TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL
NSV LIIDU AJALOO KATEEDER

MAHTA AKSALU

KÄRLA KOOLI AJALUGU 1945.-1967. AASTAIL

DIPLOMITÖÖ

TRÜ NSV Liidu ajaloo kateeder
Inv. nr. 2096

KÄRLA, 1968

S i s s e j u h a t u s

Nõukogude ühiskond on asunud kommunismi ülesehitamisele. Grandioossete majanduslike ülesannete lahendamise kõrval on tähtsal kohal kommunistliku ühiskonna inimese kujundamine. On tarvis kasvatada ja ette valmistada kommunistlikult teadlikke ja hea haridusega inimesi, kes on suutelised tegema nii füüsilist kui ka vaimset tööd, aktiivselt tegutsema mitmesugustel ühiskondliku ja riikliku elu aladel, teaduse ja kultuuri valdkonnas.

Põhimise suuna kommunistliku ühiskonna liikmete kasvatamisel andis NLKP XX kongress. Partei programmis püstitati ülesanne kasvatada uut inimest, kelles harmooniliselt ühinevad vaimne rikkus, moraalne puhtus ja kehaline täiuslikkus.[1] Eriti tähtsal kohal on sirguva põlvkonna kasvatamine.

Nende ülesannete täitmiseks on hariduselus toimunud suured muudatused. Kui 1959.a. seadus "Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ning haridussüsteemi edasiarendamisest" nägi ette 8-kl.

---

[1] NLKP programm, Tallinn, 1961, lk. 111.

kooliharidu se kehtestamise, siis 1966.a. novembris vastu võetud määrus "Üldhariduslike keskkoolide töö edasise parandamise abinõudest" näeb ette üldise keskhariduse kehtestamist põhiliselt 1970. aastaks.

Seega seisab 8-klassilise kooli ees ülesanne saavutada, et noored ei lahkuks koolist enne selle kooliastme lõpetamist, mis on otseseks eelduseks üldise keskhariduse kehtestamisel.

Et paremini täita kooli ees seisvaid ülesandeid, selleks on vajalik kooli ajaloo tundmine. See aitab mõista, millist osa etendab kool ühiskonna arengus ja mida tuleb ette võtta selleks, et ta edaspidi veel edukamalt võiks täita oma positiivset osa. V.I. Lenin märkis, et "... kommunistiks võib saada ainult siis, kui rikastad oma mälu kõigi vaimsete varadega, mis inimkond on loonud".[1]

Käesoleva diplomitöö eesmärgiks on anda ülevaade Kärla 8-kl. Kooli ajaloost 1945. - 1967. aastani, selgitada milline oli kooli materiaalne baas, kuidas oli kool varustatud õpetajatega, milline oli õppe-kasvatustöö sisu, kuidas täitsid oma ülesandeid õpetajate ühiskondlikud organisatsioonid, millist osa etendasid pioneeri- ja komsomoliorganisatsioon koolielus, kuidas oli korraldatud klassiväline töö ja lastevanemate osavõtt koolielust.

---

[1] V.I.Lenin, Teosed, 31 köide, Tallinn, 1955, lk. 256.

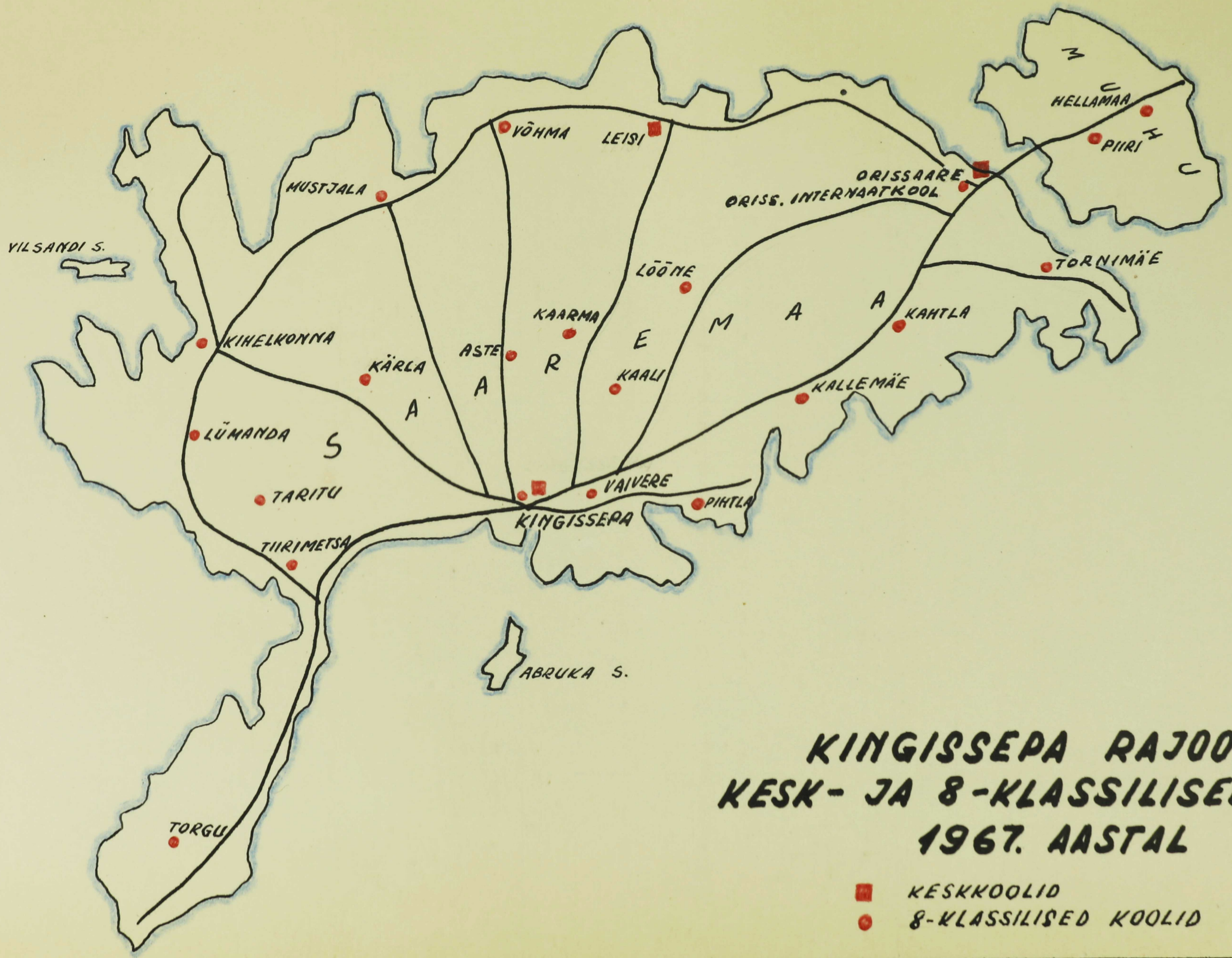

KINGISSEPA RAJOONI KESK- JA 8-KLASSILISED KOOLID 1967. AASTAL

- KESKKOOLID
- 8-KLASSILISED KOOLID

Töös on püütud mitte ainult esitada fakte, vaid neid ka analüüsida ja anda autoripoolne hinnang.

Kärla kool asub Saaremaa lääneosas Kingissepa linnast umbes 20 km loodes. Koolile eraldatud territooriumi suurus on 5008 m2.[1] Sellel maa-alal asub kahekorruseline kivist koolihoone põhipinnaga 418 m2 [2], tall ja puust kuur.

Koolimaja juures on kooliaed ja geograafiaväljak.

Koolihoone on ehitatud 1912.a. 2-klassilise ministeeriumkooli jaoks. Õppeaeg kestis seal 5 aastat.

Tsaarivõimud osutasid taolistele koolidele erilist tähelepanu lootes just nende kaudu juurutada oma ideoloogiat rahva hulgas. Et ministeeriumkoolid suudaksid edukalt võistelda valla- ja kihelkonnakoolidega ja neid välja tõrjuda, siis aitasid tsaarivõimud ministeeriumikoole materiaalselt teistest koolitüüpidest rohkem. Neile ehitati uusi koolihooneid, varustati korraliku inventariga ja tõsteti õpetajate palku. Õppekavad olid laiemad ja programmid ulatuslikumad.[3]

Niisuguse, selle aja kohta moodsa koolihoone sai endale ka Kärla ministeeriumikool.

1 Koolipass, 1946/47.
2 Samas.
3 A.Liim, Rahvahariduse arengust Eestis Oktoobrirevolutsiooni eelsel perioodil, "Nõukogude Kool" nr. 2, 1960, lk. 88.

Koolimaja ehitamise võttis enda peale Koimla küla Lôksi talu peremees Jaen Salong. Järelvalvekomisjon, mis kinnitati vallavalitsuse poolt, nôudis, et vundamendikraav saaks kaevatud kôva kihini. Et ehituseks valitud maakoht oli niiske, siis tuli vundamendi kraav kaevata sügav, nurkades isegi, kuni 18 jalga. Rahvasuu liialdas, et koolimaja on rohkem maa sees kui peal.

Kivid tôid ehitusele tasuta ümberkaudsete külade elanikud, iga pere 6 - 7 m3 vastavalt talu suurusele. Muu materjal osteti. Ehitajad said töö eest palka. Müürseppadeks olid Karida küla mehed, puutööd tegid Kärla omad.

Üheks esimeseks ôpetajaks koolis oli Muhust pärinev Leng.[1]

Ministeeriumikooli ruumides töötas kodanlikul perioodil Kärla 6-kl. Algkool. Ôpilaste arv oli koolis küllalt suur, ulatudes 1933/34. ôppeaastal isegi 135-ni.[2] Koolijuhatajatena töötasid J.Nääb, J.Tarkpea ja 1934 - 1944. aastani O.Sômer.[3] Pikemat aega töötasid ôpetajatena S.Tuuling ja A.Truu. Enamus aastaid kool töötas 3 klassikomplektidega. Suuremate puudustena koolielus nimetati ôppeabinôude vähesust ja liiga väikest raamatukogu (24 raamatut).[4]

---

1 Lapsevanem M.Paasma suulised andmed.
2 ORKA, fond nr. 1108, nim. nr.3, s.ü. nr.833, leht 77.
3 Samas, s.ü nr. 319, leht 104.
4 ORKA, fond nr. 1108, nim.4, s.ü.nr.1299,leht79.

Koolimajas olid ööbimisvõimalused, mida kasutasid 1919/20. õppeaastal 34 kaugemal elavat last.[1] 1934. aastast alates tegutses kooli juures internaat, kus sel aastal oli 8 õpilast. Voodipesu ja toidunõud toodi kodust. Õpilased maksid à 4 krooni kuus toidukulude katteks.[2]

1940.a. seoses nõukogude võimu taaskehtestamisega toimusid koolide elus suured muudatused. Koolidele anti riiklik iseloom, nad ~~ta~~ eraldati täielikult kirikust, haridus sai kättesaadavaks kõigile. Õppetöö reorganiseeriti sisuliselt. Õpetamise aluseks olid nn. ülemineku õppeplaanid ja -programmid. Jäeti välja usu- ja kodanikuõpetus. Õppeplaani tuli uusi aineid, näit. NSVL ajalugu, NSVL geograafia, NSVL konstitutsioon, vene keel. Trükist ilmusid ka uued nõukogulikud õpikud.[3]

Kuid nõukoguliku kooli ülesehitamine Eestis katkes 1941.a. Algas Suur Isamaasõda. Eesti okupeeriti fašistlike vägede poolt. Saksa fašistide rahvavaenuliku poliitika elluviimisel pidi tähtsat osa etendama kool. Õppeaasta oli lühike. Algkoolides algas õppetöö 1. novembril 1941 ja lõppes 16. mail 1942.a. Õppeplaanides tehti ulatuslikke kärpeid. Tundide pikkus oli 30 - 35 min. Lubati piirduda päevas kuni 3 tunnise õppetööga, töötada ülepäeviti. Juba seegi näitab, kui üleolevalt suhtu-

---

1 ORKA, fond nr. 1108, nim.4, s.ü.nr. 1979, leht 77.

2 ORKA, fond 1108, nim. 4, s.ü.nr. 1367, leht 30.

3 E.Tomasson, ENSV üldhariduslikud koolid ja õpetajaskond nõukogude võimu esimesel aastal 1940-1941, Tallinn, 1966, lk.30-31.

sid fašistid eesti rahva hariduse küsimustesse. Sest nende arvates pidi keskharidus tulevikus saama kättesaadavaks ainult väljavalituile. Ülejäänute jaoks peeti seda tarbetuks luksuseks.[1]

Hoolimata raskustest, mida okupatsioon Eesti haridusele tekitas, asuti juba 1944. aasta sügisel, pärast Eesti NSV vabastamist, nõukogulikku hariduselu taastama.

Need suured muutused üldharidusliku kooli arengus tegi läbi ka Kärla kool.

Diplomitöö kirjutamisel kasutasime materjale, mis on Kärla 8-kl. Koolis ja Kingissepa rajooni Riiklikus Arhiivis.

Koolis olevad materjalid on korrastamata ja osaliselt kaduma läinud. Ei olnud õppenõukogu ja lastevanemate koosolekute protokolle 1953 - 1956. aastani, puudus osa koolipasse ja aruandeid. Vähe on säilinud materjali ka klassivälise töö kohta. Kõik see raskendas töö kirjutamist. Kingissepa rajooni Riiklikus Arhiivis Haridusosakonna fondis leidus mõningaid täiendavaid andmeid. Varasema perioodi iseloomustamiseks kasutasime ORKA-s Haridusministeeriumi fonde, milles materjali Kärla kooli kohta oli väga vähe ja lünklikult, nii et sellest korraliku ülevaate andmiseks ei piisanud.

---

[1] E.Tomasson, Kilde eesti koolide ja õpetajate olukorrast fašistide poolt okupeeritud Eestis 1941 - 1944, "Nõukogude Kool", nr. 1, 1966, lk. 66.

Töö kirjutamisel kasutasime kooli direktorite, õpetajate, vanempioneerijuhtide suulisi andmeid. Sellele lisandusid isiklikud mälestused 1955.aastast peale.

Kärla kooli ajalugu varem uuritud ei ole.

Käesolev diplomitöö koosneb 3-st peatükist. Esimene käsitleb Kärla kooli ajalugu 1945-1951. aastail, teine 1951 - 1961 ja kolmas 1961 - 1967. aastail.

I peatükk

Kärla 7-kl. Kool 1945-1951.a.

1944.a. sügisel lähenes lôpp 1941.a. alanud Suurele Isamaasôjale. Lahingud käisid ENSV territooriumil. 22. sept. vabastati vabariigi pealinn Tallinn. Septembrikuu viimastel päevadel algas fašistide minema kihutamine Muhu- ja Saaremaalt. 7. okt. said vabaks Kuressaare ja Kärla, 24. nov. Sôrve poolsaar. Viimane jalatäis ENSV territooriumist oli seega fašistlikest vallutajaist puhastatud.[1]

8. mail 1945.aastal kapituleerus fašistlik Saksamaa, 2. septembril imperialistlik Jaapan.Suur Isamaasôda oli lôppenud.

Nôukogude rahva esimeseks ülesandeks peale sôda oli purustatud majanduse taastamine ja rahva heaolu kindlustamine.

Aastateks 1946-195o vôeti vastu NSV Liidu rahvamajanduse taastamise ja arendamise viie aasta plaan.

---

1 P.Larin, Eesti Laskurkorpus Suures Isamaasôjas, Tallinn 1962, lk. 185, 192.

Kôige enne oli vaja taastada Nôukogude Liidu kannatada saanud rajoonid, tööstuse ja põllumajanduse sõjaeelne tase ning ületada see. See nõudis teaduse ja tehnika rakendamist tootmisprotsessis, mille edu eeltingimuseks oli rahva haridusliku ja kultuurilise taseme tunduv tõstmine. Seepärast taotles neljanda viisaastaku plaan tõusu hariduse alal. Esimeses järjekorras tuli taastada sõja läbi kahkenud laste õpetamine koolides ning ellu viia üldine koolikohustus seitsmendast eluaastast.[1] Haridussüsteemi eesmärgiks oli rajada eesti kool kindlale nõukogulikule alusele, kasvatada eesti noorsugu nõukogude patriotismi vaimus. Neid uusi põhimõtteid asuti e ellu viima ka Kärla koolis.

Suured muudatused toimusid külas, laste kodudes. Hakati rajama kolhoose. Esimene ühismajand ENSV-s loodi 1947.a. Saaremaal Valjala vallas. Kärlal asutati kolhoosid 1949.a. Alguses oli neid 4 (enamasti igas külas kolhoos): "Edu" - Mätasselja külas, A.Ohaku nim. Sõmera külas, Kärla kolh. Kiriku, Kuuse külas ja G.Jõgi nim. Kulli, Jõe, Mõnnuste külas. 1952.a. nimetatud kolhoosid ühendati ja praegu on sel kolhoosil nimeks Kärla.[2] Muudatused külades avaldasid mõju ka koolitööle.

---

[1] A.Raud, "Koolide ülesanded eeloleval õppeaastal", "Nõukogude Kool", nr. 9, 1946, lk.

[2] Album "Meie kodukolhoos eile ja täna".

1. Üldised andmed kooli arengust

a) Kooli materiaalne baas

1944.a. sügisel reorganiseeriti Kärla algkool mittetäielikuks keskkooliks.[1]

1944/45.ô-a. oli Nôukogude Armee sôjameeste kasutada koolimajas 6 ruumi, ühes ruumis aga asus Kärla valla Täitevkomitee kantselei. See takistas ja häiris koolitööd. Õpilased käisid koolis kahes vahetuses. 14. aprillil 1945.a. vabastati koliruumid sôjaväelaste poolt.[2]

1945/46., osaliselt ka järgneval õppeaastal, kasutati koolimajas asuvat koolijuhataja korterit Kärla valla Täitevkomitee kantseleina, kuna viimase ruumides oli sôjavägi.

Koolimaja esimesel korrusel asusid õpetaja ja koolijuhataja korterid, kooliteenija korter (köök), söögituba, klass ja tualettruumid. Teisel korrusel paiknesid klassiruumid, õpetajate tuba, tualettruum ja tuba, kus elasid õpetajad, internaadi asutamisest peale internaadi kokk. (Vt. Kärla koolimaja plaan lk. 11.).

1945/46.ô-a. peale töötas kool 4 klassikomplektiga. 1950/51. ô-a. oli neid juba 5.[3]

1944.a. sügisel olid kôik koolis varem olnud näitlikud õppevahendid hävinenud. Leiti ainult 1 katkine gloobus.[4] Õppeabinôudid muretseti juurde, kuid eelarveliste summade abil ei suudetud rahuldada kooli vajadusi. Nii nii märgiti kooli

---

1 Haridusosakonna kiri nr. 164, dets. 1944.
2 Koolijuhataja kiri haridusosakonnale, 17.IV 45.
3 Kingissepa raj.Riiklik Arhiiv, fond nr.129, nim.1 s.ü. 15, leht 9o.
4 Õp.L.Põllu suulised andmed.

ESIMENE KORRUS

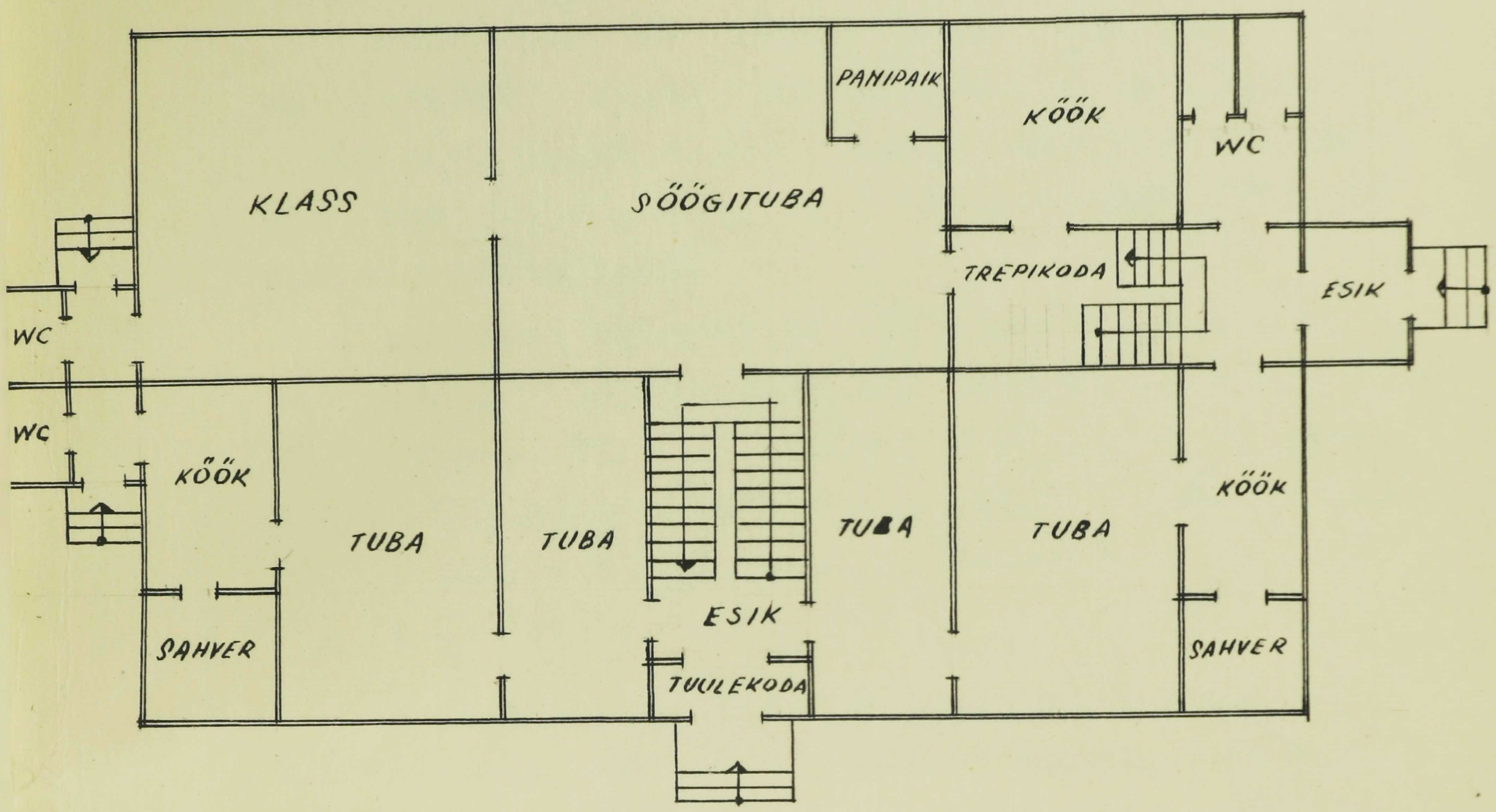

TEINE KORRUS

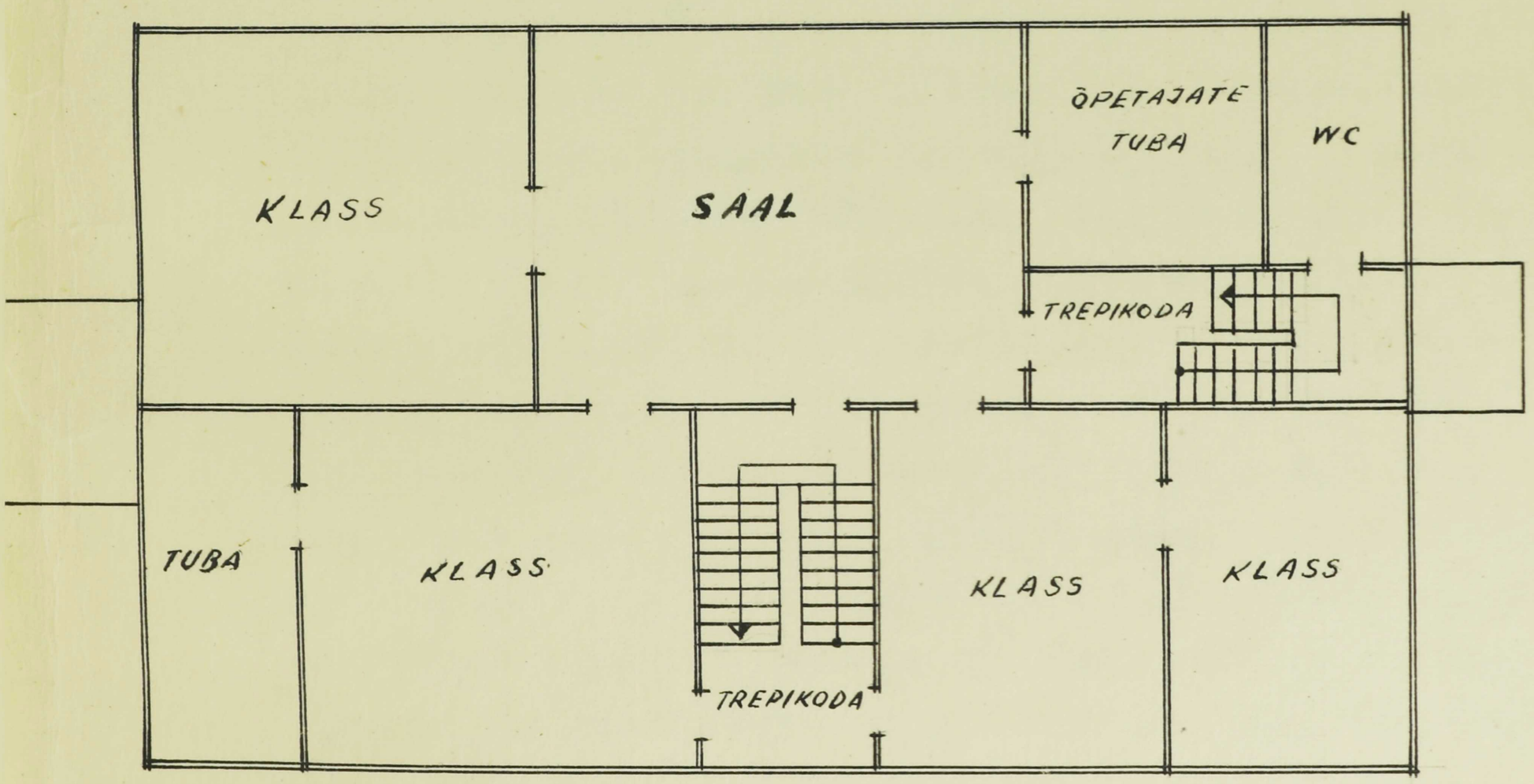

Kärla koolimaja plaan 1949. aastal.

inspekteerimise aktis 24-25. apr. 195o.a., et ôppevahendeid koolis oli vähe, juurde on muretsetud keeleôpetuse tabeleid, magnetraudu jne.[1]

Suurt puudust tunti koolis sel perioodil ka ôpikutest näit. vene keeles ja zoôloogias ilmusid need liiga hilja, mônes ôppeaines ei olnud aga üldse. Vähe oli kaldjoontega vihikuid, odavaid pliiatseid.[2]

Kooliaed planeeriti 1949.aastal. Samal sügisel rajati viljapuuaed. Kooliaed oli alguses väike (umbes 75 m^2). Külvati köögivilju, heintaimi. Korraldati lihtsamaid katseid. Et maa oli väga madal, kraavid rohtu kasvanud, siis oli töö seal raske.[3]

1948.a. sai Kärla Mittetäielik Keskkool kasutamiseks VS "Jôud" Kärla kehakultuurikollektiiviga spordiplatsina endise kod. Vööpsi maa-ala, mis asus Kärla valla Täitevkomitee platsi vastus. Väljaku suurus oli 1 ha, kaugus koolist o,2 km. (Vt. Kärla kooli ümbruse plaan lk. 13.). See planeeriti 1949.a. Ehitati valmis ringrada ja 100m rada ning hüppekohad. Väljaku täieliku väljaehitamist takistas kraav, mis otsustati ühiselt täita. Kool tegi oma osa ära, teised valla asutused jätsid neile antud ülesande täitmata. Et aga maapind spordiväljakul oli väga vesine, osa kaua aega vee all, siis kevadel ja sügisel ei saanud kool seda kasutada. Sellepärast rajati Kärla parki korv- ja vôrkpalliväljak ning hüppeaugud ja loobuti spordiplatsi kasutamisest.[4]

---

1 Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond nr. 356, nim. 1 s.ü. nr. 1, leht 41.
2 Samas.
3 Koolijuh. L.Otsa suulised andmed.
4 Kaust nr.1, Ringkirjad, Aruanne spordiväljaku kohta, leht 92.

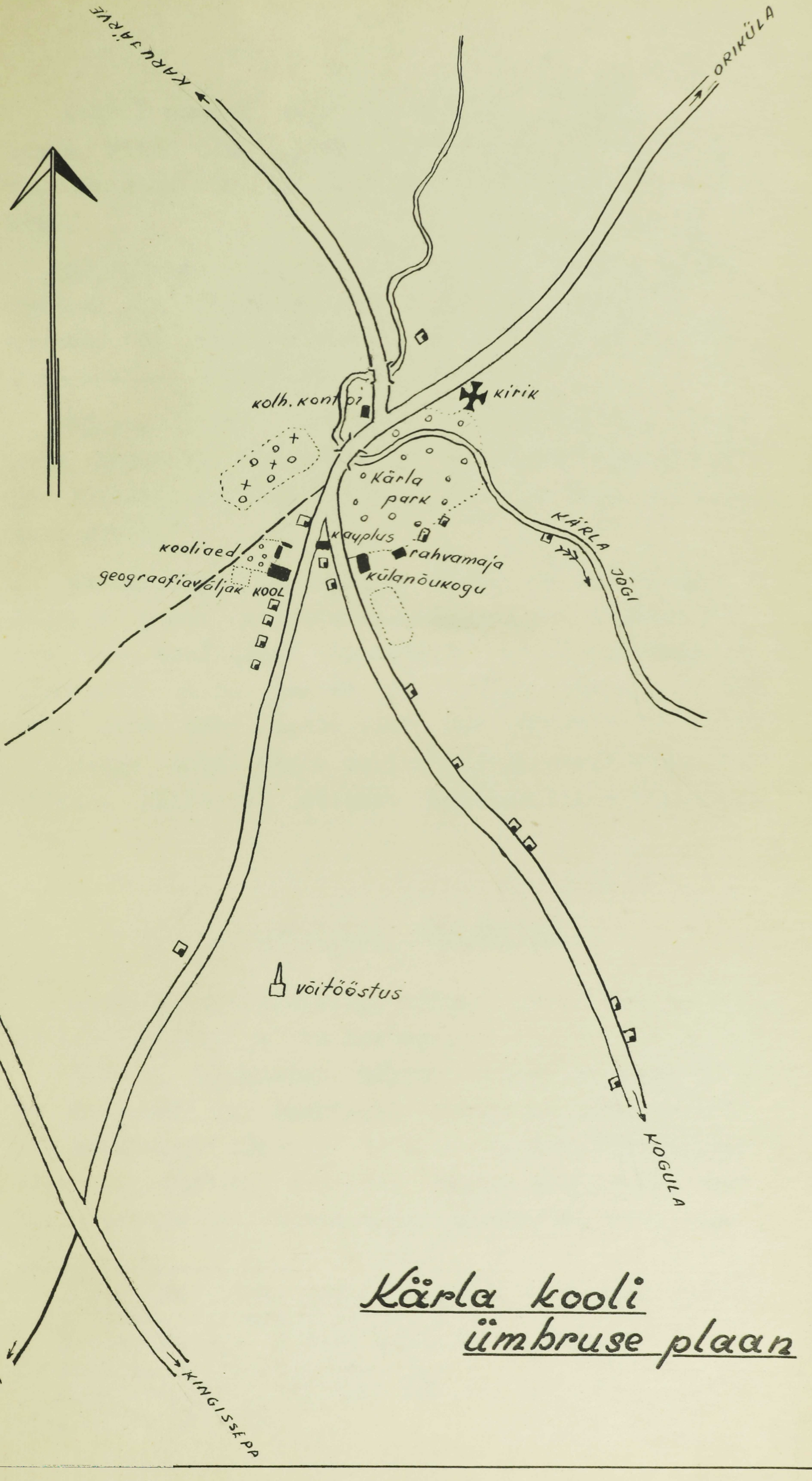

Kärla kooli ümbruse plaan

Koolil puudus võimla. Kehalise kasvatuse tunde viidi läbi koolimaja teisel korrusel olevas saalis, mis oli ühtlasi õpilaste jalutusruumiks.

Sõjajärgseil aastail oli spordiinventari vähe. 1949.a. oli 1 võimlemismatt, palk tasakaaluharjutusteks, 18 võimlemiskeppi, 5 rõngast, 3 granaati, 2 võrkpalli, 1 mõõdulint, 1 stopper.[1]

1950.a. avati internaat 20 õpilasele. Ruumideks kasutati koolimaja alumisel korrusel õpetaja korterit ja üht klassi. Need olid kitsad ja ebamugavad.[2]

Raamatukogu oli liiga väike, ei olnud iga õpilase jaoks raamatutki. 1947.a. oli köidete üldarv 154, sealhulgas õpetajaile 81, õpilastele 73.[3] Raamatuid osteti juurde ja 1951.a. jaanuariks oli neid juba 424 (õpetajaile 267, õpilastele 157).[4]

Seega tuli Kärla koolil sõjajärgseil aastail töötada küllaltki kitsais majanduslikes tingimustes.

b) Pedagoogiline kollektiiv

1944. - 1951. aastani töötas Kärla koolis 2 koolijuhatajat ja 18 õpetajat.

1945.a. jaanuarist määrati Johannes Arela Kärla Mittetäieliku Keskkooli juhataja kohustetäitja kohale. Ta lõpetas 1915.a. Kuressaare kõrgema algkooli, 1922.a. sooritas Rakveres eksamid algkooliõpetaja kutsetunnistuse saamiseks. 1920. aas-

---

1 Kärla MTK ringkirjad, Kaust nr. 1, Andmed spordiväljaku, inventari kota.
2 Koolijuhataja L.Otsa suulised andmed.
3 Koolipass 1946/47 õ-a.
4 Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond 356, nim.1, s.ü. 1, leht 92.

tast alates töötas J.Arela õpetajana Käesla algkoolis, juhatajana Paadla ja Tõrise algkoolis. Ja vastavalt avaldusele, määrata ta õpetajaks kooli, mis on Kuressaarele lähemal, saigi J.Arelast Kärla MTK juhataja kt., järgmisel õppeaastal juhataja.[1] Seega oli tal suur pedagoogilise töö staaž (22 aastat), kogemused ja oskused edukaks õppe - kasvatustöö juhtimiseks.

1946.aastast suunati J.Arela Tiirimetsa kooli ja tema asemele tuli Kandlast Linda Otsa. Viimane lõpetas 1941.a. Tallinna Õpetajate Seminari ja töötas varem algkooli juhatajana. Noorel koolijuhil tuli lahendada rida majanduslikke küsimusi: remont õppeaasta alguses oli pooleli, koolijuhatajal ja ühel õpetajal puudus korter.Kool töötas õppeaasta alguses 2-s vahetuses.[2]

Kuid ühisel jõul saadi nendest raskustest üle ja 27. dets. 1946.a. kooli inspekteerimise aktist ilmneb, et kooli tööga jäädi rahule.

Suuri raskusi õpilaste kasvatamisel ei esinenud, kuna õpetajate kollektiiv, vaatamata oma noorusele ja vähestele kogemustele, oli väga üksmeelne ja sõbralik ning esitas ütsed nõuded õpilasperele. Nii meenutab Kärlal oldud esimesi tööaastaid Linda Otsa.

Haridusosakonna juhataja käskkirjaga 22.dets. 1946.a. avaldati Linda Otsale kiitust heade tulemuste eest õppekasvatustöös. Ka järgnevatel aastatel oskas ta kooli heaperemehelikult juhtida, tal oli autoriteeti õpilaste ja lastevanemate hulgas.[3]

7 õppeaasta jooksul töötas koolis 18 õpetajat, neist igal aastal 4 - 8. 18-st inimesest

---

1 Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond 129, nim.1, s.-ü. 11, leht 65 - 67.
2 Koolijuhataja L.Otsa suulised andmed.
3 Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond nr. 356, nim.1 s-ü. 1, leht 43.

ÕPETAJATE ARVU JA HARIDUSTASEME KASV 1945.– 1951. A.

TABEL № 1.

HARIDUS	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49	1949/50	1950/51
ÕPETAJATE ARV	5	5	6	7	6	8
KÕRGEM HARIDUS	–	–	–	–	–	–
LÕPETAMATA KÕRGEM HARIDUS	–	–	–	–	–	–
ÕPETAJATE INSTITUUT VÕI SELLELE VASTAV HARIDUS	–	1	1	1	1	2
PEDAGOOGILINE KOOL VÕI SELLELE VÕRDNE HARIDUS	2	–	1	1	1	3
KESKHARIDUS	3	4	4	4	4	3
EI OMA KESKHARIDUST	–	–	–	1	–	–

kuuel oli pedagoogiline kutse ja neljal pikk tööstaaž. Ülejäänutel oli keskharidus ja nad enamuses ei olnud varem töötanud õpetajatena, Kuid sellele vaatamata tuli õpetada lapsi I - VII klassini küllalt suure tundide arvuga nädalas. Nii 1947/48. õ-a. oli õpetajail 20 - 31 nädalatundi. Direktoril oli nädalatunde 22.[1] Kaadri ettevalmistus paranes alles 1950/51. õppeaastaks, kui kooli tulid esimesed sõjajärgseil aastail pedagoogilise hariduse omandanud õpetajad. Kalju Leht - Tallinna Õpetajate Instituudist ja Laine Toomsaare - Haapsalu Pedagoogilisest Koolist.

Õpetajate liikuvus vaadeldavail aastail oli suur. 9 õpetajat töötas Kärla koolis ainult 1 aasta. Mitmed õpetajad lahkusid, sest avanes võimalus töötada kodule lähemas koolis. (M.Truu, O.Umal). M.Jõgi läks Käesla kooli, sest 1 komplekt koondati. E. Matson siirdus edasi õppima Tallinna Kergetööstustehnikumi. M.Kodu vabastati omal soovil, E.Põld ebapiisava hariduse tõttu.K.Leht läks aega teenima Nõukogude Armeesse.

Pikemat aega töötasid koolis L.Tammel (Põld), direktor L.Otsa, F. Niit. Paremaid tulemusi saavutas E.Leepere, kelle töö hinang isiklikus toimikus oli väga hea.

Et enamusel õpetajatest puudus kutse, siis tuli end täiendada metoodilise kirjanduse lugemise teel. Mitmed artiklid arutati läbi ka pedagoogilise nõukogu koosolekutel näiteks: " Vene keele metoodikast", "Õppetunni planeerimisest", "Õpilaste kiitused ja karustused" jne.[2] Peale selle võeti osa valla metoodilise ringi tööst ja

---

1 Kärla MTK õppenõukogu protokollid 1947/48. õ-a. kohta, protokoll nr. 1.

2 Õppenõukogu koosolekute protokollid 1946-1948.

ainesektsioonidest haridusosakonna juures. Oma teadmisi mittestatsionaarselt täiendama asus ainult 1 õpetaja, kuna ülejäänud, suure töökoormuse tõttu, ei leidnud selleks piisavalt aega.[1]

Õpetajad võtsid osa ka kvalifikatsiooni tõstmiseks korraldatud kursustest. Nii täiendas 1950/51. õ-a. suvekursustel oma teadmisi 2 pedagoogi (eesti k., vene k.).[2]

Poliitiliseks enesetäiendamiseks töötasid õpetajad individuaalselt läbi ENSV konstitutsiooni, K.Marxi ja Fr. Engelsi "Kommunistliku partei manifesti" jne.

Kärla kooli õpetajad võtsid aktiivselt osa kohalikust kultuuritööst. Nad olid isetegevusringides, aitasid läbi viia pidusid, aktusi ja rongkäike tähtpäevade tähistamiseks. Nad võtsid osa valimiseelsest selgitustööst, töötasid agitaatoritena. Nii olid õpetajad 1949.a. novembriks õppeaasta algusest alates esinenud loengutega 4 korda, ettekannetega 3 korda; nende hulgas oli 5 agitaatorit ja isetegevusringe juhatas 3 õpetajat.[3]

Nii olid õpetajad kogu ümbruskonna kultuurilise elu keskpunktis.

c) Teenijad, õpilaskond

Sõjajärgseil aastail töötas Kärla koolis alguses 1 kooliteenija, hiljem koos ruumide arvu suurenemisega 2. Esimesel aastal peale sõda oli A.Koger. Hiljem A.Luks, F.Luks ja S.Jürisson.

---

1. Haridustööliste a/ü Kärla algorganisatsiooni protokollid, prot. nr. 8 (1950).
2. Kärla 7-kl. Kooli 1950/51 õ-a. tegevusülevaade.
3. Ringkirjad, kaust nr. 1, Saaremaa TSN T/K Haridusosakonnale, leht 45.

Internaadis oli kokaks S.Mänd, kes tegi oma tööd väga hästi, Kasvatajateks olid väiksema koormusega õpetajad F.Niit ja L. Toomsaare.

Õpilaste arv vaadeldaval perioodil oli igal aastal üle 12o. Kõige rohkem s.o. 157 õpilast, oli koolis 195o/51.õ-a.-l. (Vt. graafik lk.) Niisuguse tõusu tõi kaasa naaberkoolide (Käesla, Paadla ja Kandla) muutmine algkoolideks. Õpilased pärinesid põhiliselt põllutööliste perekondadest. Teatud osa moodustasid lapsed, kelle vanemad olid sõjaväeosades tööl koristajatena, pesumajas pesupesijatena, autojuhtidena jne.

Tavaline koolitee pikkus oli o,5 - 4 km. Osa õpilasi käis koolis ka 5 km kauguselt Kaarmise, Jõempa külast.

Kui 195o,aastal Kärla jäi ainukeseks 7-kl. kooliks külanõukogus, muutus osa laste koolitee isegi 10-12 km pikkuseks. Eriti kaugel elasid Erika ja Kalju Roost (umbes 13 km koolist), kelle kodu asus keset heinamaad, kust mingisugust korralikku teed üldse välja ei tulnud.[1]

Vaatamata küllaltki rasketele tingimustele, avati 195o. aastal internaat. See muutis kaugemal elavate õpilaste kooslikäimise ja õppimistingimused tunduvalt paremaks.

---

[1] L.Otsa suulised andmed.

2. Õppe- ja kasvatustöö

1944/45. õ-a. töötas Kärla Mittetäielikus Keskkoolis 6 klassi, järgnevast õppeaastast alates 7 klassi.

1944/45. õ-a. õppis koolis 124 õpilast, kelledest 27 jäid klassikursust kordama. Seega ainult 77,4 % õpilastest jõudis eadsi. 5 õpilast ei käinud üldse koolis, neist 2 puudumise põhjuseks oli haigus. Ka järgmisel õppeaastal olukord ei paranenud, õppeedukuse protsent oli 75. 1947.aastast olukord paranes, 9o % õpilastest jõudis edasi. Järgnevatel aastatel niisugust edu enam ei olnud. 195o/51. õ-a. langes õppimise protsent 69-ni (Vt.graafik nr.2. lk. 117.).

Kevadistel eksamitel pandi puudulikke hindeid välja 1945/46. õppeaastal 27, 1947/48 - 9, 1949/5o. - 29, 195o/51 - 49.[1] Kõige rohkem mitterahuldavaid oli sel õppeaastal eesti keeles(21), matemaatikas (11), vene keeles (1o) ja geograafias VI klassis 5.[2] Seega olid 195o/51 õppeaastal eksamite tulemused halvad, nendega ei saa rahule jääda.

Hästi aga õnnestusid need 1947/48. õ-a. kui IV klassis sooritasid kõik õpilased eksamid edukalt, V klassis oli ainult 1 puudulik hinne eesti keeles. 1949/50.õ-a. ei olnud ühtegi puudulikku hinnet VII-nda klassi õpilastel, keskmine hinne oli üle 3,5; eesti keeles (suuline) isegi 4,1, vene keeles (kirjalik) 4,7, geograafias 4,2.[3]

Kogu vaadeldaval perioodil jäi õppeedukus lubamatult madalaks.

---

1 Kärla MTK õppenõukogu koosolekute protokollid, 1945-1951.
2 Klassipäevikud IV - VII kl., 195o/51. õ-a.
3 Kärla 7-a. Kooli ringkirjad, käskkirjad. Eksamite aruanne,l. 139.

Edukat koolitööd takistasid eelkõige halvad majanduslikud tingimused: vähe oli näitlikke õppevahendeid, sõjajärgseil aastail ei suudetud koolitöö alguseks remonti lõpetada spetsiaaltööliste puudumise tõttu. Koolil tuli töötada kahes vahetuses.[1]

Suur klassikursuse kordajate arv oli tingitud kahtlemata ka koolikohustuste mittetäitmisest. 1945/46. õ-a. oli selliseid õpilasi, kes ei käinud koolis 6, 1946/47 õ-a. 7.[2] 1950/51 õ-a. 3 õpilast VI klassist puudusid 18o-st koolipäevast 13o.[3]

Miks nii paljud õpilased jäid koolist eemale? Et paljudes kodudes oli sõjajärel puudus töökätest, jäeti lapsed koju tööle. Mõnedes peredes puudusid lastel koolimineku vajalikud rõivad ja jalanõud. Mitmed õpilased olid haiged ja vabastatud arsti poolt.[4] Ka ei osanud kõik lapsevanemad hinnata hariduse väärtust, nad suhtusid väga ükskõikselt laste kooliskäimisse. Üksikutel jutudel oli koolikohustuse mittetäitmise põhjuseks ka pikk koolitee ja halvad ilmastikuolud.[5] Puuduvate õpilaste nimekirjad anti valla täitevkomiteesse, kus selgitati puudumise põhjused, koostati aktid ja trahviti lapsevanemaid, kes jätsid õpilased seadusevastaselt koju.

Edukat koolitööd takistas ka õppetarvete vähesus, õpikute hiline ilmumine. Ka 1949/5o. õppeaastaks ei suudetud seda lünka likvidee-

---

1 Kärla MTK õppenõukogu protokollid 1946/47.õa., nr. 1,5, 1945/46.õ-a. nr. 2.
2 L.Otsa, Saaremaa TK Haridusosakonnale.
3 Lastevanemate koosolekute protokollid, prot. nr. 7 lk. 17.
4 L.Otsa, Kiri Saaremaa TK Haridusosakonnale.
5 Kärla 7-kl. Kooli 1950/51.õ-a. tegevusülevaade.

rida. Nii saabusid zoloogia ja vene keele ôpikud liiga hilja, suur oli puudus vihikutest.[1] 1950/51. ô-a. jôudis VII kl. lugemik kohale alles kevadeks.

Mitmest koolist vanematesse klassidesse tulnud ôpilaste teadmiste tase oli erinev, paljudel puudulik.[2]

Pedagoogilisel kaadril puudus vajalik ettevalmistus. Enamus ôpetajaist olid keskharidusega noored. Negatiivselt môjus ôppetööle ôpetajate sagedane vaheldumine.

Ôppenôukogu protokollidest ilmneb, et koosolekuil tegeldi vähe ôppeedukuse küsimustega. Arutati tundide jaotust ôpetajate vahel, kinnitati tööplaanid, määrati ringide juhatajad, otsustati toetuse jagamine ôpilastele, arutati tähtpäevade tähistamist - tegeldi sageli sellega, mis ôppenôukogu ülesannetesse ei kuulunudki. Nii märkis 1950. aprillis kooli kontrollinud inspektor, et ôppenôukogu koosolekuil tuleb vôtta vastu konkreetsed otsused ôpilaste mahajäämuse likvideerimiseks.[3]

Ka ei suhtunud kôik ôpetajad alati täie vastutustundega oma töösse. Esines juhtumeid, kus mônedes ainetes olid tööplaanid koostamata, puudusid tunnikonspektid.[4]

---

1 Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond nr. 356, nim.1 s.-ü.1, l.41.
2 Lastevanemate koosolekute protokollid, prot. nr. 7, l. 18.
3 Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond nr. 356, nim.1, s.ü. 1, l.43.
4 Ôppenôukogukoosolekute protokollid, pr. nr.11 1946/47.ô-a.

Kasvatustööd teostati eelkõige õppetundides aine kaudu. Siin esines raskusi noortel kutseta õpetajail, kuid ühisel jõul püüti raskustest üle saada.

Tundide kontrollimine ja õpetajate abistamine direktori poolt jäi väheseks, kuna tal endal tuli anda 24-25 tundi nädalas.[1]

Vaadeldaval perioodil õpilased käitusid korralikult. Käitumishinnet alandati ainult 1948/49. õ-a. III veerandil 4-l VI klassi tüdrukul ja VII klassi poisil Põhjuseks oli täiskasvanute peol käimine Käeslas.[2]

Ka aruandes 1950/51.õ-a. kohta märkis direktor, et õpilaste käitumine on olnud rahuldav. Üksikuid väärnähteid on esinenud, kuid tõsiseid distsipliinirikkumisi ei olnud.[3]

1945 - 51. aastail lõpetas Kärla kooli 77 õpilast (Vt. tabel nr. 2 lk. 24). Väike osa neist siirdus edasi õppima. Näiteks 1950/51. õ-a. lõpetas kooli 13 õpilast., neist ainult 2 läks keskkooli, 2 Kuressaare Ehitustehnikumi Ülejäänud jäid majanduslike olude tõttu koju.[4] ja asusid tööle kodukolhoosides.[4]

Seega peamised raskused õppe-kasvatustöös esinesid õppeedukuses ja koolikohustuse halvas täitmises. Õpilaste käitumine oli rahuldav.

Õppetöös paistsid eriti silma Leiger Mätas (nüüd TRÜ-s õppejõud astronoomia kateedris, Heimar Mändmets (lendur, õpib TPI-s automaatikat

---

1 L.Otsa suulised andmed.
2 L.Otsa suulised andmed.
3 Aruanne Kärla 7-kl. Kooli õppekasvatustöö kohta, 1950/51.õ-a. I poolel.
4 Kärla 7-a. Kooli tegevusülevaade 1950/51.õ-a.

ANDMED ÕPILASTE ARVU, LÕPETAJATE JA KIITUSKIRJADE KOHTA 1945. - 1951. A.

TABEL No 2.

	1945/46	1946/47	1947/48	1948/49	1949/50	1950/51
ÕPILASTE ARV KEVADEL	125	136	143	137	133	157
KIITUSKIRJAD		11	11	5	3	3
LÕPETAJAD	16	7	15	12	14	13

ja telemehaanikat), Heimar Jõeäär ja Aarne Niit (laevakaptenid), Erni Lõbu (lõpetas kõrgema parteikooli, töötab EKP Keskkomitees), Eimar Ohak (töötab "Noorte Hääle" toimetuses).

3. Klassiväline töö koolis

a) Õpetajate ühiskondlikud organisatsioonid

Hariduse ja Kunstitööliste a/ü Kärla komitee loodi 4.märtsil 1945.a. Juhatuse esimeheks valiti Kärla kooli juhataja J.Arela, liikmeteks Kandla kooli õpetaja M.Saarlaid ja Kâesla kooli õpetaja F.Tarkus. Komitees oli liikmeid 10.[1] Hiljem nende arv kasvas 29-ni.[2] Sellesse organisatsiooni kuulusid valla koolid e õpetajad, teenijad ja kultuuritöötajad. 1946.a. sügisest oli a/ü organisatsiooni eesotsas L.Otsa, 1949. aastast A.Tarkus. Samal aastal otsustati moodustada iga kooli juurde a/ü rühm.[3]

Koosolekute päevakorras 1946-47. aastail oli esikohal õpetajate elutingimuste parandamine. Nii esitati nõudmised maakonna komiteele, et astutaks samme selleks, et maaõpetajad saaksid tööstuskauba kaardid; valla täitevkomiteele, et õpetajaid varustamise~~s~~ta õigeaegselt

---

1 Haridustööliste a/ü Kärla algorganisatsiooni
2 protokollide kaust, prot. nr. 1 (1945).
Samas, protokoll nr. 11 (1950).
3.Samas, protokoll nr. 1 (1949).

toidukaartidega. Kahjuks ei suudetud midagi ära teha õpetajate toiduainetega varustamise parandamiseks, sest valla täitevkomitee ei leidnud võimalusi õpetajate varustamiseks leivakaartidega.[1]

Järgnevatel aastatel, kui õpetajate majanduslik olukord oli paranenud, võeti arutusele õpetajate enesetäiendamise ja edasiõppimise võimalused. Sellised küsimused tol ajal olid väga aktuaalsed, sest vallas töötas 1949.aastal 1o kutseta pedagoogi, Kuid arutusel selgus, et õpetajate suure töökoormuse tõttu ei jätku edasiõppimiseks aega.[2] Kuid õpetajad asusid end täiendama rahvamajade juurde loodud vene keele ringides, kus juhatajateks olid õpetajad N. Saarmets, M. Saarlaid, F. Tarkus.[3]

Õpetajadeja kultuuritöötajad ametiühingu liikmed olid kohaliku ühiskondlik-poliitilise ja kultuurielu keskpunktis. Nii oli 1947.a. valmiseelse selgitustööga haaratud enamus: 80 % ametiühingu liikmeist olid agitaatorid, 5 jaoskonnakomisjonides.[4] Nende eestvedamisel korraldati põllumajandusnäitusi, jooksukrosse. 195oà a. kevadel korraldatud peo sissetulek kasutati Kärla pargile uue aia tegemiseks.

Kui eelmistel aastatel tähelepanu keskpunktis oli õpetajate elu-olustikuliste tingimuste parandamine, massürituste organiseerimine, loengute pidamine ja osavõtt valimiseelsest selgitustööst, riigilaenu tellimisest, siis 195o.a. võeti töö-

---

1 Haridustööliste a/ü Kärla algorganisatsiooni protokollide kaust, protokollid nr. 1 (4.III 1946), nr. 3 (27.VI 1946), nr. 5 (1.VI 1947).
2 Haridustööliste a/ü Kärla algorganisatsiooni protokollide kaust, pr. nr. 8 (1949).
3. Samas, pr. nr. 9 (195o).
4 Haridustööliste a/ü Kärla algorganisatsiooni kirjavahetus, leht 3.

plaani arutada tootmisnõupidamistel ka õppe-edukust ja distsipliini koolides.1

Seega kokkuvõtteks võib öelda, et a/ü algorganisatsiooni tegevus Kärlal sõjajärgseil aastail oli küllalt mitmekülgne ja täitis põhiliselt oma ülesanded.

Teised õpetajate ühiskondlikud organisatsioonid sel perioodil puudusid.

b) Pioneeriorganisatsiooni tegevus

1944.a. hilissügisel, kui koolides algas õppetöö, asuti taastama pioneerirühmi, looma malevaid. Pioneerimalev Kärla MTK-s loodi 1944. aasta Õpilaste-pioneeride arv oli alguses väike. Isegi 1946/47. õ-a. oli pioneere ainult 19, kes kuulusid 2 salka.[2] Kärla valla kõigi koolide ühine vanempioneerijuht oli A. Alas. Pioneeritöö hoogustamiseks määras haridusosakond õpetajate hulgast vastutajad, kellel oli vaja võtta initsiatiiv enda kätte, et juhtida pioneeriorganisatsiooni plaanikohast ja järjekindlat tööd. 1945.a. oli selleks õpetaja O.Mägi, 1946.a. M.Truu, hiljem direktor L.Otsa.

Põhiliselt organiseeris pioneeriorganisatsioon ülekoolilisi üritusi, tähtpäevade tähistamist. Pioneeritöö huvitavamaks muutmiseks

---

1 Haridustööliste a/ü Kärla algorganisatsiooni tööplaanide kaust, l. 11.

2 Kaust nr. 1, Ringkirjad, Saaremaa ELKNÜ Komiteele.

püüti luua koolis rohkem isetegevusringe. Salgakoondused toimusid 1 kord nädalas, rühmakoondused 2 korda ja malevakoondused 1 kord kuus. Üheks tublimaks malevanõukogu esimeheks oli L. Värik. Pioneeritööst võtsid aktiivselt osa õpilased E.Ohak, L.Mets, V.Aksalu, H.Niit, E.Lõbu, A.Ohak, L.Paasma.[1]

Esimestel sõjajärgsetel aastatel oli pioneeride väikese arvu põhjuseks asjaolu, et paljud vanemad keelasid oma lastel pioneeriorganisatsiooni astuda, saamata aru selle kasvatuslikust mõjust. Sageli tuli eelnevalt vestelda lapsevanematega, käia kodudes.[2]

1949.aasta kevadest sai Kärla kool vanempioneerijuhi koha ja sellel kohal asus tööle Armilde Kaju. Ta oli lõpetanud Kuressaare Ehitustehnikumi ja tuli kooli käsitöö õpetajaks ja vanempioneerijuhiks.[3]

Pioneeritöös oli märgata elavnemist. Pioneeride arv kasvas 52-ni. Pioneerid võtsid osa kirjandusvõistlusest, valimiseelsest tööst: kaunistasid ruume, kandsid laiali teateid, puhastasid parki, korrastasid Nõukogude Armee sõjameeste haudu.[4] Seega suutis noor vanempioneerijuht täita oma ülesandeid küllaltki edukalt. Sel perioodil oli suureks puuduseks asjaolu, et pioneeride initsiatiivi ja isetegevust vähe rakendati, koondused olid ühekülgsed, ei toimunud küllaldasel ideelisel tasemel. Klassijuhatajad ei võtnud osa pioneeritööst. Aruandes

---

1 A.Alase
2 Endise vpj. suulised andmed.
3 Endise vpj. A. Alase suulised andmed.
4 Fond 356, Õpetajate isiklikud toimikud, nr. 78. Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond nr. 356, nim.1, s.-ü. 1, leht 42.

Kärla 7-kl. Kooli õppekasvatustöö kohta märgiti, et klassijuhatajail tuleb enam abistada pioneeritööd, rakendada aktiivselt tööle klassides salgad, et neist oleks abi kooli õppekasvatustöö taseme tõstmisel.[1] Vanempioneerijuhtidel puudus vastav ettevalmistus.

Kommunistlike noori koolis oli väga vähe, esimestel õppeaastatel ainult 1 (S.Mänd). 1949/5o. õ-a. oli neid 2 ja nad töötasid pioneerirühmade juhtidena.[2] Rohkem andmeid kommunistlike noorte tegevuse kohta sel perioodil ei ole.

c) Spordikollektiiv, ringid

Kuna kehaline ja esteetiline kasvatus on kommunistliku kasvatuse üks osa, siis juba algusest peale pöörati nõukogude koolis sellele suurt tähelepanu. Sõjajärgseil aastail pandi suurt rõhku sõjalisele kasvatusele. Kärla koolis töötasid sel alal õpetajad A.Sõrm (1945.a.) ja F.Niit (1946.a.).

Spordikollektiivi loomine ja töölerakendamine oli seotud teatud raskustega. Peale sõda oli suur osa kooliruumidest sõjaväe ja valla täitevkomitee kasutada, kool töötas 2-s vahetuses, sealjuures VI ja V klass, kust enamus õpilasi kuulus spordikollektiivi, olid koolis eri ajal. Kollektiivi loomiseks tehti eeltöid ja tegevus pidi algama kohe, kui üritusi saab läbi

---

1/ Aruanne Kärla 7-kl. Kooli õppe-kasvatustöö kohta 1950/51.õ-a. I poolel.
2 Inspekteerimise akt, 1951/52.õ-a.

viia vabas loodudes. Talisport jäi ära ebasoodsate ilamde ja suuskade puudumise tôttu. Nii kirjutas aruandes Saaremaa Kehakultuuri ja Spordikomiteele koolijuhataja kt. J.Arela 5.apr. 1945. aastal.

1945/46.ô-a. oli spordikollektiivi juhiks ôpetaja A.Sôrm.

Korraldati jooksukrosse, kergejôustiku- ja vôrkpallivôistlusi. Juunikuus toimus spordipidu laulude, vôimlemisettekannete ja rahvatantsuga; vôisteldi laskmises, kergejôustikus, vôrkpallis.[1]

1947.aastaks oli spordikollektiivi liikmete arv 37, juhendajaks ôpetajaks sai F.Niit, kelle juhimisel töö oli küllalt edukas. Moodustati male-, rahvatantsu-, kergejôustiku- ja mängude sektsioon.[2]

195o. aastaks kasvas liikmete arv spordikollektiivis 62-ni,[3] mis moodustas enamuse vanemate klasside ôpilaste arvust. Sektsioone oli igal ôppeaastal 5-6. Paremini töötasid male- kabe ja vôimlemise sektsioonid. Regulaarselt viidi läbi kergejôustiku ja vôrkpalli treeninguid, korraldati jooksu- ja suusakrosse. Rajooni spartakiaadidel, mida siis nimetati olümpiaadideks, esineti alati hästi.[4]

Koolis töötasid sôjajärgseil aastail rahvatantsu- (juhendaja ôp.L.Otsa), näite- (juhendaja ôp. E.Matson), vene keele (ôp.M.Saarlaid) ja käsitööring (ôpàL.Tammel).

---

1 Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond nr. 129, nim. 1, s.ü. nr. 10, l 33-34.
2 Samas, s.-ü. nr. 9, l. 11-12.
3 Ringkirjade, käskkirjade kaust, Aruanne kehakultuurikollektiivi kohta, 195o.a.
4. L.Otsa suulised andmed.

Edukamalt tegutses näitering. 1947/48. ô-a. lavastati A.Kitzbergi "Libahunt", kus peaosades esinesid VII kl. õpilased E.Lõbu (Margus), Õie Kesküla (Tiina), Leili Uus (Mari). Näidendiga käidi külalisetendustel Taritus ja Tiirimetsas. Järgmisel õppeaastal toodi lavale A.Kitzbergi "Kauka jumal" peaosas VII kl. õpilase E.Ohakuga. Hiljem lavastati mitmeid lastenäidendeid.[1]

Kindla plaani järgi tegutsesid ka ülejäänud isetegevusringid.

d) Töö lapsevanematega

Õppe-kasvatustöö edukaks teostamiseks on vajalik tihe side lapsevanematega. Lastevanemate üldkoosolekud toimusid 1-2 korda õppeaastas. Seal esines direktor sügisel aruandega õppetööst koolis, kevadel eksamitest. Klassijuhatajad rääkisid raskustest, mis takistasid edukat tööd koolis, vanempioneerijuht tutvustas pioneeride tegevust, üritusi.[2]

Lastevanemate komiteesse kuulus 5 liiget. Komitee töötas hästi 1950/51.õppeaastal, kui esimeheks oli E.Kaaremäe. Õppeaasta jooksul toimus viis koosolekut, kus arutati puudumisi koolist, selgitati põhjused ja esitati valla täitevkomiteele nimekirjad vanemate karistamiseks, kes oma lapsi kooli ei saatnud. Selle tulmusena 4 I õppeveerandis palju puudunud

---

1 L.Otsa suulised andmed.

2 Kärla 7-a. Kooli lastevanemate koosolekute protokollid, l. 11, 18.

õpilast, hakkasid järgmisel veerandil koolikohustust paremini täitma.[1]

Lastevanemate komitee liikmed aitasid kooli puude kohaleveol ja peenendamisel, organiseeridid koolimaja remondi, jaotasid toetussummad kehvematest perekondadest pärinevate laste vahel.[2]

Õpetajad külastasid laste kodusid rahuldavalt. Sagedasti esines juhtumeid, et õpilaste kodudes, kus täideti halvasti koolikohustust tuli käia mitu korda õppeaasta jooksul.

Enamus lapsevanemaid suhtus kooli heatahtlikult. Nad abistasid kooli majanduslikult, peenendasid kooli puud, aitasid teha sanitaarremonti. Internaadis elunevate laste vanemad tõid lisaks kodust puid 1m^3.[3]

Kooli külastanud inspektorid märkisid aktis, et side lastevanematega oli heaà[4] Niisugune hinnang oli ilmselt liiga kõrge, kui arvestada seda, et lastevanemate osavõtt koosolekutest oli väga väike.

Nii 1950/51. õppeaasta sügisest üldkoosolekust võttis osa ainult 15 lapsevanemat![5]

Kooli ette püstitatud ülesanded sel perioodil täideti enamasti. Lahendamata jäid niisugused probleemid, nagu spordiväljaku rajamine, kooli varustamine vajalike näitlike vahendite

---

1 Kärla 7-a. Kooli lastevanemate koosolekute protokollid 1949-1953, lk.8-1o.
2 Samas, lk. 6 - 16.
3 L.Otsa suulised andmed.
4 Kingissepa raj. Riiklik Arhiiv, fond nr. 356, nim.1 s.ü. 1, l 44.
5 Kärla 7-kl. Kooli lastevanemate koosolekute protokollid, 1949-1953, leht 1.

hulgaga. Puudus oli pedagoogilist ettevalmistust omavast kaadrist. Ka õppeedukus, töö pioneeridega ei olnud vajalikul tasemel. Kõik need asjaolud avaldasid mõju järgnevale perioodile kooli-elus.

II peatükk

Kärla kool 1951 - 1961.a.

1950-ndail aastail toimusid koolide töös suured muudatused. Partei XIX kongress seadis ülesandeks koolitöö polütehniseerimise, täieliku keskhariduse järk-järgulise elluviimise.

NLKP XX kongress mõistis teravalt hukka isikukultuse. Rahvahariduse alal kritiseeris kongress haridusorganite saamatust, nõudis noorsoo paremat ettevalmistamist eluks ja seadis ülesandeks VI viisaastaku jooksul ellu viia täielik keskharidus kogu NSV Liidus.[1]

Koolide ees olid seega väga suured ülesanded, mida täies ulatuses õigeaegselt ei suudetud lahendada.

Nii oli koolidel suuri raskusi töökodade avamisega ja sinna inventari muretsemisega.

Kärla koolis oli takistuseks veel vastavate ruumide puudumine.

---

[1] L.Hallop, Rahvamajanduse edusammudest Eestis Nõukogude võimu ajal, "Nõukogude Kool", nr. 7, 1958, lk. 389.

1. Üldised andmed kooli arengust

a. Materiaalne baas

1951.a. liideti Kärla 7-kl. Kooliga Kärla Vene algkool. Kui varem oli klassikomplekte 4 - 5 , siis nüüd kasvas nende arv 11-ni. Kuna koolimajas neile kôigile ruumi ei jätkunud, siis paigutati osa komplektidest Kärla külanôukogule kuuluva maja teise korruse ruumidesse, mis varem olid vene kooli käsutuses. Ruumid olid väga kitsad, vene komplektide ôpilastel puudus jalutusruum. Seetôttu oli ka internaat ebasanitaarses olukorras.[1] Olukorda püüti lahendada kapitaalremontidega 1953. ja 1959. aastal. Muudeti ruumide suurust ja koolimajja jäi ainult direktori korter - alumisel korrusel 2 tuba ja köök ~~(Vt. koolimaja plaan lk.~~).

1957/58. ô-a. olid koolis vene ôppekeelega ainult algklassid. Vanemate klasside ôpilased käisid bussiga iga päev Kingissepa linnas koolis. Järgmisest ôppeaastast jäid ainult eesti ôppekeelega klassid, sest Sômeral valmis uus koolihoone, kus hakkasid ôppima vene rahvusest lapsed. Ôpilaste arv vähenes, klassikomplekte oli nüüd jälle alguses 6, hiljem 5. Nende muudatuste tulemusena sai internaat avaramad ruumid.

---

1 Aruanded, kaust nr. 2, Ülevaade 1951/52.ô-a. II veerandi kohta, leht 95.

1951. aastast alates oli kooliaia all olev maa 0,582 ha.[1] Puudus aga aeda ümbritse tara,mistôttu ümberkaudsed elanikud tallasid ja viisid ära katselappide saagid enne, ki need jôuti koristada.[2] Katseaiast ei olnud seetôttu mingit kasu. 1955.a.kevadel tehti kooliaiale tara ümber ja nüüdsest peale olid saagid kaitstud..

1959/60. ê-a. tegid ôpilased ja ôpetajad kooliaias palju: torustasid 100 m kraavi, vedasid kooli autoga ära lagunenud kiviaia, suurendasid tulundusmaad 0,11 ha vôrra, istutasid 15 noort ôunapuud, 10 marjapôôsast ja 90 m hekki, tegid 65 m pistandaeda ning rajasid vajalikud osakonnad.[3] Kogu suve jooksul hoidsid ôpilased kooliaia eeskujulikus korras.

Järgmisel ôppeaastal rajati geograafiaväljak. Koolimaja ümbruse muutis palju kaunimaks ôpetaja N.Loigu juhendamisel rajatud kivitaimla. Ehitati valmis farm 80-le küülikule.[4]

Ka sel perioodil ei olnud koolil spordiväljakut, sest selleks eraldatud maa oli liiga madal ja kaua vesine, mistôttu teda kasutada ei saanud.

Kärla pargis olid jooksurada, vôrkpalliplats ja hüppeaugud. Seal treeniti ja peeti vôistlusi.

---

1 Aruanded, kaust nr.2, Koolipass 1951/52.ô-a., leht 91.
2 Aktide kaust, Inspekteerimise akt 1953/54.ô-a., leht 7.
3 Kooli ôppe-kasvatustöö plaan 1960/61.ô-a., Sissejuhatus, leht 1.
4 Kooli ôppe-kasvatustöö plaan 1961/62.ô-a., Sissejuhatus, leht 24

Kui sõjajärgsel perioodil oli spordiinventari väga vähe, siis ka 1950-ndate aastate alguses olukord ei paranenud. 1952.aasta sügisel oli koolil ainult 1 pall, 1 ketas, 1 kuul, 1 granaat ja 10 võimlemiskeppi.[1] Kooli kontrollinud Pärnu oblasti TSN TK Haridusosakonna sõjalis-kehalise kasvatuse inspektor T.Vimm nõudis, et spordiinventari täiendamiseks tuleb kasutada enam õppevahendite summasid ja koos haridusosakonnaga leida võimalusi tsentraliseeritud korras inventari muretsemiseks koolile.[2] See näitab, et kooli direktsioon oli tõesti vähe tähelepanu pööranudmateriaalse baasi tugevdamisele kehalise kasvatuse tundide läbiviimiseks. Aastate jooksul muidugi täienes spordiinventar. 1959/60. õppeaastal muretseti seda juurde koguni 10 000 rbl. suuruses summas. Koolile toodi võimlemisriistadest kits, hobune, rööbaspuud, rõngad, 3 matti ja võimlemispink.[3]

Internaat töötas kooli juures 1950. aastast. Järgmisel õppeaastal paigutati see osaliselt külanõukogu majja. Õpilaste arv internaadis kõikus 3o - 4o vahel, 1951/62. õ-a. oli isegi 43.[4] Kogu vaadeldaval perioodil valitses suur ruumipuudus, mistõttu internaat oli ebasanitaarses olukorras. Tingimused paranesid osalt komplektide arvu vähenemisega 1958. aastal . Õppetundideks valmistusid lapsed klassiruumised, puhketoad puudusid.

---

1 Aktide kaust, Inspekteerimise akt 31.okt. - 1. nov. 1952/53.õ-a., leht 121.
2 Aktide kaust, Inspekteerimise akt 31.okt- 1. nov. 1952/53.õ-a., leht 122.
3 Kooli õppe-kasvatustöö plaan 196o/61, Sissejuhatus.
4 Koolipass 1951/52.õ-a., leht 3.

Toiduaineid õpilaste toitlustamiseks internaadis tõid lapsevanemad kodust. Kuunorm ühe õpilase kohta oli järgmine: kartul - 25 kg., liha - 2 kg., kala - 1 kg., jahu 2 kg., tangud (herned, oad) - 2 kg. , aedvili - 3 kg, sibulad, piim - 8 l, rasvaine - 250 g, munad - 4 tk., raha 5 rbl.[1] Seda korralikult tasuda oli lastevanemail raske, sest sõjajärgseil aastail oli toiduaineid napilt. Kehvematest perekondadest pärinevate õpilaste toidukulud tasuti riigi poolt.

Internaadis elunenud õpilaste arv[2]

Tabel nr.3.

Õppeaasta	Õpilaste arv	Toidu kulud tasuti riigi poolt
1951/52	43	6
1952/53	4o	6
1953/54	4o	7
1955/56	3o	9
1956/57	25	9
1957/58	24 .	4
1959/6o	28	4
196o/61	22	8

[1] Lastevanemate koosolekute protokollid, 1949-1953. pr. 1, leht 19.

[2] Koolipassid 1951/52, 1952/53, 1953/54, 1956-6o, lk. 2o, 196o-1966. lk.24.

Tabelist on näha, et mõnel aastal isegi 1/3 internaadi õpilaste arvust ei tasunud ise toidu eest, mis näitab riigi hoolitsust majanduslikult raskesse olukorda sattunud perekondade eest.

1959/60.õ-a. ehitati internaadile saun ja pesuköök.[1]

Sooja einet said õpilased koolist alates 1953/54.õ-a. Tee andmisega taheti alustada juba eelmisel aastal, kuid suhkrut oli vähe saada ja plaan jäi teostamata.

Näitlikke õppevahendite hulk kasvas aastate jooksul. Neid osteti juurde vastavalt eraldatud summade suurusele, näit. 1952/53. 671 rbl., 1953/54.õ-a. 856 rbl. eest.[2] Kuid õpetajad valmistasid näitlikke vahendeid ka ise ja õpilaste abiga klassivälistes ringides. 1959/60.õ-a. paigutati olemasolevad õppevahendid uude avaramasse ruumi. 1959.a. osteti koolile 3 filmiskoopi, akordeon. Varem kasutati laulude õpetamiseks, tantsudele mängimiseks vana harmooniumi ja 1957.aastast bajaani. 1960.a. saadi raadio. Tütarlaste tööõpetuse tundide läbiviimiseks osteti õmblusmasimad. Polütehnilise õpetuse paremaks teostamiseks muretseti koolile 2 autot ja 1 traktor.[3] Autod andis koolile tasuta üle kohalik sõjaväeosa, traktor vahetati Kärla kolhoosilt auto vastu.

---

1 Kooli õppe-kasvatustöö plaan 1960/61.õ-a., Sissejuhatus, leht 1.
2 Koolipassid 1952/53, 1953/54, leht 4.
3 Kooli õppe-kasvatustöö plaan 1960/61.õ-a., Sissejuhatus, leht 1.

Vaadeldaval perioodil kasvas kooli raamatukogu kiiresti. 1953.a. oli seal juba 1o57 köidet.[1] Raamatukogu juhatajatena töötasid õpetajad, kes said selle eest lisatasu.

1953/54.õ-a. oli koolis suursündmuseks see, et kohaliku sõjaväeosa ja lastevanemate abiga toodi elekter koolimajja.[2] Kui aga Kärlal asunud sõjaväeosa lahkus, lakkas nende elektrijaam töötamast ja koolis tuli töötada jälle petrooleumilambi valgusel.

1959/6o.õ-a. ehitati lastevanemate toetusel elektriliin (umbes 1 km) Kärla Võitööstusest koolini ja uuesti lõid särama elektrituled.

Mitmed majanduslikud raskused ületati, eriti palju tehti 2 viimase õppeaasta jooksul. Päevakorrale jäi ruumide küsimus, mida täielikult ei suudetud lahendada.

b) Kooli pedagoogiline kollektiiv

1951-1961. aastani töötas Kärla koolis 5 direktorit ja 40 õpetajat. Igal aastal oli koolis, vastavalt klassikomplektide arvule, 10 - 18 õpetajat. Seega oli pedagoogilise kaadri vahetumine väga sagedane.

1952.a. lahkus senine kooli direktor L. Otsa, kuna ta suunati Tiirimetsa 7-kl.Kooli

---

1 Koolipass 1953/54.õ-a., leht 3.
2 Aktide kaust, Inspekteerimise akt 1953/54.õ-a. leht 7.

ôpetajaks. Pedagoogilise kollektiivi uueks juhiks sai Henno Kadak, kes 1951.a. lôpetas Kingissepa V.Kingissepa nim. Keskkooli juures asuva pedagoogilise klassi. Ta omandas seal algklasside ôpetaja kutse ja andis Kärlal eesti keele tunde vanemates klassides.

Direktoriks oli H.Kadak ainult ühe ôppeaasta. Suure kooli juhtimine osutus talle raskeks. H.Kadak püüdis likvideerida olemasolevaid lünki, kuid ei suutnud olukorda otsustavalt muuta. Ôppeedukus jäi väga madalaks (55 %), kooli juhtimises esines liigset, liberaalsust, mida näitasid faktid, et kooli personal ei täitnud oma kohustusi ja direktor ei suutnud neid korrale kutsuda.[1]

H.Kadak vabastati direktori ametikohalt ~~ametikohalt~~ omal soovil ja ta jäi tööle kooli eesti keele ôpetajaks.

1953 - 1956.aastani oli Kärla 7-kl.Kooli direktoriks Erna Ristkokk. Ta lôpetas Tallinna Ôpetajate Instituudi 1951.aastal ja töötas varem geograafia ôpetajana Kaarmal.

Seega puudusid ka temal koolijuhtimise kogemused ja pedagoogiline staaž oli väike. Kuid tänu headele organiseerimisvôimetele, töökusele ja nôudlikkusele alluvate suhtes, täitis ta edukalt direktori kohuseid. Paranesid ôppeedukus ja distsipliin. 1956.aastal abiellumise tôttu lahkus ta Kärlalt ja läks Kingissepa keskkooli geograafia ôpetajaks.

---

[1] Aktide kaust, Inspekteerimise akt 1952/53.ô-a., leht 3.

Uueks direktoriks sai Kärla 7-kl. Kooli õpetaja Maret Maser (Kuprijanova), kes 1954.a. lõpetas Tallinna Õpetajate Instituudi ja määrati tööle Saaremaale. Ta õpetas ajalugu ja inglise keelt. M.Maser paistis silma hea organisaatorina klassivälise ja ühiskondliku töö alal. Seda arvestades tehti talle haridusosakonna poolt ettepanek võtta vastu direktori koht koolis. 1959.a. kooli inspekteerimise aktis märgiti, et kooli juhtimine oli nõrk, tundide külastamine vähene. Oli vaja rohkem kontrollida, teha konkreetsed ettepanekud, nõuda nende täitmist.[1] Haridusosakonnal oleks tulnud rohkem tähelepanu pöörata direktorite valikule, aga ka noorte direktorite abistamisele. 1959. a. lahkus M.Kuprijanova Kärlalt Kaug-Itta, kuna abikaasa määrati sinna tööle.

Uueks direktoriks sai Endel Noor, kes töötas varem Orissaare Pedagoogilise Kabineti juhatajana ja lühikest aega Kallemäe koolis õppealajuhatajana. E.Noor lõpetas kaugõppe teel Tallinna Pedagoogilise Instituudi vene keele ja kirjanduse osakonna. Tema ajal tugevnes palju kooli majanduslik baas. Muretseti juurde uusi tööriistu, õppevahendeid, seati korda kooliaed, rajati geograafiaväljak, sisustati töökoda, pioneerituba jne.

1960.a. tuli kool rajooni koolide vahelise sotsialistliku võistluse võitjaks. Õppealajuhatajatena töötasid L.Arge ja E.Pruul.

---

[1] Õppenõukogu koosolekute protokollid, 1956-63, nr. 31, leht 11o.

Nagu juba eelpool märgitud vahetusid õpetajad sagedasti. 40 õpetajast 10 olid koolis tööl ainult aasta, 8 kaks aastat. Enamusel õpetajaist oli pedagoogiline haridus, 8-l oli ainult keskharidus (Vt. tabel õpetajate arvu ja haridustaseme kohta lk. 44.). Pikemat aega olid koolis õpetajad L.Põld, E.Pruul, V.Traus, N. Mäetalu, M.Kainel, N.Saarmets.

Vene komplektide õpetajate vahetumine oli tingitud sõjaväelaste, kelle abikaasad nad olid, sagedastest ümberpaigutustest. Eesti komplektide osas oli üheks probleemiks see, et mandrilt Saaremaale suunatud õpetajad lahkusid siit esimesel võimalusel. Keskharidusega õpetajad kas läksid edasi õppima või leides, et pedagoogi amet ei ole neile sobiv, siirdusid teisele tööle.Töökoha vahetamise põhjuseks oli mitmel juhul abiellumine. Kahjuks tuli sel perioodil 1 õpetaja vallandada lohaka töösse suhtumise pärast.[1]

50-ndatel aastatel tunti koolis suurt puudust spetsiaalse ettevalmistuse saanud õpetajaist. Nii e i olnud 1958/59.õ-a. poeglaste tööõpetuse, eesti keele, laulmise ja kehalise kasvatuse õpetajaid.[2]

Häid tulemusi õppe-kasvatustöös saavutasid õpetajad N.Mäetalu, S.Migunova, M.Maser, A.Kallaste, E.Pruul, M.Kornilova, kelleledi direktori käskkirjaga avaldati kiitust.

Õpetajad täiendasid oma pedagoogilisi teadmisi ülerajoonilistes ainesektsioonides.

---

1 Direktori käskkirjad,1954-1967.a., käskkiri nr. 24, 29à dets. 1956.a., leht 85.

2 Kärla 7-a. Kooli õppenõukogu koosolekute protokollid, 1956-1963, pr. 31, leht 111.

ÕPETAJATE ARVU JA HARIDUSTASEME KASV 1951.-1961.A.

TABEL No 4.

I	HARIDUS	1951/52	1952/53	1953/54	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61
II	ÕPETAJATE ARV	13	13	17	17	16	13	14	9	11	10
1.	KÕRGEM HARIDUS	–	–	–	1	2	2	3	–	–	1
2.	LÕPETAMATA KÕRGEM HARIDUS	-	-	–	–	–	–	–	–	5	4
3.	ÕPETAJATE INSTITUUT VÕI SELLELE VÕRDNE HARIDUS	2	2	5	5	6	6	6	5	–	–
4.	PEDAGOOGILINE KOOL VÕI SELLELE VÕRDNE HARIDUS	6	5	8	7	1	1	4	3	4	2
5.	KESKHARIDUS	4	5	3	3	6	3	1	1	2	3
6.	EI OMA KESKHARIDUST	1	1	1	1	1	1	–	–	–	–
III	KOMPLEKTIDE ARV										

Pedagoogilise nôukogu koosolekutel ja a/ü tootmisnôupidamistel esineti töökogemuslike ettekannetega.

Näitlike tundide kuulamisel tutvuti kolleegide metoodiliste vôtetega ja omandati palju kasuliku. Õpetajad E.Pruul ja N.Mäetalu õppisid kaugôppes Tartu Õpetajate Instituudis geograafiat.

Õpetajad vôtsid ka sel perioodil osa ümbruskonna kultuurielust. Nad esinesid loengutega, direktor M.Maser (Kuprijanova), hiljem E.Noor, olid Kärla lektorite grupi juhatajad. Isetegevuslikke ringe rahvamaja juures juhatasid ôpetajad.

Teenijad, ôpilaskond

Et kool oli suur, siis oli ette nähtud majandusjuhataja. Sellel kohal töötasid I. Sadam, F.Luks.

Kooliteenijaid oli sel perioodil igal aastal 4 - 5. 1958.aastast alates 3. Kôige kauem töötasid kooli juures A.Luks, P.Lôbu. Enamus teenijaist täitis oma ülesandeid korralikult. Direktori käskkirjaga avaldati kiitust J.Niitsalule, P.Lôbule, A.Luksule, V.Kallastele.

Oli aga ka teenijaid, kes olid tööülesannete täitmisel väga ükskôiksed ja lohakad. Nii H.Tahk jättis pidevalt ôhtuti klassiruumid koristamata. Et ta oma tööd ei parandanud, siis vallandati ta 1956.a.[1]

---

1 Kärla 7-al Kool, Direktori käskkirjad,1954-67, käskkiri nr. 17 (1954), leht 9, nr. 32 (1956), leht 72.

Internaadi asutamisest peale oli kokaks S.Mänd. Tema valmistatud toit oli maitsev, köök alati korras. 1959.a. läks ta teenitult vanaduspuhkusele ja lahkus Saaremaalt.

Uueks kokaks sai V.Rist, kes oli aga väga lohakas ja ükskôikne. Ta puudus omavoliliselt töölt, köök oli koristamata ja räpane.[1]

Teenijad vaheldusid sagedasti. Enamus neist olid kohusetundlikud, tublid tööinimesed.

Vaadeldava perioodi alguses oli koolis igal aastal üle 200, 1954/55.ô-a. isegi 264, 1958-ndast aastast alates nagu varemgi üle 100. (Vt. graafik lk.). Laste arvu kasvu pôhjused olid järgmised:
1) 1951.aastast alustasid koolitööd vene ôppekeelega komplektid, 2) naabruses asuvad Paadla, Kandla, Käesla ja Sauvere koolid muudeti algkoolideks. Seetôttu oli ka ôpilaste arv eesti ôppekeelega vanemates klassides suur, 1953/54. ô-a. oli 5-ndaid klasse 2.

Samaegselt ka ôpilaste liikuvus ôppeaasta jooksul oli suur, eriti vene komplektides.

---

[1] Kärla 7-a. Kool, Direktori käskkirjad, nr. 96 (1960), leht 137.

Õpilaste arvu muutumine õppeaasta jooksul[1]

Tabel nr. 5.

Õppeaasta	Eesti õpilaste arv				Vene õpilaste arv			
	Sügisel	Kevadel	Tuli juurde	Lahkus	Sügisel	Kevadel	Tuli juurde	Lahkus
1951/52	168	167	7	8	42	48	21	15
1952/53	166	146	-	17	53	63	3o	2o
1953/54	165	159	1	7	99	98	22	23
1954/55	154	143	-	11	122	121	2o	21
1956/57	129	127	1	3	1o6	94	18	3o
1957/58	124	119	-	5	1o9	99	19	29

[1] Õppe-kasvatustöö aruanded, 1951-1955, 1956-1958.

Tabelist näeme, et eesti õppekeelega komplektidest lahkus õppeaastate jooksul palju õpilasi. Selle põhjuseks oli vabanemine koolikohustusest 16-aastaseks saamisel, mõnel juhul ka haigus ja elukoha muutus. Vene õppekeelega õpilaste suur liikumine oli tingitud nende vanemate (sõjaväelased) ümberpaigutamisest.

Eesti õppekeelega klasside õpilased pärinesid peamiselt põlluharijate perekondadest. Teatud osa lapsevanemaid töötas sõjaväelaste juures koristajatena, pesumajas pesijatena, autojuhtidena jne. Väike protsent õpilasi pärines ka teenistujate perekondadest.

Vene komplektide õpilased moodustasid igal õppeaastal umbes poole koolis käivate laste arvust.

Õpilaste tavaline koolitee pikkus oli o,5-2,5 km. Kaugemal elavatel õpilastel oli võimalus kasutada internaati.

Liigne oli sõjaväelaste laste kooli toomine bussiga, sest garnisoni kaugus koolist oli ainult 2 km.

Seega oli õpilaste arv vaadeldaval perioodil küllalt suur, ühes koolis käisid eesti ja vene rahvusest lapsed, kes omavahel said läbi päris hästi. Suuremaid pahandusi ei olnud.

2. Õppe- ja kasvatustöö

Vaadeldava perioodi alguses oli Kärla 7-kl. Koolis õppeedukus väga halb. 1951/52.õ-a. jõudis edasi ainult veidi üle poole õpilaste üld-

arvust, 54 %. Kôige rohkem puudulikke hindeid oli viiendates (15-l ôpilasel 26-st; 10-l ôpilasel 22-st) ja kuuendas (10-l ôpilasel 32-st). 63-st suvetöö saanud ôpilasest sooritasid selle ainult 23. Miks nii paljud lapsed ei lôpetanud klassikursust? Ikka oli veel neid , kes ei täitnud korralikult koolikohustust. Lapsevanemad ei môistnud tihti hariduse väärtust ja seepärast ei pööranud tähelepanu laste koolis-käimisele. Kuid koolitööst eemale jäämist põhjustasid ka mitmesugused haigused. Mitmetes kodudes oli majanduslik olukord rakse. Nii ühest perekonnast, kus ema kasvatas lapsi üksinda,puudusid tihti 3 ôpilast, jalatsite, toidu ja riiete vähesuse tôttu.[1] V-ndasse klassi tulid erineva teadmiste tasemega ôpilased algkoolidest.

Kooli kontrollisid sel ôppeaastal ENSV Haridusministeeriumi koolide inspektor H.Kaste ja Kingissepa raj. TSN TK Haridusosakonna inspektor I.Must. Aktis märgiti puudusi ôpetajate töös tundide ülesehitamisel ja läbiviimisel: eksiti näitlikustamise printsiibi vastu, mille tagajärjel tunnid olid igavad ja formaalsed, esines eksimusi tundide ajalises jaotuses, kinnistamisele kulus aega rohkem kui uue aine esitamisele.[2]

Kahtlemata môjus ôppe-kasvatustööle pidurdavalt ka asjaolu, et ôpetajad ei moodustanud ühtset kollektiivi. Esines hôôrumisi ja üksteise kohta elanikkonna hulgas kuulujuttude rääkimisi.[3]

---

1 Lastevanemate koosolekute protokollid, 1949-53, l. 49.

2 Aktide kaust nr. 14, Inspekteerimise akt 18-19. dets. 1951, l.4.

3 Samas, l.6.

Inspektorid koostasid üksikasjaliku otsuse olukorra parandamiseks ja avaldasid lootust, et kui pedagoogiline kollektiiv asub loovalt esinevaid puudusi kõrvaldama, võib kooli jõuda rajooni paremate koolide hulka.

Endine direktor L.Otsa lahkus 1952.a. Kärlalt, tema asemele määrati eesti keele õpetaja Henno Kadak. Uus direktor püüdis õpetajaid kaasa tõmmata koolikohustuse täitmise tagamisele ja õppeedukuse taseme parandamisele. Selleks seati kollektiivi tähelepanu keskpunkti esimesest koolipäevast peale õppeedukuse küsimus.

Õppe-kasvatustöö plaanis märgiti, et on vaja organiseerida halvasti edasijõudvate õpilastele konsultatsioone, internaadis viia läbi õhtune õppus kasvataja juhtimisel, tuleb saavutada olukord, et üheski tunnis ei puuduks näitlikkus, tõsisemalt suhtuda töösse vigadega.[1]

Vaatamata asjalikule otsusele ei olnud tulemused koolitöös järgmisel õppeaastal paremad. I õppeveerandi aruandes kirjutas direktor H.Kadak, et 212 õpilasest ei jõudnud edasi 1o2.[2] Õpilased puudusid palju koolist, I veerandis 986 päeva.[3] Piirkonna algkoolidest tuli mitmeid vene keeles peaaegu kirjaoskamatuid õpilasi. Endiselt puudus üksmeel ja koostöö õpetajate vahel. Normaalset tööd takistas osa õpikute ja vihikute hiline ilmumine.[4]

---

1 Kärla 7-kl. Kooli õppe-kasvatustöö plaanid, 1952/53. õ-a., Sissejuhatus, leht 2.
2 Aruanded, Kaust nr. 2, 1.56.
3 Kärla 7-a. Kooli lastevanemate üldkoosolekute protokollid, protokoll nr. 2, 1.64.
4 Aruanded, Kaust nr. 2, 1. 56.

Kingissepa rajooni õpetajate 1953.a. jaanuarikuu nõupidamise otsuses märgiti, et äärmiselt madal on õppeedukus Kärla 7-a. Koolis. Selle põhjuseks on esmajärjekorras mõnede õpetajate vastutustundetu suhtumine oma ülesannete täitmisse, oma ideelis-poliitiliste teadmiste taseme ja kvalifikatsiooni tõstmisse.[1]

Kooli majanduslikest probleemidest olid kõige teravamad küte, mis ei olnud kohal 100 %-lt õppeaasta alguseks ja ruumid, mis jäid kitsaiks ning ei vastanud sanitaarnõudeile.[2]

Külaltki mõjuvateks madala õppeedukuse põhjusteks olid pedagoogilise kaadri vähene ettevalmistus, näitlike vahendite puudus, õpikute ja õppeprogrammide mittevastavus õpilaste eale, algklasside mitteküllaldane ettevalmistus V klassi astumiseks.

1953/54.õ-a. hakkas kooli juhtima uus direktor Erna Ristkokk. Üks õpetaja vabastati haridusosakonna poolt VNFSV Tööseaduste koodeksi paragr. 47 alusel, teine lahkus Saaremaalt, nende asemele tulid uued inimesed.

Olukord koolis oli endiselt väga halb. Kingissepa raj. TSN TK Haridusosakonna inspektor H.Laanemets külastas kooli oktoobrikuus ja andis juhiseid puuduste kõrvaldamiseks. Lapsed puudusid koolist veel palju, mille üheks põhjuseks oli internaadi kitsus.

Kuid oli ka kodusid, kus arvati, et õpetajad kiusavad poisse või tüdrukuid ja ei saa-

---

1

2 Kärla 7-a. Kooli lastevanemate koosolekute protokollid, 1949 - 1953, l.64.

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

detud neid sellepärast kooli.

Saavutuseks tuleb aga lugeda, et koolikohustuse mittetäitmine likvideeriti.[1] Järgnevatel õppeaastatel üksikuid juhtumeid esines, kus õpilased püüdsid koolitööst kõrvale jääda.

Õppeedukus hakkas pikkamööda paranema, kevadeks oli edasijõudmise protsent 70. 1955-1961. aastail püsis see 80 - 90 % piires (Vt. ~~tabel~~ graafik nr.2. lk. 117.). Seega ei olnud vaadeldaval perioodil õpetöö tase vajalikul kõrgusel. Kahtlemata oli negatiivseks nähtuseks ka direktorite sagedane vahetumine. Küllalt suure osa ajast nõudis majanduslike küsimuste lahendamine, mistõttu ei suudetud küllaldaselt kontrollida ja juhendada õpetajate tööd.[2]

Peale protsendiliste näitajate iseloomustas õppe-kasvatustöö taset see, et paljud õpilased kordasid klassikursust, ei lõpetanud 7 aastaga kooli.

Igal kevadel lahkus koolist 16 aastaseks saanud noorukeid V või VI klassist, näit. 1953/54. õ-a. 5, 1954/55 - 6,[3] 1955/56 - 5.[4]

Õpilased, kes jõudsid VII-ndasse klassi, sooritasid enamuses edukalt eksamid ja lõpetasid kooli: 1958/59.õ-a. kõik 15 VII klassi õpilast,[5] 1960/61.õ-a. (koos järeleksamitega) 14.[6]

Kui võrrelda eesti ja vene komplektide õpetaset, siis oli see tunduvalt kõrgem viimastes. Siin olid ka omad põhjused: vene rahvusest laste kodud olid majanduslikult paremini kindlus-

---

1 Aktide kaust, Kärla 7-a. Kooli inspekteerimise akt 30. sept. - 2.okt. 1953, l. 1.
2 Kärla 7-a. Kooli õppe-kasvatustöö plaan 1960/61. õ-a.; Sissejuhatus, leht 2.
3 Aruanded, kaust nr. 4, l. 2,1o.
4 Aruanded, kaust nr. 2, l. 12.
5 Õppenõukogu protokollid, 1956-1963,l.117.
6 Samas, l. 164.

tatud, paljude emad olid kodused, kes pidevalt kontrollisid koduseid töid. Ka koolitee pikkus oli ainult 2 km.

Käsitleval perioodil oli koolielus ka saavutusi. 1955/56.ô-a. ja 1958/59.ô-a. lôpetasid 90 % ôpilaste üldarvust klassikursuse. 1957/58. ô-a. vene komplektide algklasside ôppeedukus 100 %. Ka eesti komplektide algklassides oli ôppeedukus parem kui vanematel. Mitmed ôpilased said kevadel koos klassitunnistusega kiitusekirja hea ôppeedukuse ja eeskujuliku käitumise eest. (Vt.tabel nr. 6 lk. 54.).

Kui eelmisel perioodil ôpilased käitusid korralikult, siis käsitleval esines muutus halvema poole. 1951/52.ô-a. alandati ôpilastel käitumishinnet ôpetajatele vasturääkimise, õnende korralduste mittetäitmise jne. pärast.[1]

Järgmise ôppeaasta I veerandil alandas ôppenõukogu 12 ôpilasel käitumishinnet. Ka hilisemal perioodil olukord üldiselt ei paranenud.

Vastav arv 1955/56.ô-a. kevadel oli 7, 1956/57. ô-a. 4, 1958/59.ô-a. 3, 1959/60.ô-a. 4, 1960/61. ô-a. 1.

Käitumishinde alandamise peamised põhjused olid koolimööbli rikkumine, vargus, vanemate allkirjade vôltsimine, ôpetajate korralduste mittetäitmine, suitsetamine, alkoholi kasutamine jne. Isegi üks tüdrukutest tuli suunata erirežiimilisse kooli.

---

1 Kärla 7-a. Kolli lastevanemate koosolekute protokollid, protokoll nr. 2, 23. nov. 1952.a.,lk.64.

ANDMED ÕPILASTE ARVU, LÕPETAJATE JA KIITUSKIRJADE KOHTA 1951. - 1961. A.

TABEL No 6.

	1951/52	1952/53	1953/54	1954/55	1955/56	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61
ÕPILASTE ARV KEVADEL	215	212	257	264	255	221	218	118	119	108
KIITUSKIRJAD	2	5	8	18	12	22	19	3	3	2
LÕPETAJAD	12	11	10	23	33	19	12	15	16	10

Niisugused faktid näitavad, et kooli õppe-kasvatustöös oli tõsiseid puudujääke. Kuid väga halb oli see, et mitmetes kodudes vanemad oma laste kasvatamisega ei tegelenud, ei märganud nende vigu ja pahatihti hoopis õigustasid neid.

Enamus distsipliinirikkujatest ei lõpetanud kooli, lahkusid 16. aastaseks saamisel ja läksid tööle.

1951 - 1961.a. lõpetas Kärla kooli 161 õpilast, (Vt. tabel nr. 6 lk. 54), nendest eesti õppekeelega 143. 55,9 % lõpetajatest siirdusid edasi õppima Kingissepa V.Kingissepa nimelisse Keskkooli, kutsekoolidesse ja tehnikumidesse. Kõrgema hariduse omandasid U.Vahter, H.Müür, R.Kesküla Tartu Riiklikus Ülikoolis, A.Perkot Tallinna Pedagoogilises Instituudis, E.Nõmm Eesti Põllumajanduse Akadeemias.

Seega umbes pooled lõpetajaist omandasid keskhariduse, kõrgema kooli lõpetajate arv oli aga väga väike.

3. Klassiväline töö koolis

a) Õpetajate ühiskondlikud organisatsioonid

Kooli õpetajate komsomolialgorganisatsioon oli igal aastal 6 - 7 liikmeline. Koosolekud toimusid 1 kord kuus ja neil arutati mitmesuguseid kooliellu puutuvaid küsimusi. Näiteks 1956/57.õ-a. olid päevakorras rajooni komsomoli VI konverentsi otsuste läbiarutamine, pio-

neeritöö paranadamisest Kärla 7-a.Koolis, poliitringi tööst, käbide ja vanapaberi kogumisest, tähtpäevade tähistamisest ja isetegevuse organiseerimisest ning tööst komsomolieaiste õpilastega.[1]

Õpetajad-kommunistlikud noored juhtisid koolis poliitringi tööd, kus arutati jooksva poliitika probleeme, NLKP XX ja XXI kongressi otsuseid, õpiti tundma NLKP ajalugu. Kommunistlikud noored esinesid rahvamajas loengutega, oli riigilaenu kogumise aktivistideks, valimiseelsel perioodil töötasid agitaatoritena, koos kohaliku sõjaväeosaga korraldasid noorte valijate õhtu.[2] 1958/59.õ-a. valimiseelsel perioodil esines õpilaste agitbrigaad Kärla kolhoosi brigaadides, millele eelnes loeng või kohtumine saadikuga.[3] Õpetajad-kommunistlikud noored võtsid osa isetegevusringide tööst ja juhatasid neid rahvamaja juures, aitasid organiseerida tähtpäevade tähistamist ja sisustada neid ettekannetega.

Jõudumööda oldi ka abiks pioneeritöös, abistati pioneerijuhti malevakoonduste läbiviimisel: nii tähistati 1957/58.õ-a. pioneeriorganisatsiooni aastapäeva koondusega lõkke ääres. ÜLKNÜ 4o.aastapäeva rahvamajas koos isetegevusettekannetega pioneeridelt.

---

1 Komsomolitöö aruanded, 1956-1960, l 14.
2 Samas, l. 13.
3 Samas, l. 6.

Igal kevadel puhastati Kärla park. 1957/58. ô-a. ôpetajate komsomolialgorganisatsioon levitas raamatuid 37o rbl. eest (plaan 300 rbl.).[1]

1958/59.ôppeaastast alates korraldasid kommunistlikud noored näitlikke tunde, lahtisi pioneerikoondusi ja "Osavate käte" ringi töökoosolekuid, et tutvuda üksteise töövôtetega ja omandada uusi kogemusi.

Kui ôpetajate komsomolialgorganisatsioon töötas edukalt poliitilisel enesetäiendamisel, rahvamaja töö abistamisel, valimiste ettevalmistamisel ja läbiviimisel ning viimastel aastatel ka ôpetajate töökogemuste levitamisel, siis ei suutnud mônel aastal isegi luua ja tööle rakendada ôpilaste komsomolialgorganisatsiooni. Pioneeritöös otsustavat paranemist ei saavutatud. Klassijuhatajate abi jäi väheseks. Selle . üheks põhjuseks oli asjaolu,et pioneerijuhil endal puudusid igasugused teoreetilised ja praktilised kogemused ja ta ei olnud vôimeline juhtima klassijuhatajaid töös pioneeridega.[2]

Teiseks ôpetajate ühiskondlikuks organisatsiooniks 1951-1961.a. oli ametiühing, kuhu kuulus 20 - 30 liiget. Tööd juhtis 5-liikmeline komitee, mille eesotsas olid pedagoogid E.Kuhi, L.Korśunova, L.Arge.

Ametiühingu algorganisatsiooni koosolekutel ja tootmisnôupidamistel arutati ôppetöösse, kooli sanitaarsesse olukorda, ôpetajate elu- ja töötingimustesse puutuvaid küsimusi. Ametiühingu liik-

---

1 Komsomolitöö aruanded, 1956-196o, 1.9.
2 Komsomolitöö aruanded , 1956-1960,1. 5.

med korraldasid loenguid lapsevanematele.

1955/56.ô-a., koos loengutega kasvatusküsimustest, esitasid a/ü liikmed ka isetegevusettekandeid. Nendest koosolekutest oli lapsevanemate osavôtt arvukam kui tavaliselt.[1]

Õppeedukuse parandamiseks koostati tootmisnôupidamistel järeleaitamise plaanid nôrgematele, viidi läbi konsultatsioone.

Oma töökogemusi jagasid kolleegidele õpetajad L.Pôld teemal "Minu tööst klassijuhatajana", S.Migunova "Kogemusi hea õppeedukuse saavutamisel", E.Ristkokk "Õpilaste esteetilisest kasvatamisest" jne.

Kui enamúsel aastatest töötas a/ü organisatsioon hästi, siis 1954/55.ô-a. tunnistati a/ü tegevus mitterahuldavaks, kuna see üldse ei tegutsenud.[2]

b) Pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni tegevus

Sel perioodil oli pioneeride arv suur. 1951/52.ô-a. oli malevas 124,[3] 1954/55.ô-a. 109[2], 1955/56.ô-a. 111 pioneeri 146-st pioneeriealisest, kusjuures õppeaasta jooksul vôeti vastu 58 uut pioneeri.[5]

1952.aastast oli vanempioneerijuhiks L. Toomsaare, kes samaaegselt töötas ka õpetajana.

---

1 Haridustööliste a/ü Kärla algorganisatsiooni protokollid, 1945-1956.a. l. 2.
2 Samas, l.12.
3 Aruanded, kaust nr. 2.
4 Ülevaade II veerandi kohta, 1951/52 ô-a.,l.95.
5 Inspekteerimise akt, 21-24. dets. 1954.

Aastate jooksul paranes pioneeritöö sisu. Kui 1951. aasta kooli inspekteerimise aktis märgiti, et vähe rakendati pioneeride initsiatiivi ja isetegevust, koondused olid ühekülgsed ja igavad, ei toimunud küllaldaselt ideelisel tasemel, klassijuhatajad ei olnud informeeritud pioneeritööst, siis 1953.aasta aktist loeme, et on märgata pioneeride initsiatiivi tõusu. 1954.a. oli malevas rida huvitavaid üritusi: pallivõistlused rühmade vahel, kohtumine Randvere pioneeridega. Aktiivi õppuste tulemusena viisid pioneerid ise läbi koondusi. Kuid vähene oli ideelis-poliitiline töö pioneeridega, paljudel esinesid puudulikud hinded.[1]

Järgnevatel aastatel halvenes pioneeritöö uuesti. 1956.a. tuli uueks vanempioneerijuhiks E.Auga, kes lahkus Haapsalu Pedagoogilisest koolist seda lõpetamata. Ta oli ise distsiplineerimatu, puudus töölt põhjuseta ja muidugi jättis töö pioneeridega laokile. Ta vallandati tööülesannete mittetäitmise ja omavolilise põhjuseta puudumise pärast.[2]

Jaanuaris asus E.Auga kohale A.Lember (Šrubtšik), kes oli lõpetanud Kingissepa V.Kingissepa nim. Keskkooli ja ei omanud kogemusi tööks koolis. Järgneva II poolaasta jooksul viidi läbi rida huvitavaid üritusi: võeti osa ülerajoonilisest pioneerimalevate kompleksvõistlusest, korraldati matku, lõkkeõhtuid, viidi läbi male- ja kabevõistlused, tähistati Saaremaa ülestõusu aasta-

---

1

2 Inspekteerimise akt, 21-24. dets. 1954.a. Direktori käskkirjad, käskkiri nr. 24, 29. dets. 1956.a., l. 85.

päeva, valmistati fotoalbum kingituseks sõjaväelastele jne.

Kuid ka nüüd jäi pioneeriorganisatsiooni mõju koolikollektiivile väikeseks. Hoog pioneeritöös vaibus. Pioneeritöö küsimusi arutati õppenõukogu koosolekutelè ja 1958.a. 25. dets. toimunud koosolekul otsustati, et pioneerijuhi töö peab olema järjekindlam, rohkem tuleb viibida laste hulgas, korraldada huvitavaid üritusi. Ka kooli külastanud inspektorid ei jäänud pioneeritööga rahule: pioneerituba ei olnud korras, puudusid tõotuse tekst ja teised vajalikud näitliku agitatsiooni materjalid. Malevanõukogu esimees ei teadnud midagi töö-plaanidest. Pioneeritööd tehti halvasti. Paljud tähtpäevad jäid tähistamata, näiteks pioneeriorganisatsiooni aastapäev.[1]

1959.a. lahkus A.Śrubtśik elukoha vahetuse tõttu Kärlalt. Järgnevatel aastatel olid vanempioneerijuhtideks E.Ahas (1959/60.õ-a.) ja I.Kull (1960/61.õ-a.) 1959.aasta sügisel tehti korda ja sisustati pioneerituba. Mõlemad pioneerijuhid omandasid oskusi töö käigus, sest ka neil puudusid teadmised pioneeritööks. Nendel aastatel oli pioneeritöös peamiseks astmenõuete täitmine.

Seega oli pioneeritöös vaadeldaval perioodil suuri puudusi, mille põhjuseks oli eelkõige osa vanepioneerijuhtide vastutustundetu suhtumine oma töösse. Takistuseks oli ka vanempioneerijuhtide sagedane vahetumine (1951-1961. aastail 6) ja nende puudulikud teadmised pioneeritöö juhtimiseks.

---

[1] Õppenõukogu koosolekute protokollid 1956-1963, Koosolek inspekteerimise tulemustest, 28. jaan. 1959.a., l. 1o9.

Ka võtsid õpetajad vähe osa pioneeride klassivälisest tööst.

Kommunistlikke noori koolis oli vähe. 1951/52. õppeaastast nende tegevus elavnes, kui algorganisatsiooni eesotsas oli H.Kipper. Tema initsiatiivil kuulati koosolekuil klassiorganisaatorite aruandeid õppe-kasvatustöö tulemustest. Need olid väga aktiivsed ja asjalikud tänu sekretärile. Klassiorganisaatorid läksid sinna alati ärevate südametega.[1]

1952/53.õ-a. õpilaste komsomolialgorganisatsiooni ei olnud. See loodi uuesti järgmisel õppeaastal. 1955/56.õ-a. kasvas organisatsioon 17 liikmeliseks,[2] neist enamus vene komplektist, eesti õppekeelega VII kl. õpilased astusid organisatsiooni alles kevadel aprillikuus ja varsti lõpetasid kooli. VII -b klassist (vene õppekeelega) oli enamus õpilasi kommunistlikud noored, kuid nad töötasid vähe, distsipliin oli halb. Klassijuhataja ei tegelenud üldse komsomolitöö juhtimisega.[3]

1956/57. õppeaastal oli jälle kommunistlikke noori ainult 3,[4] kest töötasid pioneeridega koos olles rühmajuhtideks.

Järgmistel õppeaastatel kuni vaadeldava perioodi lõpuni õpilaste komsomoliorganisatsiooni koosolis ei olnud. Komsomoliealisi õpilasi 7-klassilises koolis oli vähe, kuid peamine põhjus seisnes siiski puudujääkides ideelis-poliitilises kasvatustöös, mis väljendus selles, et ei suude-

---

1 L.Otsa suulised andmed.
2 Komsomolitöö aruanded, 1956-1960, l. 22.
3 Samas.
4 Samas, l.14.

tud pioneerieast välja jôudnud ôpilasi organiseerida.

c) Spordikollektiiv, ringid

1952/53.ô-a. hakkas spordikollektiivi tööd juhtima ôpetaja E.Kuhi. Vilgas oli tegevus kergejôustkus, käsipalli, talispordi, male-kabe, vôimlemise ja rahvatantsu sektsioonides. Järgmise ôppeaasta lôpul sai teoks kehakultuurlaste pidu,kus esitati püramiide, vabaharjutusi, rahvatantse.Kooli külastanud inspektor märkis aktis paremini töötanud klassiväliste ringide hulgas ka spordikollektiivi.[1]

1954.aastast oli juhendavaks ôpetajaks L. Toomsaare. Sektsioonid jäid pôhiliselt samaks, mis varem. Liikmeid oli spordikollektiivis 1954/55.ô-a. 28.[2] Edukalt töötas vôimlemise sektsioon, kus lapsed ôppisid vabaharjutusi, harjutusi lintidega, pallidega, tantse. Kahjuks eksisteerisid talispordi, male-kabe sektsioonid ainult paberil.

1957.aastal asus kooli tööle kehalise kasvatuse ôpetajana K.Kokk, kes viis läbi hästi organiseeritud spordipäeva ja pani töö sektsioonid, mis vahepeal ei tegutsenud. Kuid varsti läks ta aega teenima Nôukogude Armeesse ja kool jäi ilma kehalise kasvatuse ôpetajast.

---

1 Aktide kaust, Inspekteerimise akt,3.IX - 2.X 1953, l. 5.

2 Kehakultuurikollektiivi tegevuse päevik, 1954/55, l. 1.

Et hiljem spordikollektiivi juhtinud õpetajal ei olnud vastavaid teadmisi, soikus kehakultuurikollektiivi töö. Kahtlemata oli takistuseks ka spordiväljaku ja võimla puudumine ja inventari vähesus.

Nende asjaolude tõttu oli koolil tähelepanuväärseid saavutusi spordis vähe, mitmed aastad oli ta sel alal viimaste hulgas rajoonis.

Kärla 7-kl. Koolis töötas ka Punase Risti Seltsi algorganisatsioon. 1952/53.õ-a. oli seal liikmeid 43[1], 1955/56.õ-a. aga juba 130.[2] Organisatsiooni tegevust juhtis komitee, mille koosseisu suurus olenes liikmete arvust. Kooli algorganisatsiooni kuulusid ka õpetajad, kellest üks vastutas töö eest. Nendeks olid L.Põld, L. Arge, E.Pruul. Viidi läbi OVSK ja VSK õppusi. Kevadel sooritasid õpilased eksamid ja said õiguse vastava rinnamärgi kandmiseks. Sanitaarpostid kontrollisid klassides puhtust, andsid esmaabi õnnetusjuhtumite korral.[3]

Peale eelpool nimetatute töötasid koolis mitmed klassivälised ringid. Nendeks olid noorte naturalistide, vene keele, tehnika-, näite-, kirjanduse, "Osavate käte", algklasside kehakultuuri ring, mõnedel aastatel ka fotoring. Ringide liikmete arvus oli suuri erinevusi, mis olenes sellest, kas ringi töö huvitas õpilasi või mitte. Nii kuulus noorte naturalistide ringi 1955/56. õppeaastal 44 liiget, töökoosolekuid oli 14.[4] Ringide töö edukus olenes omakorda juhenda-

---

1 Punase Risti Seltsi algorganisatsiooni dokumendid, l. 1.
2 Samas, l. 36.
3 Punase Risti Seltsi algorganisatsiooni tööplaan, 1954/55.õ-a.
4 Noorte naturalistide ringi tegevuse päevik, 1955/56.õ-a., l.5.

vast õpetajast, kuidas see oma ülesannetesse suhtus ja tegevust suunata oskas.

1960/61.õ-a. tegutsesid Kärla 7-a. koolis järgmised ringid:

1) Fotoring - juhendas õpetaja V.Noot. Tutvuti foto- ja suurendusaparaadiga, pildistati, ilmutati filme.

2) Näitering - juhendas õpetaja E. Pruul (Mändar). Lavastati näidend "Pöial-Liisi".

3) Noorte naturalistide ring - juhendas õpetaja N.Loik (Mäetalu). Valmistati herbaariume, hoolitseti toalillede eest, tähistati V.I. Mitšurini 1o5, sünniaastapäeva, lindudepäeva, korraldati ekskursioonid Viidumäele ja Vilsandi saarele, mis on riiklikud looduskaitsealad.

4) Kodulooring - juhendas õp. M.Kainel (Aksalu). Korrastati näitlikke õppevahendeid, sisustati koduloonurk, koguti andmeid kooli ajaloo ja selle kohta, kuidas vanasti tähtpäevi tähistati.

5) "Osavate käte ring" - juhendas õp. I. Kull. Valmistati nukumaja mööbel, õpiti kudumist, heegeldamist. Tehti lindudele söögimaju.

6) Tehnikaring - juhendas õpetaja Ü.Veskijäi ainult paberile.[1]

Ringide töö eesmärgiks oli anda õpilastele uusi teadmisi, avardada nende silmaringi. See ülesanne põhiliselt täideti.

---

[1] Ringide tegevuse päevik, 1960/61. õ-a.

Sel perioodil korraldati õpilastele esimene ekskursioon Saaremaalt mandrile. 1957.a. suvel käisid VII klassi lõpetajad koos õpetajatega Lõuna-Eestis.[1]

d) Töö lastevanematega

Lastevanemate üldkoosolekuid viidi 1951-1961. aastail läbi algul 2 korda, lõpupoole 1 kord aastas. Seal esines direktor aruandega õppe-kasvatustööst, vanempioneerijuht kõneles pioneeritööst, velsker rääkis laste hulgas levivatest nakkushaigustest ja nendest hoidumisest.

Päevakorras olid ka pedagoogilise sisuga ettekanded, nagu "Teadlik distsipliin ja teed selle kasvatamiseks", "Laste väärast kasvatusest ja selle vältimise teedest", "Töökasvatusest perekonnas", "Vargusjuhtumite ennetamine lastevanemate poolt", "Õpilaste kodune kasvatus" jne.[2] Andmed lastevanemate lektooriumide kohta on 1953/54 ja 1957/58. õppeaastaist. Seal kuulati loenguid, näit. "Iseloomu ja tahte kasvatamine", "Perekonna osa lastevanemate kasvatamises", " Lahkhelid kodu ja kooli suhtes" jne.[1]

---

1 Õpetaja N.Loigu suulised andmed.
2 Kärla 7-a. Kooli lastevanemate koosolekute protokollid, 1949-1953, pr. 11, leht 46, pr. 16, leht 72, 1959-1965, pr.1, leht 1, pr. 2, leht 4.
3 Lastevanemate koosolekute protokollid, 1949-1953, pr. 4, leht 93.

Üldkoosolekutel valiti 5 - 11 liikmeline lastevanemate komitee. Komitee abi kasutas kool majandusküsimuste lahendamisel, toetussummade jaotamisel, pidude organiseerimisel ja koolikohustuse täitmise kindlustamisel. Nii kutsuti 1951/52.ô-a. lastevanemate komitee koosolekule vanemad, kelle lapsed ei täitnud koolikohustust ja nôuti neilt ôpilaste kooli saatmist. Et kütet juurde saada ,korraldati metsa ülestöötamiseks pühapäeval hoogtööpäevak.[1]

1953/54.ô-a. koguti lastevanemate komitee initsiatiivil vabatahtlike annetustena kehvemate perekondade jaoks 2342 rubla ja riietusesemeid.[2]

1958/59.ô-a. lastevanemate komitee otsuse pôhjal peenestati koolipuud, abistati kooli vajalike tööriistade muretsemisel poeglaste tööôpetuse tundideks (neid toodi kodudest).[3] Jaotati riiklikud toetussummad, abistati kooli nääripeoks ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Kuid oli ka ôppeaastaid, mil valitud komitee ei tegutsenud. 1958.a. 21. sept. lastevanemate üldkoosoleku otsuse pôhjal tunnistati komitee töö eelmisel aastal puudulikuks, sest ta oli varjusurmas.[4]

---

1 Lastevanemate koosolekute protokollid, 1949-1953, pr. 4, leht 29.
2 Samas, pr. 5, leht 95.
3 Lastevanemate koosolekute protokollid,1958/59. ô-a., pr. 2, leht 5.
4 Samas, pr. 1, leht 3.

Laste kodusid külastasid õpetajad rahuldavalt. Sagedasti oli juhtumeid, et kodudes, kus õpilased palju puudusid, tuli käia mitu korda õppeaasta jooksul.

Üldiselt suhtusid lapsevanemad kooli heatahtlikult ja toetasid teda jõudumööda. Tõsine probleem oli aga see, et osavõtt koosolekutest jäi väheseks. Peaaegu kunagi ei ilmunud sinna need vanemad, kelle laste kasvatamisega olid koolil suured raskused ja kelle kohalolek oli hädavajalik.

Seega 1951/ 1961. aastal kooli ees seisvad ülesanded põhiliselt lahendati. Tugevnes materiaalne baas, mille tulemusena asuti polütehnilise õpetuse teostamisele. Paranes õppe-kasvatustöö. Lahendamata jäi ruumide küsimus, pioneeritöö ei olnud vajalikul kõrgusel, elujõuliseks ei suudetud muuta õpilaste komsomoliorganisatsiooni. Need asjaolud avaldasid mõju järgnevale perioodile kooli arengus ja ootasid lahendamist.

III peatükk

Kärla kool 1961 - 1967.a.

24. dets. 1958.a. võttis NSV Liidu Ülemnõukogu vastu seaduse kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus.

Selle ajaloolise dokumendi vastuvõtmist tingis asjaolu, et kool jäi maha kommunistliku ülesehitustöö nõuetest, irdus elust, mistõttu kooli lõpetanutel oli ebarahuldav ettevalmistus praktiliseks tegevuseks. Kommunistliku ühiskonna ülesehitamiseks oli aga vaja kasvatada töötajaid, kes oskaksid käsitseda täiuslikke tööpinke, tunneksid keerulisi tehnilisi arvutusi ja jooniseid. Mitmekülgne haridus muutus meie ühiskonna liikmeile eluliseks vajaduseks.[1]

Seepärast osutuski tarvilikuks haridussüsteem ümber korraldada, muuta noorsoo õpetamine ja kasvatamine elulähedaseks, seostades selle tootva tööga ja inimeste praktilise tegevusega.

Et uus kool suudaks paremini lahendada tema ette püstitatud ülesandeid, jaotati keskkool kaheks etapiks, kusjuures esimese astme kool nähti ette kaheksaklassilisena.

---

[1] Seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSVLiidus, "Nõukogude Kool", 1959, nr. 1, lk. 2.

Kingissepa rajoonis muudeti 1959.a. esimestena 8-klassilisteks Lööne ja Piiri koolid. 1960. a. lisandus neile veel 4 kooli. Järgmisel aastal aga muudeti kôik rajooni 7-kl. koolid, nende hulgas ka Kärla, 8-klassilisteks.[1]

1. Üldised andmed kooli arengust

a) Materiaalne baas

8-kl. koolikohustus ei tähendanud ainult senisele 7-kl. koolile ühe klassi juurde lisamist, vaid tegemist oli kogu õppe- ja kasvatustöö sisulise muutmisega. Üheks sammuks selles suunas oli vajaliku materiaalse baasi loomine, kus kooli kasutuses oleksid normaalsed klassiruumid, kabinetid, söökla töökojad jne.

Kärla kooli 8-ndale ja järgmisel õppeaastal ka ühele algklassile saadi ruumid direktori korterist (vt. koolimaja plaan lk. 70.).

Direktor asus elama ühte koolimaja kôrval olevast 4-st väikesest majast, mille kool sai peale Nôukogude Armee väeosade lahkumist Kärlalt 1961.a. Koolile anti üle veel 3-korteriline elumaja, kuhu asusid elama õpetajad, kes said nüüd koolile lähemale.

Et aga vana koolimaja ei vastanud enam sugugi kaasaja nôuetele, oli plaanis teha juurdeehitus, kuhu paigutada 7 klassiruumi ja riietehoid, olemasolevasse hoonesse paigutada aga kabinetid, töötoad, internaat. Otsus selle kohta vôeti vastu Kingissepa rajooni TSN Täitevkomitee istungil 1964. a. sügisel. Projekti koostas Eesti Kommunaalprojek-

1. ENSV Ministrite Nôukogu määrus nr. 330, 28. juuli 1961.a.

ESIMENE KORRUS

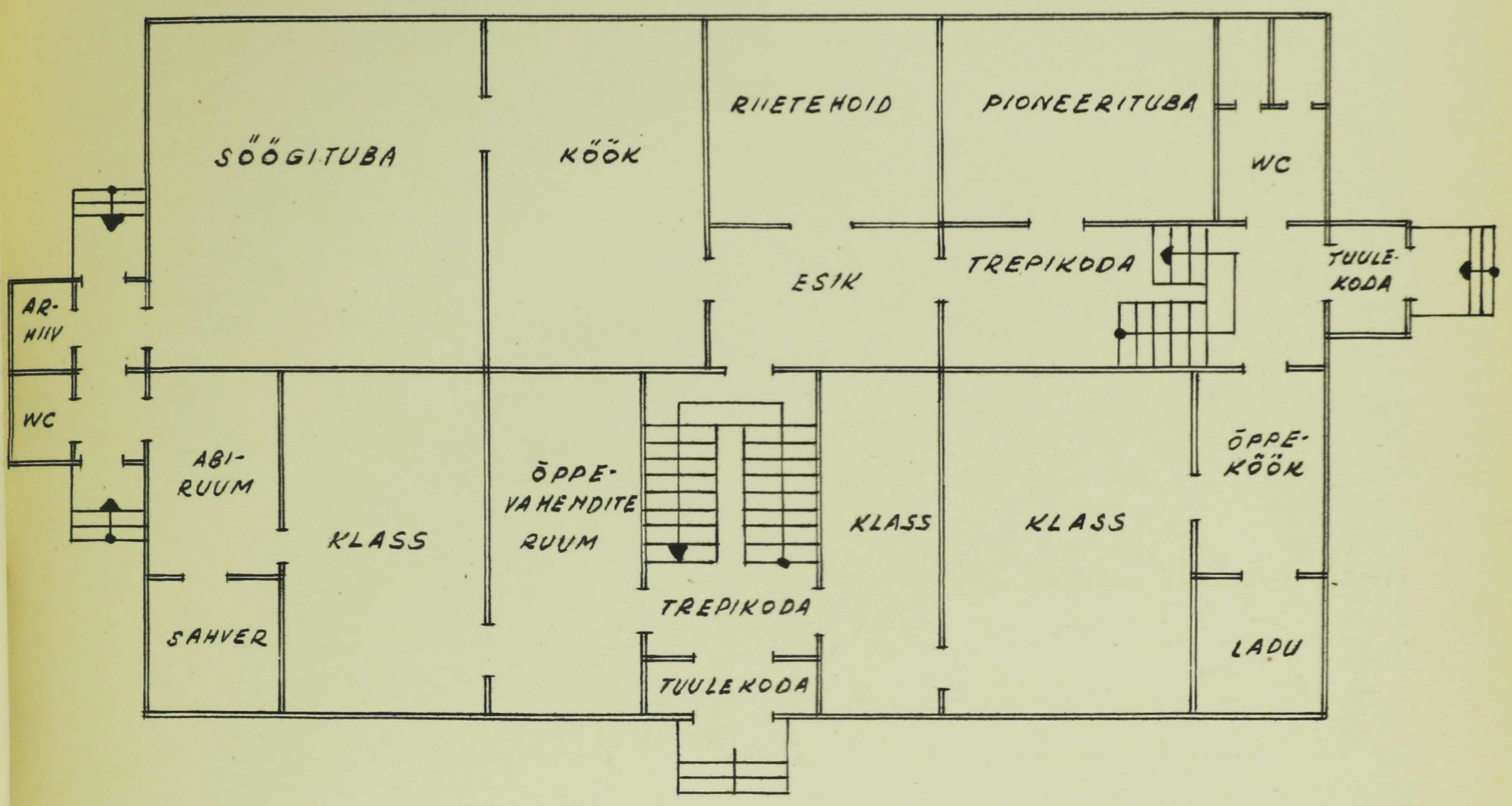

TEINE KORRUS

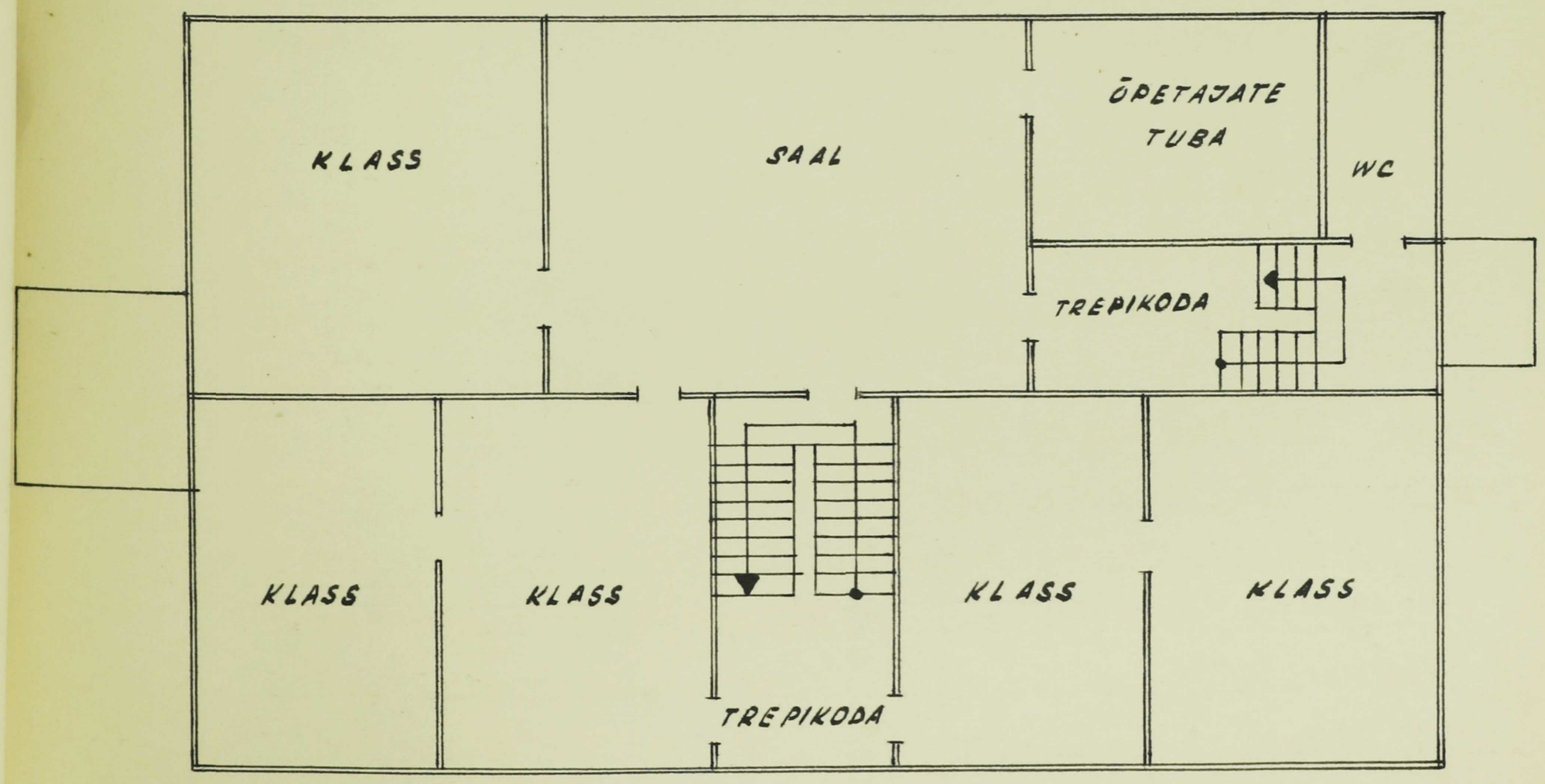

KÄRLA KOOLIMAJA PLAAN 1961. AASTAL

ti projekteerija I.Leivalt ja see valmis alles 1967.a. suveks. Kuna puudusid aga vundamendi töö-joonised, siis ehitusega ei ole veel alustatud.[1]

Seega töötas kool ikka veel suures ruumikitsikuses. Eriti halbades tingimustes oli poeglaste töötuba. 1961.a. asus see Kärla külanõukogu hoone teisel korrusel, seejärel oli ta sõjaväeosale kuulunud kasarmus, siis endises vet.-jaoskonna majas . Kõik need ruumid olid külmad ja ebasobivad. 1966.a. toodi tööpingid kooli kõrval olevasse väiksesse majja. Õpetaja ja õpilased tegid seal sanitaarremondi. Töökoda varustati puutööks vajalike masinatega.Kuid ruumid on ikka veel kitsad, sest sinna paigutada sai töökohad ainult 10-le õpilasele.

Seega on juurdeehituse kiire valmimine endiselt hädavajalik. Kahjuks ei lahene ka sellega veel lõplikult ruumide küsimus, kuna koolil puudub võimla. Selle ehitamist projekti ei võetud, sest rajoonil ei ole vastavaid summasid.[2]

1964.a. ehitati ühiskondlikus korras uus puukuur, sest vana oli päris lagunenud. Palju abistasid kooli Kärla ja "Ühistöö" kolhoosid, kes andsid katusematerjali.[3]

1962.a. seati sisse kooliaeda süstemaatika, köögiviljade, ilu- ja ravitaimede, algklasside viljapuude, marjapõõsaste osakonnad.

1960/61.õ.a. rajatud geograafiaväljakule muretseti tuule- ja sademetemõõtja, miinimum- ja maksimumtermomeeter, seati üles päikesekell. Nüüd said õpilased seal teostada programmis ettenähtud vaatlusi.[4]

Lisaks olemasolevatele spordiplatsidele tehti sel perioodil koolimaja taha väravpalliväljak.

---

1 Direktor P.Lango suulised andmed.
2 Direktor P.Lango suulised andmed.
3 Kooli kroonikaraamat,l. 12.
4 Õp.E.Mändari suulised andmed.

Õppevahendite arv on pidevalt kasvanud. 1963/64. õ-a. Kingissepa rajooni haridusosakonna poolt koolile eraldadtud 1100 rbl. eest osteti pianiino. Õppevahendeid osteti juurde 200 rbl., järgmisel aastal 250 rbl. eest. Sõmera Keskkooli likvideerimisega sai kool hulgaliselt füüsika ja bioloogia õppetarbeid.[1]

1966/67. õ-a. omandas kool televiisori. Raha selle ostmiseks teenisid õpilased ja õpetajad, abistades kolhoosi kartulivõtmisel. Koolile osteti juurde 3 uut linoleumtahvlit ja uusi heledaid koolipinke kolme klassi tarvis.

Aastate jooksul muretseti juurde ka spordiinventari. Osteti rööbaspuud, 2o paari suuski, 12 lühikest ja pikka võistlusdressi, naelkingi, palle, kettaid, odasid jne. Kool kasutas kolhoosi tõstekangi. 1967. a. moodustas kogu spordiinventar umbes poole sellest, mis peaks koolil olema. Eelarve piiratuse tõttu ei saadud veel kõike vajalikku osta.[2]

1965.a. õpilaste raamatukogu likvideeriti, kuna kooli vahetus läheduses asub Kärla raamatukogu, kus on piisavalt lastekirjandust. Praegu on koolil väike kogu õpetajaile raamatute üldarvuga (1966.a.) 225 köidet, sellest poliitilist 53, metoodilist 14o, populaarteaduslikku kirjandust 32 eksemplari.[3]

Käsitleval perioodil oli internaadis õpilasi igal aastal üle 20, 1963/64.õ-a. isegi 37.[4] Viimasel ajal see arv väheneb, sest bussiliiklus paraneb ja paljud varem internaadis elanud õpilastest sõidavad iga päev koju. 4 - 9 kehvematest perekondadest pärinevat õpilast toideti igal aastal riigi kulul

6

1 Kärla 8-kl. Kooli õppe-kasvatustöö plaan 1964/65. õ-a., Sissejuhatus.
2 Direktor P.Lango suulised andmed.
3 Koolipass, 196o - 1966, lk. 22.
4 Samas, lk. 24.

Internaadis ning soojal toidul olevate õpilaste arv [1]

Tabel nr. 7.

Aastad	Internaat: Õpilaste arv	Internaat: nendest riigitoidul	Sooja lõunat saavad õpilased: Õpilaste arv	Sooja lõunat saavad õpilased: Õpilased, kes ise ei tasunud söögiraha
1961	22	8	79	8
1962	27	4	69	36
1963	27	7	75	8
1964	37	7	100	15
1965	24	8	1o2	21
1966	23	5	1o5	68
1967	24	9	87	62

1964.a. sügisest toitlustas õpilasi Kihelkonna kooperatiiv. Enamus õpilastest sai iga päev suppi ja magustoitu. Internaadi õpilaste päevane toit maksis 56 kop. (riiklik norm), ülejäänutel lõunasöök 20 kop. Toiduraha maksid õpilased korraga ühe kuu eest. Raha kogusid õpetajad - klassijuhatajad.

Suurema osa õpilaste eest ei tulnud vanematel toiduraha maksta viimastel aastatel. 1.jaanuarist 1966.a. tasus "Ühistöö" kolhoos täielikult ja Kärla ning "Kommunismi" kolhoos osaliselt oma piirkonnas elavate kolhoosnike laste lõunasöögi eest. 1966/67. õ-a. maksis oma töötajate laste toiduraha ka Sõmera sanatoorium lastevanemate avalduste põhjal. 1966.a. ja 1967.a. eraldati riigi poolt Kärla 8-kl. Koolile vastavalt 126o rbl. ja 1150 rbl.õpilaste toitlustamiseks.[2]

---

[1] Koolipass, 196o - 1966, lk. 24.

[2] Erivahendite kaust, Teatised nr. 36,4794.

Seega näeme, et aastail 1961-1967 tugevnes Kärla kooli materiaalne baas. Ehitati uus puukuur, kooliaeda rajati vajalikud osakonnad, geograafiaväljakule paigutati môôteriistad, sisustati poeglaste töötuba, osteti juurde uusi ôppevahendeid. Lahendati ka ôpilaste sooja lôuna andmise küsimus.

Kuid terve rida probleeme ootab lahendamist järgnevatel aastatel.

b) Kooli pedagoogiline kollektiiv

1961 - 1967.aastani töötas Kärla 8-kl.Koolis kokku 22 ôpetajat ja 2 direktorit.

1959. aastast peale oli kooli direktoriks Endel Noor. Ta tugevdas palju kooli materiaalset baasi. Muretseti juurde uusi tööriistu, ôppevahendeid, seati korda kooliaed, rajati geograafiaväljak, sisustati töökoda, pioneerituba jne.Kooli inspekteerimise aktis hinnati direktori tööd järgmiselt: " Direktor E.Noor juhib kooli majandust kindlakäeliselt. Ruumid on puhtad ja hubased, on muretsetud majanduslikku inventari,... sotsialistlikus vôistluses tuli kool rajooni osas vôitjaks... Kooli üldtööplaan on väga pôhjalik ja üksikasjaline: on ära näidatud kooli ees seisvad kitsaskohad ja teed nende ületamiseks".[1]

---

[1] Aktide kaust, Inspekteerimise akt 25.jaan. 1962.

1963.a. edutati E.Noor Leisi Keskkooli direktoriks. Tema asemele sai direktoriks kehalise kasvatuse õpetaja Peep Lango, kes tuli Kärla kooli õpetajaks 1961.a. Ta lõpetas 1958.a. Orissaare Keskkooli ja teenis siis aega Nõukogude Armees. 1962.a. hakkas P.Lango edasi õppima Tallinna Pedagoogilises Instituudis kehakultuuri osakonnas. Vaatamata erihariduse puudumisele ja väikesele pedagoogilisele töö staažile suutis ta edukalt täita direktori kohustusi. Terve rida majandusküsimusi, nagu kütte muretsemine, kooli mööbli muretsemine, sanitaarremondi teostamine õpilaste ja õpetajate jõududega, lahendati hästi. Tänu kohusetundlikule suhtumisele oma töösse ja printsipiaalsusele võitis ta peagi õpetajate lugupidamise ja kujunes kooli tunnustatud juhiks.

Peale direktorikohustuste oli P. Langol täita rida ühiskondlikke ülesandeid: külanõukogu rahvasaadik, spordikomisjoni ja alaealiste asjade sektsiooni nõukogu esimees, täitevkomitee liige; ühingu "Teadus" lektor, rajooni pioneerinõukogu liige, spordiühingu "Noorus" suusatamise sektsiooni esimees. Nende ülesannete täitmine edenes hästi, kuid nõudis kahtlemata aega.

1962.aastast, kui uute õpilaste juurdetuleku tõttu klassikomplektide arv kasvas 7-ni, sai kool õppealajuhataja koha. Selleks sai õpetaja M.Aksalu.

Õpetajate liikuvus oli ka sel perioodil suur. Kuue õppeaasta jooksul töötas koolis kokku 22 pedagoogi. N.Loik ja A. Sepp olid asendajad-õpetajad. V.Rüütel, T.Puusme, A.Vaga, J.Juursoo ja S. Väer töötasid Kärla koolis ainult ühe aasta.

S.Väer läks järmisel aastal pensionile, I.Juursoo aega teenima Nõukogude Armeesse, V.Rüütel õppima Leningradi kaubanduskooli, T.Puusme - Tartu Riikliku Ülikooli ja A.Vaga Tallinna Polütehnilisse Instituuti. Ü. Veski ja V.Saar siirdusid teisele tööle.

Et algklasside õpetajaid oli rajoonis vähe,siis võttis haridusosakond tööle mitmeid keskkooli lõpetajaid ja suunas koolidesse. Neil puudusid pedagoogilise töö oskused, mis kahtlemata avaldas negatiivset mõju õppe - kasvatustööle. Hiljem olukord paranes, sest Kingissepa V.Kingissepa nim. Keskkooli juurde loodi 1963.aastal pedagoogiline klass,kus keskhariduse omandanud noored said täiendavaid teadmisi tööks koolis.

Kärla koolis töötanud keskharidusega õpetajaist asusid ühed edasi õppima eriala omandamiseks kõrgemates koolides. Teised jäid kooli ja asusid teadmisi täiendama kaugõppe teel: E.Pihl ja A.Ohak Tallinna Pedagoogilises Instituudis algõpetuse osakonnas, I.Õunpuu Tartu Riiklikus Ülikoolis eesti keelt ja kirjanust.

Kauem on koolis töötanud E.Mändar bioloogia - geograafia õpetajana, V.Noot matemaatika ja M.Aksalu algklasside ja ajaloo õpetajana. Kehele viimasele oli see ühtlasi esimeseks töökohaks.

Alates 1964.a. oli kaader võrdlemisi püsiv. Aasta - aastalt paranes ka õpetajate hariduslik tase. 1967.a. kevadeks oli kõrgem haridus kolmel pedagoogil, viis inimest õpib edasi kaugõppe teel Tartu Riiklikus Ülikoolis ja Tallinna Peadagoogilises Instituudis. (Vt. tabel nr. 8, lk. 77.).

ÕPETAJATE ARVU JA HARIDUSTASEME TÕUS 1961. -1967. A.

TABEL No 8.

I	HARIDUS	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67
II	ÕPETAJATE ARV	10	11	12	12	12	13
	SEALHULGAS KAUGÕPPES	2	4	6	6	5	5
1.	KÕRGEM HARIDUS	2	2	1	1	1	3
2.	LÕPETAMATA KÕRGEM HARIDUS	2	1	1	1	2	3
3.	KESK-ERIHARIDUS	1	1	4	4	3	5
4.	KESKHARIDUS	5	7	6	6	6	2
III	KOMPLEKTIDE ARV	6	7	8	8	8	8

Paremaid tulemusi oma töös saavutas õpetaja S.Väer. Tema pedagoogiline staaž oli 32 aastat. Suure kogemused, kohusetunne ja armastus oma töö vastu tegid ta tunnid nauditavaiks, õpilaste teadmised olid head, käekiri vihikutes ja klassitahvlil ilus, käitumine korrektne.

Õpetaja K.Nelis töötas hästi algklasside õpetajana. Igal aastal lõpetasid kõik tema õpilased klassikursuse.

Vanempioneerijuht L.Väli juhtis oskuslikult pioneeritööd ja saavutas sõjalis-patriootilise kasvatustöö osas häid tulemusi. Ta töötas hästi ka kolhoosi kommunistlike noorte algorganisatsiooni sekretärina.

Õpetaja V.Noot töötas edukalt kooli parteialgorganisatsiooni, E.Nurk kolhoosi komsomolialgorganisatsiooni sekretärina.

Vastavalt metoodilise töö põhimäärusele korraldati koolisisene metoodiline töö, mille juhtijaks sai õppealajuhataja. Kuni 1965.a. kevadeni toimusid koolis ühised metoodilised nõupidamised kõigile õpetajaile.

Peale seda, kui rajoonis likvideeriti piirkondlikud algklasside õpetajate nõupidamised, mis end ei õigustanud, moodustati koolis eraldi algklasside ainering koos piirkonna algkooli õpetajatega ja klassijuhatajate koondis koos aineõpetajatega. Töö planeerimisel arvestati kooli vajadusi ja tutvuti uute töövõtetega ning levitati paremaid töökogemusi. Seepärast olid metoodilise töö teemadeks vaadeldaval perioodil: "Võitlus mahajäämuse vastu" , "Õpilaste kommunistlike kasvatuse taseme tõstmine",

"Õpetuse ja kasvatuse ühtsusest", "Õpilastele kindlate teadmiste andmine " jt.[1]

Iga õppeaasta esimesel poolel kuulati ettekandeid kirjanduse ja töökogemuste põhjal. Pioneeritöö aktuaalsetest probleemidest rääkis vanempioneerijuht. Teisel poolaastal toimusid näidistunnid vastavalt arutlusel olnud probleemidele. Organiseeriti vastastikune tundide külastamine ja individuaalne enesetäiendamine. Igakevadisel nõupidamisel tehti kokkuvõte metoodilisest tööst ja õpetajad esinesid töökogemuslike ettekannetega. Huvitavat materjali kolleegidele esitasid õp. E.Pihl klassikollektiivi kujundamisest, õp.E.Mändar ateistliku kasvatustöö teostamisest geograafija ja bioloogia õpetamisel, õp.K. Nelis matemaatika tundide mitmekesistamise võimalustest, õp. H.Salm õppefilmi, raamatu, klassitahvli kasutamisest iseseisvaks tööks lugemistundides.

Õpetajad võtsid osa ka koolivälisest ühiskondlikust tööst. L.Häng juhatas naiskoori, meeskvartetti ja naisansamblit; H.Allik nais- ja segarahvatantsurühma. P.Lango ja E.Uussaar olid spordielu hingeks Kärlal. Igal talvel ja kevadel viidi nende eestvedamisel läbi külanõukogu kolhooside spordipäev. L.Hänggi ja H. Alliku initsiatiivil sai teoks 1967.a. kevadel Kärla pargis laulupäev, mis oli meeldejääväks sündmuseks noortele ja vanadele. Ülejäänud õpetajad võtsid osa isetegevusringide tööst, esinesid tähtpäevade puhul korraldavatel aktustel, koosolekutel kõnedega.

Kui 1961 - 1964.aastani oli õpetajate liikuvus suur, siis 1964 - 1967. aastani lahkus koolist ainult üks õpetaja ja seegi tervislikel põhjustel. Suure-

---

1 Metoodilise töö plaanide kaust, tööplaanid 1962 - 1967.

nes kôrgema haridusega ôpetajate arv. Elavnes metoodiline töö ja ôpetajate individuaalne enesetäiendamine. Õpetajad vôtsid aktiivselt osa ümbruskonna kultuurielaust.

c) Teenistujad. Õpilaskond

Puhtuse ja korra hoidmisel kooliruumides on suur tähtsus kooliteenijate tööl. Aastatel 1961 - 1967 töötas neid koolis 7. Alates 1967.aastast, mil kehtestati 8-kl koolikohustus, nähti ette 3 kooliteenija kohta. 1955-1967.aastani töötas koolis P.Lôbu, kes oma tööülesandeid täitis eeskujulikult ja kellel mitmel korral avaldati direktori käskkirjaga kiitust.

Kuna internaat asus külanõukogu majas, kus oli keskküte, siis töötas seal hooajaline kütja kooli poolt. Kaks kütjat F. ja V.Luks tulid aga mõlemad vallandada joomise ja omavoliliselt töölt puudumise tôttu.

1965.aastal tehti internaadi ruumidesse ahjud, sest keskküte ei soendanud neid küllaldaselt.Ruume hakkasid kütma kooliteenijad.

S.Sillart internaadi kokana valmistas õpilastele maitsvat toitu, kuid oma tervisliku seisukorra halvenemise tôttu lahkus töölt. Järgnevatel aastatel oli kokaks A.Keskküla, kes samuti töötas hästi.

Enamus teenindavast personalist töötas korralikult. Pahandusi oli kütjatega, kes olid lohakad ja mõnikord puudusid põhjuseta töölt.

Vaadeldaval perioodil oli Kärla kool õpilaste arvu poolest rajoonis üks suuremaid. Kõige väiksem oli õpilaste arv 1961/62.õ-a. (130), kõige suurem 1963/64.õ-a. (158).

Õpilaste arvu kasvu mõjustasid mitmesugused asjaolud. Üheks põhjuseks oli 8-klassilise kooli-kohustuse kehtestamine, teiseks Sõmera Kopsutuberkuloosi Sanatooriumi asutamine 1961.aastal, kus perssonali on umbes 300 inimest. Iga aastaga suureneb nende õpilaste arv, kelle vanemad töötavad nimetatud sanatooriumis arstidena, õdedena, sanitaridena või köögitöölistena. 1966/67. õ-a. käis Sõmeralt koolis 33 õpilast. 1966.aastal loodi Kärla Võitööstuse asemele Tallinna kompvekivabriku "Kalev" Kärla tsehh, kus valmistatakse vetikatest (Furcellaria fastigiate) agarainet, mida pannakse marmelaadile, kompvekkidele želeeruva ainena. Mitme õpilase vanemad töötavad seal.

Kuid enamus õpilasi on pärit põllutööliste perekondadest. Nende isad ja emad töötavad ümbruskonna kolhoosides. (Kärla ja "Ühistöö")

Aastatel 1961 - 1967 õpilaste arv kõikus õppeaasta jooksul. Mitmed perekonnad tulid Kärlale või asusid tööle Sõmera sanatooriumi, kuid püsisid paigal vaevalt aasta. Sellised rändavad perekonnad olid majanduslikult halvasti kindlustatud. Kool andis neile laste koolitamiseks toetust. Kuid varsti mad lahkusid mõtlemata sellele, kui halvasti mõjub laste õppetööle see, kui neil tuleb igal aastal õppida uues koolis mõnikord aasta jooksul mitmes.

Õpilaste arvu muutumine õppeaasta jooksul [1]

Tabel nr. 9.

Õppeaastad	Õpilaste arv sügisel	Õpilaste arv kevadel	Tuli juurde	Lahkus
1961/62	128	13o	1o	8
1962/63	145	147	5	3
1963/64	163	158	1	6
1964/65	148	148	1	1
1965/66	148	143	-	5
1966/67	15o	154	8	4

Õpilaste sotsiaalne päritolu on külaltki kirju. Kärla koolis õpivad tööliste, teenistujate, teenindava personali ja kolhoosnike lapsed.

Et kolhoosnike sissetulekud kasvavad aasta-aastalt, siis on enamuses kodud majanduslikult hästi kindlustatud. Ka sanatooriumis ja kompvekivabriku tsehhis töötavate vanemate töötasu on rahuldav, paljudel juhtudel isegi hea.

Sõmera sanatooriumis ja Kärla kolhoosis on lasteaiad. Sealt tulevad kooli lapsed, kes on saanud teatava ettevalmistuse ja juba harjunud kollektiiviga.

Õpilaste koolitee tavaline pikkus oli o,5 - 2,5 km. Kõige pikem see oli Pidula (12 km) ja Kõrkküla (8 km) lastel. Kuna bussiliiklus oli tihe ja soodne, siis kasutasid paljud õpilased seda moodust koolis käimiseks. Vastava tõendi või õpilaspileti esitamisel oli sõit pealegi tasuta. 1966/67.õ-a. kasutas iga

---

[1] Kaust nr. 2, Aruanded 1961-1967.a. kohta.

päev bussi keskmiselt 31 õpilast. Kooli piirkonnas oli ainult üks ühekomplektiline algkool - Paadla, kust V-ndasse klassi tuli juurde igal aastal 2 - 4 õpilast. Üksikuid õpilasi on tulnud ka Pidula Algkoolist.

Seega moodustasid Kärla kooli õpilaste enamuse lapsed, kes elasid kooli lähemas ümbruses. Kaugemalt pärit olevatel lastel oli võimalus elada internaadis või kasutada koolis käimiseks bussi. Esimesse klassi astunud õpilaste arenemistase oli külmaltki erinev.

2. Õppe- ja kasvatustöö

1958.a. detsembris vastu võetud uus koolisead-dus ja abinõud haridussüsteemi ümberkorraldamiseks tõid palju uut õppe - kasvatustöösse.

Kaheksaklassilise koolikohustuse kehtestamine tähendas kogu õppe- ja kasvatustöö sisulise ja metoodilise külje mõningat ümberkorraldamist. Noori oli vaja senisest suuremal määral ette valmistada ühiskondlikult kasulikuks tööka, anda neile kõlbeline, esteetiline ja füüsiline kasvatus. Õpilastes tuli kasvatada iseseisvust, loovat initsiatiivi.

Haridusministeeriumis töötati välja ülemineku-programmid ja uued õppeplaanid. Ka Kärla koolis katsetati ja prooviti uusi töövõrme.

1960. aastate algul äratas tähelepanu nn. Lipätski meetod, kus peamine rõhk pandi frontaalsele vestlusele ja õpilaste pidevale aktiviseerimisele

tunnis. Mônikord kiputi formaalse vestlusega liialdama, see aga ei arendanud küllaldaselt ôpilaste väljendusoskust, ja meetodite liigne kirevus hajutas teinekord ôpilaste tähelepanu ning väsitas lapsi. Järgnevatel aastatel seati ausse meetodid ja vôtted, millega saab rohkem arendada ôpilastes iseseisvat môtlemist.

a) Ôppeedukus ja distsipliin

Vaadeldaval perioodil kôikus ôppeedukus koolis 8o - 9o % piirides. Kôige madalam oli see 1961/62 ja 1966/67. ôppeaastatel, vastavalt 82 ja 78 % (vt. ~~tabel~~ *graafik* nr. 2 lk. 117). Andmed on antud kevadise seisuga. Halvasti edasijôudvate ôpilaste arv oli kôige suurem keeltes ja matemaatikas.

1961/62. ô-a. esines kôige rohkem puudulikke hindeid V-ndas (9-l ôpilasel 29-st), I ja III klassis (môlemas 4-l ôpilasel). Miks juba I klassis jäi nii palju ôpilasi teiseks aastaks? 3 neist olid oma vaimses arengus eakaaslastest maha jäänud, üks oli väga nôrk matemaatikas. Temaga töötas ôpetaja individuaalselt ja nii vôis viia ta sügisel II klassi.

V-ndat klassi ei suutnud lôpetada Paadla algkoolist tulnud nôrga ettevalmistusega ôpilased. Palju puuduti pôhjuseta, suhtumine ôppetöösse oli ükskôikne.

Kooli ôppeedukuse taset viis alla see, et nimetatud ôppeaastal ôppis koolis 5 ôpilast, kes jäid oma arengus kaaslastest maha. Kolme ôpilase mitteedasijôudmise pôhjuseks oli haigus.[1] Normaalset edu-

[1] Õppenôukogu koosolekute protokollid 1956-1963, protokollid nr. 5o,51.

kust takistas real õpilastel nõrk kodune järelvalve või selle puudumine.

Kuid pidurdavat mõju avaldas ka pedagoogilise kaadri nõrk ettevalmistus ja vähene töö metoodilise kirjandusega. 1961 /62. õppeaastal oli 10-st koolis töötanud õpetajast tervelt 5 keskhariduseta.[1]

Kooli inspekteerimise aktis 1962.aasta oktoobris märgiti, et õpilaste teadmiste tase ei ole kõrge, kuna see ei põhine olulise järjekindlal kordamisel, ka ei kasutata küllaldaselt näitlikke õppevahendeid.

Uue õppeaasta alguses seati õpetajate ülesandeks tõsta oma ainealaseid, metoodilisi teadmisi, muuta õppetunnid elulähedaseks, võtta nõrgalt edasijõudvad õpilased pideva kontrolli alla, abistada neid peale tunde, luua õpilastest teotahteline klassikollektiiv, parandada sidet lastevanematega.[2]

Sel õppeaastal õppeedukus paraneski, kuigi ainult 1 %.

1966/67.â-a. oli õppeedukus koolis jällegi väga madal. Üheks takistuseks paremate tulemuste saavutamisel oli asjaolu, et 8 puudulikke hindeid omavat õpilast olid nõrgaandelised.[3] Nii ei suutnud sel põhjusel lõpetada I klassi 2 õpilast, II - 2 õpilast, III - 2 jne. V-ndas klassis oli Paadla Algkoolist tulnud õpilane 3 aastat, suutmata seda lõpetada. Nimetatud õppeaastal lahkus ta koolist 16-aastasena ja ka siis sai ta kuues aines puudulikud hinded. Kurvem oli lugu poisiga, kes vabanes vanuse tõttu koolikohustusest ja suutis lõpetada ainult 2 klassi.

---

1 Koolipass, 196o - 1966.
2 Kooli õppekasvatustöö plaan 1962/63.õ-a.,lk.18.
3 Kooli õppe-kasvatustöö plaa 1967/68.õ-a. Sissejuhatus.

Debiilikute suure arvu oletatavateks põhjusteks olid pärilikkus, liigne alkoholi tarvitamine vanemate poolt.

Üldse lahkus koolist 1967.aasta kevadel 8 õpilast (neist 5 debiilikut) 8-klassilist haridust saamata. Peale vähese arengu oli selle põhjuseks veel väär kodune kasvatus, lahkhelid kodu ja kooli vahel. Osa õpilasi jättis vähese koduse kontrolli tõttu õppeülesanded pidevalt täitmata ja ei suutnud klassi - kursust lõpetada. Suhteliselt palju kasutati mõnedes perekondades lapsi kodustel töödel, mistõttu ka puudumisi oli palju. Vähene oli nõudlikkus ka õpetajate poolt, kontakt lastevanematega oleks pidanud olema tihedam.

Protsendiliste näitajate kõrval omab küllalt olulist tähtsust, kui palju õpilasi lõpetab normaalajaga (s.o. 8 aastaga) 8-klassilise kooli.

1965.a. lõpetas tähtaegselt kooli 45,4 % õpilastest, klassikursust kordama jäi 54,5 %. 1966.aastal olid vastavad arvud 28,5 % ja 50,0 % ning 1967. aastal 40 % ja 30 %. Väike osa õpilasi lahkus kooli piirkonnast enne lõpetamist.

Arvud näitavad, et liiga vähe õpilasi lõpetas kooli 8 aastaga. Palju jäi klassikursust kordama. Sellised asjaolud on suureks takistuseks üleminekul täielikule keskharidusele ja koolil seisab ees ülesanne need puudused kõrvaldada.

Üldiselt jäi õppeedukus madalaks. Selle peamised põhjused olid järgmised: väär kodune kasvatus, mahajäämus vaimses, mõningal juhul ka füüsilises arengus, üksikud haigusjuhtumid, kooli töös esinevad puudujäägid, huvi puudumine õppetöö vastu. Kahjuks

olid mitmed vanemad arvamusel, et saab hakkama ilma 8-kl. hariduseta ja ei pööranud laste õppimisele vajalikku tähelepanu. Ja tõesti oli juhtumeid, kus mõned aastad tagasi VI-ndast või VII -ndast klassist lahkunud poisid said küllaltki soliidse töötasuga autojuhtideks, traktoristideks.

Nende puuduste kõrval oli koolil ka toredaid saavutusi. 1961/62. ja 1963/64.õ-a. lõpetasid järeleksamiteta kõik õpilased VIII klassi. Järgmise aasta kevadel ei olnud puudulikke hindeid ühelgi IV klassi õpilasel. Tänu õpetajate plaanipärasele suvisele tööle mitteedasijõudjatega suutsid neist enamus lõpetada sügisel klassi. kursuse. Eriti tublilt töötasid 1967.a. suvel õpetajad E.Mändar ja H.Allik. 16-st suvetöö saanud õpilasest lõpetas sügisel 14.

Vaadeldava perioodi jooksul lõpetasid 3 õpilast kooli kiitusekirjaga, need olid A.Mironov, M.Täht, O.Kesküla. Ka ühest klassist teise läksid väga heade teadmistega mitmed õpilased (vt. tabel nr.10 lk. 89.). Silmapaistvamad neist olid H.Pildre, M.Tolpinets, L.Krumm.

Hea oli koolikollektiivi töö 1965/66.õ-a.,kui õppeedukus küündis 91 %. Kaheksandasse klassi jõudnud õpilastest enamus ka lõpetas kooli. 76-st lapsest ei saanud sellega hakkama 2. Kevadel lõpetasid kooli 68 õpilast, järeleksamid sooritasid sügisel 6.

Kui enamus õpilasi käitus väga hästi, siis oli ka neid, kes rikkusid korda. Nii karistati käitumishinde alandamisega 1961/62.õ-a. 8 õpilast.Põhjusteks olid vargus (11 juhul), valetamine, õpetajate petmine ja nende korralduste ignoreerimine,

suitsetamine, halb suhtumine kaasôpilastesse (peksmine), alkoholi tarvitamine. Sagedamini esinesid niisugused nimed kui Leo, N., Bernhard,A., Valdek L. Tùdrukutest alandati kahel käitumist, põhjuseks oli vargus.

28-st ôpilasest, kellel alandati käitumise hinnet, ei olnud 11-l kas ema vôi isa. Väino ja Toivo L. vanemad lahutati ja kummalegi anti üks poiss kasvatada. Kahjuks ei hoolinud nad kumbki lastest ja saatsid nad Saaremaale 80 aastase vanaema juurde. Poisid hakkasid varastama, hirmutasid külainimesi, ähvardasid vanaema, puudusid põhjuseta koolist ja hulkusid ringi.

Hjalmar T-d kasvatas ema. Tulles Kärla kooli V klassi hakkas poiss põhjuseta puuduma, pettis ôpetajaid, valetas kodus vanaemale, suitsetas.Kahjuks kaitses ja ôigustas ema poega.

Palju pahandusi oli Genadi A-ga. Ta isa ja ema olid surnud. Teda kasvatas vanaema, kes aga tütrepoega liigselt hellitas. Kui Genadi suuremaks kasvas,hakkas ta vanaema kodus käsutama, puudus põhjuseta koolist, ei ôppinud, suitsetas jne.

Tihti oli distsipliinirikkujate nimekirjas ka Nikolai K. Isa ja ema tal môlemad jôid. Kodus olid sagedased perekonnatülid. Poja kasvatamisega ei tegeldud. Nikolai hakkas suitsetama, jooma.

Siit näeme, et distsipliinirikkumise sügavamad põhjused peitusid vääras koduses kasvatamises, lõhenenud perekondades. Väga halba môju laste kasvatamisele avaldas liigne alkoholi tarvitamine mitmete lapsevanemate poolt.

Enamus halva käitumisega ôpilastest ei lôpetanud kooli ja asus tööle vôi ôppima kutsekoolidesse.

ANDMED ÕPILASTE ARVU, LÕPETAJATE, KIITUSKIRJADE JA KÄITUMISE KOHTA 1961. - 1967. A.

TABEL N. 10.

	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67
ÕPILASTE ARV KEVADEL	130	147	158	148	143	154
LÕPETAJAD	10	12	14	12	13	15
KIITUSKIRJAD	1	8	1	15	6	6
KÄITUMINE ALANDATUD	8	3	2	6	4	5

1961-1967.aastani lôpetas Kärla 8-kl. Kooli 74 ôpilast (vt. tabel nr. 10, lk. 89.). Paljud neist läksid ôppima keskkooli, tehnikumidesse, kutsekoolidesse. Osa endisi ôpilasi jäi tööle Kärla vôi "Ühistöö" kolhoosi.

b) Töökasvatus

Seaduse "Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ja haridussüsteemi edasiarendamisest ENSV-s" järgi peab ôpetamise ja kasvatamise juhtmôtteks koolis saama ôpetamise tihe side tööga, kommunistliku ülesehitustöö praktikaga.[1] Selle ülesande täitmiseks nähti ette 8-klassiliste koolide ôppeplaanis alates 1960.aasta kevadest kahenädalane ôppepraktika, mis toimus peale ôppetöö lôppu. See praktika sai kooli töökasvatuse oluliseks koostisosaks.

Igakevadise ôppepraktika ajal tegid vanemate klasside ôpilased sanitaarremondi kooli- ja internaadiruumides. Valgendati ja tapetseeriti seinad, parandati, värviti koolipingid ja pôrandad. Uue värvi said ka seinapaneelid. Parandati näitlikud ôppevahendid. 1966.aasta suvel valgendati koolimaja väljastpoolt.

Ôpilased abistasid kooli puude kohaleveol, peenestamisel ja riitadesse ladumisel. VII-nda klassi poisid töötasid puukuuri ehitusel.[2]

Et kooli ôppekatseaia maa oli väga niiske, tuli seal enamus töid teha just juunis, praktika ajal. Valmistati ette peenrad, külvati seemned, istutati taimed. Lapsed kobestasid, puhastasid

---

1 ENSV Haridusministeerium, Käskkirjad ja juhendid nr. 3 1960, lk. 28.
2. Direktor P.Lango suulised andmed.

umbrohust marjapôôsaste ja viljapuude alused.Nad remontisid kooliaia ja istutasid 50 m läätspuuhekki. Kogu suve töötasid õpilased 1 kord nädalas õpetaja juhendamisel aias ja hoidsid selle eeskujulikus korras.[1] Nad korrastasid ka geograafiaväljaku: kitkusid välja umbrohu, valmistasid päikesekella, seadsid üles vajalikud mõõteriistad.

Kooliümbruse kaunistamiseks istutasid lapsed kuuseheki, rajasid lillepeenrad ja lõikasid muru. Igakevadiseks tööks oli looduskaitse all oleva Kärla pargi korrastamine. Riisuti lehed, raiuti võsa, istutati uusi puid ja valmistati pinke.

Õpilased käisid ka metsamajandis taimi hooldamas ja metsa külvamas. Nad abistasid Kärla ja "Ühistöö" kolhoose kuuse- ja männitaimede istutamisel ja jõudumööda kevadiste põllutööde tegemisel.

Töökasvatuse teostamisega suudeti õpilastes kasvatada armastust füüsilise töö vastu, kollektiivsustunnet, püsivust viia alustatud töö lõpule. See aitas õpilasi elukutse valikul ja pakkus õpetajaile häid võimalusi õpilaste individuaalseks tundamõppimiseks.

---

1 Õpetaja E. Mändari suulised andmed.

3. Klassiväline töö koolis

a) Õpetajate ühiskondlikud organisatsioonid

Õpetajate parteialgorganisatsioon moodustati koolis 1962.aasta sügisel. Esialgu kuulus sinna vaid 3 NLKP liiget. Sekretäriks valiti õpetaja V.Noot. Üheks esimeseks ülesandeks oli hoolitseda NLKP ridade kasvu eest, et organisatsioon muutuks elujõuliseks. 1967.aastaks kasvaski kommunistide arv 8-ni.[1]

Koolitöö lõikude jaotamisel ühiskondlike organisatsioonide vahel jäi parteiorganisatsiooni ülesandeks tegelda õppe-kasvatustöö, pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni tegevuse suunamise, õpetajate poliitilise enesetäiendamisega ja tööga lastevanematega.

Koosolekutel kuulati klassijuhatajate aruandeid õppeedukuse ja pioneerirühma tegevuse kohta oma klassides. Arutati läbi maleva perspektiivplaanid, kohustused. Komsomolitööd juhendavad õpetajad ja poliitringi juhataja esinesid informatsiooniga tehtud tööst.

Et tõsta lastevanemate vastutust oma laste kasvatamise eest, korraldati ühiseid koosolekuid kolhoosi parteialgorganisatsiooniga ja kutsuti sinna vanemaid, kelle lapsed õppisid halvasti ja kus puudus kodune järelvalve.

---

[1] Õpetaja V.Nooda suulised andmed.

Kahjuks ei andnud need koosolekud soovitud tulemusi, sest mitmed kutsutud ei ilmunud. Teised, kes tulid, lubasid küll lapsi kodus kontrollida, kuid antud lubadust ei täitnud, mistõttu olukord ei paranenud.

Suurt abi direktsioonile osutas parteialgorganisatsioon loengute korraldamisel lastevanematele. Töötati välja lektooriumide temaatika, määrati tähtajad ja lektorid.

1966.aasta aruande- valimiskoosolekul märgiti, et tööjaotus partei- ja ametühinguorganisatsiooni vahel õigustas end.

Koolis oli ka õpetajate komsomolialgorganisatsioon. 1963.a. sügisel liideti ta kolhoosi algorganisatsiooniga, et viimase tööd parandada. Töö sisuks sai poliitiline kasvatustöö ja noorte vaba aja veetmise organiseerimine. See oli peamine. Noorte tegevus oli sisukas eriti neil aastatel, kui sekretärideks olid õpetajad L.Väli, E.Nurk.

Toimusid kohtumised Taritu ja Lümanda noortega, sõjaväelastega, korraldati kadrikarneval, näärihtu, tähistati Nõukogude Armee aastapäeva; võidupühal mälestati ühishaual langenud sõjamehi. Kommunistlikud noored töötasid kolhoosis hoogtööpäevakutel, korrastasid klubi ümbruse. Talvel ja suvel organiseeriti külanõukogu spordipäevad.[1]

Aruande-valimiskoosolekutel hinnati sekretäri töö heaks. ELKNÜ Kingissepa Rajoonikomitee töötaja K.Priske arvates oli organisatsioon rajoonis üks paremaid. Töö laabus, üritused organiseeriti ühiselt.[2]

---

1. Kärla kolhoosi komsomolialgorganisatsiooni protokollid, 1964-67, protokollid nr. 1,4,5.
2 Samas, protokoll nr. 10.

Sekretäri E.Nurka autasustati ELKNÜ Kingissepa Rajoonikomitee aukirjaga.

Õpetajad ja teenistujad Kärlalt ja Paadla Algkoolist kuulusid Haridusala, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingusse. 1966/67.õ-a. oli seal 19 liiget.[1]

A/ü algorganisatsiooni tegevust juhtis 3 liikmeline komitee, mille esimeestena töötasid õpetajad E.Mändar, E.Pihl, K.Nelis.

Ametiühingule kuulusid koolitööst järgmised lõigud: koolisisene metoodiline töö, õpetajate enesetäiendamine, kooliruumide puhtus ja kord, toitlustamisküsimused, töökaitse ja õpetajate eluolustikulised tingimused.

Tootmisnõupidamistel esinesid õpetajad töökogemuslike ettekannetega, arutati korrapidamist koolis, sisekorra eeskirjade täitmist jne.[2]

A/ü komitee kontrollis koolimaja puhtust ja esitas avastatud puuduste kõrvaldamise nõude teenijatele, kes ka tehtud ettepanekuid arvestasid. Ühtlasi esitati teenijate nõudmised töötingimuste parandamiseks direktorile (spetsiaalse riietuse muretsemine). Komitee liikmed jälgisid õpilaste tpitlustamist internaadis. Selgus, et toit on ühekülgne ja vahe lõuna- ning õhtusöögi vahel liiga pikk. Kokk arvestas tehtud ettepanekuid, ta hakkas andma lastele õhtuoodet ja mitmekesistas menüüd. A/ü komitee ettepanekul tehti kapitaalremont õpetajate majas, kus elamistingimused olid senini väga halvad.

---

1 A/ü liikmete nimekirjad, nimek. 1966/67.õ-a. kohta.
2 Ametiühingu koosolekute protokollid 1961-1967.

Õpetajate ühiskondlikud organisatsioonid aitasid direktsioonil lahendada kooli ees seisvaid ülesandeid. Õpetajad - kommunistlikud noored juhtisid edukalt kolhoosi komsomolialgorganisatsiooni tööd.

b) Pioneeri- ja komsomoliorganisatsiooni tegevus

Pioneeriorganisatsiooni ülesandeks on kasvatada pioneerides ustavust kommunistliku partei üritusele ning nõukogude rahva revolutsioonilistele, lahingulistele ja töötraditsioonidele, armastust kodumaa vastu, leppimatut suhtumist vaenlastesse.[1]

Nende ülesannete lahendamine seisis ees ka Kärla kooli pioneeridel. Seda teostati astmenõuete täitmise kaudu. Pidulike malevakoondustega tähistati tähtpäevi, rühmades õpiti pioneeritarkusi, koguti materjali pioneeriorganisatsiooni ajaloo kohta, korraldati luuremänge, matku, spordivõistlusi jne. Pioneerid abistasid kodukolhoosi, kasvatasid küülikuid ja korrastasid kooliümbrust.[2] Üheks paremini õnnestunud üritusekс oli rahvaste sõpruse pidu, millest võtsid osa erinevate rahvuste esindajad Karujärve sõjaväeosast ja sealse vene õppekeelega algkooli õpilased.[3]

Et aga pioneerijuhina töötas värske keskkooli lõpetaja, siis jäi pioneeriorganisatsiooni mõju koolikollektiivile veel väikeseks.

1962.aasta sügisest alates töötas vanempioneerijuhina Linda Väli, kes lõpetas Kingissepa V.Kingis-

---

1 Üleliidulise V.I.Lenini nim. Pioneeriorganisatsiooni Põhimäärus, lk.1.
2 Pioneerimaleva tööplaanid 1961/62.õ-a.
3 Kärla 8-kl.Kooli õppe-kasvatustöö plaan 1962/63. õ-a., Sissejuhatus.

sepa nim. Keskkooli, hiljem pioneerijuhtide kaugõppekooli. Pioneeritöö koolis oli vajalikul tasemel ning muutus iga aastaga sisukamaks.

Pioneeriorganisatsiooni kuulus vaadeldaval perioodil enamus selleealisi õpilasi: 1961/62.õ-a. oli 69 pioneeri, järgnevatel õppeaastatel 70, 71[1] ja 1966/67.õ-a. 68 pioneeri.[2]

1962/63.õ-a. algas rühmade vaheline võistlus deviisiga "Lenini nimi südameid meil, tööga tõendame truudust parteile", mis kestis 2 aastat. Pioneerid said endale seflusettevõtted: kolhoosid, raamatukogu.

Paremini õnnestusid maleva üritustest kohtumised erinevatest rahvustest sõjaväelastega, Kingissepa V.Kingissepa nim. Keskkoli pioneerimaleva noorte dejevlastega, V.I.Lenini sünniaastapäeva tähistamine.[3]

1963.a. kevadel toimunud "Piirivalvurite Noor Sõber" rühmade kokkutulekust võttis osa ka Kärla kooli rühm.

Rühmadevahelise võistluse teisel aastal alustasi pioneerid kodukoha mineviku tundaõppimist; kogusid materjali kolhooside asutamise kohta Kärlal, nende kohalike elanike kohta, kes võtsid osa Suurest Isamaasõjast. V rühm hakkas taotlema Kärlalt pärineva Saaremaa 1919.aasta ülestõusu juhi A.Ohaku nime. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni pidulikul malevakoondusel anti V rühmale A.Ohaku nimi.[4]

Kui varem jäid klassijuhatajad pioneeritööst kõrvale, siis nüüd hakkasid nad sellest osa võtma.

---

1 Koolipass 196o-1966, lk.1o,11.
2 Pioneerimaleva nimekiri 1966/67.õ-a.
3 Kärla 8-kl.Kooli pioneerimaleva päevik, 1962/63.
4 Kärla 8-kl.Kooli pioneerimaleva päevik, 1964/65. õ-a.

Esmakordselt vôtsid pioneerid osa pioneeride kokkutulekust Kingissepa rajoonis, töötasid suvised pioneerirühmad elukohtades.

1964/65.ô-a. algas üleliiduline pioneerimalevate ülevaatus "Helkige Iljitśi tähekesed" kestvusega 3 aastat. Kärla kooli pioneerimaleva pôhisuunaks sai "Retk lahingukuulsuse paikadesse". Malevanôukogu initsiatiivil toimusid kohtumised lapsevanematega - Suurest Isamaasôjast osavôtjatega, koolis olid külalisteks endine koonduslaagri vang N.Väin, sôjaveteranid Eesti Laskurkorpusest - sm. Vôrk, Trankman, endine vanempioneerijuht A.Alas. Pioneerid käisid matkal Tehumardi lahingupaigas, korraldasid orienteerumisvôistluse "Mööda Kärla ümbruse ajaloolisi paiku".[1] ülevaatuse esimesel aastal saavutas malev nimetatud alal rajoonis esikoha.

1966/67.ô-a. hakkasid pioneerid koguma andmeid Punalipulise Baltimere Laevastiku Sôjaôhujôududega I Kaardiväe Miini- Torpeedo Lennupolgu kohta. Selle polgu lendurid pommitasid Brliini 1941.a. augustis ja tôusid selleks oma lennukitega ôhku Kogula lennuväljalt, mis asus koolist vaid 2 km. kaugusel. Pioneerid astusid kirjavahetusse polgu veteranide I.Ševtšenko ja V.Krotenkoga, kelledelt saadi aadresse, palju pilte ja huvitavat materjali.

Ka major Lukin kirjutas ôpilastele oma mälestustest. Artikleid legendaarse polgu kohta saadi ajalehe "Smena" toimetuselt. Andmeid saatsid pioneeridele ka Leningradi arhiivide ja muuseumide töötajad. Loodi sidemed ka Vjatka kooli

---

1 Kärla 8-kl. Kooli pioneerimaleva päevik, 1964/65.ô-a.

pioneeridega, kes samuti uurisid nimetatud lennupolgu tegevust.

Kõige selle põhjal koostasid pioneerid lennupolgu ajaloo kohta albumi ja 2 stendi. Pioneerid said teada enamuse Berliini pommitajate nimedest, neil on polgu veteranide nimekiri, aadressid, NSV Liidu kangelase nimetuse saanud lendurite nimistu.[1]

Suursündmuseks pioneeridele oli kohtumine polgu veteranide V. Krotenko ja I.Ševtšenkoga 8. mail 1967.a. Kärla koolis. Nad tulid lastele külla koos Tallinna Mererajooni kommunistlike noorte matkagrupiga, kes korraldas matka mööda polgu lahinguteid.

Pioneeride tublit tööd hinnati kõrgelt. Üleliidulisel matkajate kokkutulekul said nad väärtusliku materjali kogumise eest teise, vabariigi matkajate konkursil "Tunne oma kodumaad" 3. koha.

1965/66. õppeaastal töötas malevanõukogu juures õppesektor. Klassides moodustati pioneeriprožektorid, kes kontrollisid õppeülesannete täitmist, koolitarvete korrasolekut, abistasid nõrku ja nõudsid laiskadelt tööle asumist. Oma tööst andsid nad aru õppesektorile. Õppetöö eesrindlaste nimed kanti stendile "Täna sain hindeks "5", hooletud pidid vastuse andma satiirilehele "Peegel" ja ennast parandama. Õppesektoris olid tublid õpilased V.Harjus ja M.Aavasalu.

Traditsiooniliseks muutus suvise malevalaagri korraldamine Karujärve ääres koos Kihelkonna

---

[1] Vpj. L.Väli suulised andmed.

kooli pioneeridega. See oli huvitavate inimestega kohtumise, spordivõistluste organiseerimise, õiste luuremängude mängimise, peionneeride initsiatiivi ja omaalgatuse arendamise kohaks. Lõkkeõhtutel võistlesid rühmad pioneeritarkuste tundmises, esinesid isetegevusega. Laagrielu romantikat suurendasid õised häired. Toitlustamisega seotud kulutused kandsid kolhoosid ja asutused, kus pioneeride vanemad töötasid.

Traditsiooniliseks muutus ka uute pioneeride ja oktoobrilaste vastuvõtmine Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni aastapäevale pühendatud pidulikul malevakoondusel.

Igal aastal korraldati tõrvikutega rongkäik Suures Isamaasõjas Langenute ühishauale. Pioneeriorganisatsiooni sünnipäeval toimusid viie rõnga väikesed olümpiamängud, lõkkeõhtu isetegevusega suvistelt rühmadelt.

Tublideks malevanõukogu esimeesteks olid A.Mironov, N.Mernii, M.Täht ja H.Loiken, kellest kahte viimast autasustati tuusikuga pioneerilaagrisse "Artek".[1]

Pioneeritöö puuduseks vaadeldaval perioodil oli asjaolu, et rühmade tegevuse sisu jäi ühekülgseks, instruktoreid oli malevas vähe ja osa suviseid rühmi töötas halvasti.

Kuid sellele vaatamata muutus pioneerimaleva tegevus sisukaks. Enamus 10 - 15.a. vanustest õpilastest kuulus pioneeriorganisatsiooni. Vanempioneerijuhina töötas hästi Linda Väli, kelle juhtimisel pioneeriorganisatsioon muutus õpilaste klassivälise tegevuse suunajaks.

---

[1] Vpj. L.Väli suulised andmed.

Õpilaste komsomoliorganisatsioon oli 1961 - 1963. aastani väike, 1961/62. õppeaastal vaid 3, järgmisel 4 liiget. Järgnevatel aastatel kommunistlike noorte arv kasvas ja 1964/65, 1965/66.õ-a. oli see vastavalt 15 ja 13.[1] Kommunistlike noorte arvu kasv olenes komsomoliealiste edukalt edasijõudvate õpilaste arvu suurenemist koolis, aga ka kommunistlike noorte endi aktiivsusest uute liikmete organiseerimisel ja huvitavate ürituste läbiviimisel.

Kommunistlikud noored aitasid rühmajuhtidena pioneeridel üritusi ette valmistada ja läbi viia. Koolis töötas ÜLKNÜ ajaloo õppering.

Tunduvalt paremini töötasid kommunistlikud noored 1964/65. ja 1965/66. õppeaastal, kui sekretärideks olid E.Pildre ja M.Loikmaa ning hooldajaks õpetajaks H.Salm. Abistati pioneere, korraldati talispordipäev, ainealaseid ja vaidlusõhtuid, tähistati võidupüha. Eriti hästi õnnestusid õhtud "Milline sa näid ja milline tegelikult oled", "Teistelt ootad sa palju, aga mida nõuad endalt". 1965/66.õppeaastal olid arutusel teemad "Kas me oskame õppida", "Milles peitub inimese ilu", "Kommunism on inimkonna helge tulevik" jne.[2]

Kommunislikud noored olid ka sel aastal pioneeridele abiks ja tähistasid tähtpäevi koos nendega. Kõigile meeldis lõikuspidu (kokkuvõtete tegemine suvisest aiatööst), õine luuremäng, ateistlik õhtu, kohtumine endiste rindemeestega armee aastapäeval. Komsomoliprožektor andis välja satiirilehte "Peegel". Hea oli see, et need õpilased, kes leidsid oma nimed sealt, pidid kriitikale vastama kirjalikult, mis järgmises numbris ka avaldati.

---

1 Koolipass, 196o-1966. lk. 1o, 11.

2 Komsomolitöö protokollid, aruanded,kaust nr. 4, aruanded 1964/65 ja 1965/66. õ-a.

Kommunistlikud noored juhtisid õppesektori tööd. Aruande-valimiskoosolekul anti 1965/66.õ-a. tööle hea hinnang.[1]

Komsomolitöö erinev tase vaadeldaval perioodil olenes kahtlemata organisatsiooni liikmete ja sekretäri kohuse-, vastutustundest, organiseerimisvõimetest, tahtest teha kõike hästi. Komsomoliorganisatsiooni tegevusele avaldas mõju ka juhendaja õpetaja.

c) Spordikollektiiv, ringid

Tähtsal kohal koolitöös on õpilaste kehaline kasvatus. 1961.a. oli kooli spordi tase madal. Rajooni kevadspartakiaadil jäi Kärla kool rajooni 26 kooli hulgas 23. kohale.

Sama aasta sügisel tuli kooli kehalise kasvatuse õpetajaks P.Lango, kes asus juhtima ka klassivälist sporditööd. Moodustati spordiühing "Noorus". Esimeseks eesmärgiks seati osavõtt kõigist koolinoorte võistlustest. Et seal edukalt esineda, loodi kergejõustiku ja spordimängude sektsioonid. Esialgseks tublile treeningule oli 1962.aasta jaanuaris toimunud rajooni sisekergejõustiku võistlustel saavutatud 3. koht.

Järgmisel õppeaastal oli edukamaks sektsiooniks võrkpall. Õpilane Arvi Käsk kuulus rajooni ja hiljem vabariigi koolinoorte koondvõistkonda.

---

1 Komsomolitöö protokollid, aruanded, kaust nr. 4, aruanded 1964/65 ja 1965/66.õ-a. kohta.

1963/64. õppeaastast alates olid kõik V - VIII klassi õpilased spordiühingu "Noorus" liikmed. Sel õppeaastal töötas paremini kergejõustikusektsioon, kus korraldati pidevalt treeninguid ja võistlusi. Õpilased H.Mätas ja M.Mironov olid rajooni koondvõistkonnas. Treeninguid viisid läbi õpetajad P. Lango ja A.Vaga.[1]

1965.a. sügisest peale pöörati suuremat tähelepanu kergejõustikule, kuna saali puudumise tõttu oli võimatu korralikult ette valmistada võrk- ja korvpalli-võistkonda. Klassivälise töö raames töötas hästi üldkehalise ettevalmistuse sektsioon. Õpilaste sportlik tase tõusis tunduvalt, seda kinnitasid parandused kooli rekordite tabelis. Ka ülerajoonilistel võistlustel sisekergejõustikus esineti hästi, kus saavutati 3. koht, samuti suusatamises.

Külanõukogu spordipäeval kuulus esikoht kooli sportlastele.

1966/67.a. õ-a. organiseeriti esmakordselt rajooni koolide vaheline aastaringne spartakiaad. Üldarvestuses tuli Kärla kool seal 4-ndale, suusatamises teisele kohale. Kergejõustiklased M.Tänak ja E.Mäeorg olid rajooni koolinoorte koondvõistkonnas.

Vabariigi koolide vahelises kehakultuurialases sotsialistlikus võistluses saavutas kool 8. koha.[2]

Traditsioonilisteks kujunesid spordipäevad (sügisel, talvel, kevadel). Kevadel ja sügisel võisteldi kergejõustikus (60 m, kaugus- ja kõrgushüpe, kuulitõuge, pallivise, tõkkejooks) ja jalgrattasõidus, talvel suusatati, kelgutati. Tõsiseid jõuproove pidasid ka algklasside õpilased kevadeti koos piir-

---

[1] P.Lango suulised andmed.
[2] P.Lango suulised andmed.

konna algkooli õpilastega.

Suureks takistuseks sporditöös oli võimla puudumine ning spordiinventari vähesus. Kaubandusvõrgus ei olnud piisavalt dresse ja õpilastel oli nende hankimisega tõsiseid raskusi. Kuid tänu P. Łango järjekindlale tööle on kooli spordikollektiiv tõusnud paremate hulka rajoonis.

1961- 1967.aastani töötasid koolis foto-, koduurimise, kirjanduse, muusikaring vanemate klasside õpilastele, noorematele kehakultuuri, tantsu- ja osavate käte ringid. Olid ka Punase Risti ja ALMAVÜ organisatsioonid. Punase Risti algorganisatsiooni kuulus 105 õpilast.

Õppused Punase Risti töös toimusid klassidele eraldi. Need viisid läbi juhendav õpetaja (alguses õp.J. Õunpuu, siis A.Ohak), kohalik velsker ja arstid Sõmera sanatooriumist. Klasside sanitaarpostid kontrollisid iga päev kaasõpilaste puhtust, jälgisid, jalutusruum, trepikoda ja riietehoid oleksid korras.Kontrollbrigaad organiseeris ülekoolilise puhtuse ja korravõistluse. Arvestati õpilaste välimust, klassiruumide puhtust jne. Esmaspäeviti tehti kokkuvõtteid ja anti parimale klassile vimpel. Punaristlased andsid välja seinalehte "Tervis". Kooli sanitaarpostid võtsid osa igakevadisest ülerajoonilisest võistlusest, kus 1964.a. kevadel saavutati esikoht. Järgnevatel aastatel niisugust edu enam ei olnud. Ajapuuduse tõttu ei suutnud velsker õpilasi vajalikul määral ette valmistada.

ALMAVÜ organisatsioon, kus liikmete arv oli ..58, korraldas lasketreeninguid ja võistlusi. Õpilased valmistasid laevamudeleid, käisid ekskursioonil sõjaväeosas ja organiseerisid sõjamänge.

Teistest paremini töötas muusikaring. Õpilasi oli seal üle 20 igal aastal. Õpiti laule esitamiseks koolipidudel, korraldati muusikaõhtuid.

Fotoringi edukat tööd takistas pimiku puudumine. Seetõttu tutvuti fotoaparaadi ehitusega, pildistati, kuid võimalusi fotode valmistamiseks koolis ei olnud.

Algklassides töötasid järjekindlalt osavate käte ring, mille tööst võttis üle 30 õpilase ja rahvatantsuring 12 osavõtjaga.

Vaadeldaval perioodil töötas hästi spordikollektiiv, kuid ringide tegevus oleks pidanud olema järjekindlam , mitmekülgsem.

d) Töö lastevanematega

Olulist tähtsust õppe-kasvatustöös omab tihe koostöö lastevanematega.

Kontakti loomine toimus üldkoosolekute, klassikoosolekute, lektooriumide, kodude külastamise jne. kaudu. Lastevanemate üldkoosolekuid oli tavaliselt 1 aasta jooksul, kus arutati õppeedukuse ja distsipliini küsimusi, töökasvatuse teostamist. Vanempioneerijuht andis ülevaate pioneeritööst. 1966.a. sügisel toimunud lastevanemate üldkoosolekul rääkis Kingissepa rajooni prokurör alaealiste kuritegevusest.[1]

Alates 1964.aastast otsustati pedagoogilise propaganda parandamiseks korraldada lastevanemate lektooriume 2 korda õppeaasta jooksul. Õpetajad esinesid seal loengutega, näit. "Laste kodusest

---

[1] Lastevanemate koosolekute protokollid, leht nr. 21.

kasvatusest", "Võimed, huvid, elukutse", "Viisaka käitumise harjumuste kujundamine", "Isa osast koduses kasvatuses" jne. Laste tervislikust toitumisest, päevarežiimist, murdealiste tervishoiust rääkisid Sõmera sanatooriumi arstid.

Kuid kahjuks kuulasid neid loenguid vaid vähesed lastevanemad, sest neid tuli kokku umbes 30, 40. Et tõsta vanemate huvi kooli vastu, anti neile võimalus külastada õppetunde, õpilased esinesid isetegevusettekannetega, korraldati käsitööde, vihikute näitusi. See aga soovitud tulemusi ei andnud.

Toimusid ka piirkondlikud lastevanemate koosolekud, kuid osavõtjaid oli seal väga vähe.

Lastevanemate komitee töötas käsitleva perioodi alguses halvasti. 1961/62.õ-a. kohta leiame märkuse, et lastevanemate komitee ei töötanud üldse, väljaarvatud selle esimees V.Saagpakk, kes abistas kooli küttega varustamisel.[1]

Alates 1963.aastast komitee töö paranes. Tuldi kokku vähemalt 2 korda õppeaasta jooksul. Järgmisest aastast alates moodustati komitees õppekasvatustöö- ja majanduskomisjon. Esimene neist kuulas ära halvasti edasijõudvaid õpilasi, külastas nende kodusid ja vestles lastevanematega.Majanduskomisjon organiseeris puude peenendamise, puitmaterjali töökojale, määras tasuta toidu puudust kannatavatele lastele, abistas kooli nääripeo korraldamisel.[2]

Laste kodusid külastasid õpetajad rahuldavalt. Õpilaste kodudes, kes õppisid ja käitusid halvasti, tuli käia mitu korda.

---

[1] Lastevanemate koosolekute protokollid lk. 9.
[2] Samas, lk. 14, 19, 22.

1965.a. maikuus toimus Kärlal laste kevadpäev, kuhu kutsuti sügisel I klassi tulevad lapsed ja nende vanemad. Emad-isad kuulasid vestlust ettevalmistustest koolitulekuks, arst rääkis laste tervishoiust. Pioneerid tutvustasid mudilastele koolimaja, mängisid nendega. Lôpuks anti külalistele väike kontsert. Tulevased koolilapsed said mälestuseks kaardi ja lilled. See üritus muutus traditsiooniks. Vajalik on taolis*te kevadpäeva korraldamine just seepärast, et vanemad saavad seal teada, mida on lastele koolimineku vaja muretseda. Mudilased saavad tuttavaks kooliga, tulevaste kaasôpilastega.

Vaadeldaval perioodil töö lastevanematega oli rahuldav. Kuigi lastevanemate koosolekutest vôttis osa vähe lapsevanemaid, olid need vanemad aktiivsed kooli majanduselu ja ôppe-kasvatustöö probleemide arutamisel.

Kokkuvôtteks vôib öelda, et partei ja valitsuse poolt koolide ette seatud ülesanded on Kärla koolis sel perioodil pôhiliselt täideti: on sisse viidud 8-kl. koolikohustus, on tugevdatud materiaal-tehnilist baasi, pedagoogiline kaader on muutunud püsivaks, on paranenud komsomoli- ja pioneeritöö. Tähtsamad ülesanded järgnevaiks aastaiks on juurdeehituse kiire teostamine ja ôppe-kasvatustöö taseme tôstmine.

K o k k u v ô t e

Antud töös on käsitletud Kärla 8-kl. Kooli ajalugu aastail 1945 - 1967.

Kärla koolimaja ehitati 1912. aastal 2-klassilise ministeeriumkooli jaoks. 1944. aastal reorganiseeriti Kärla 6-kl. Algkool 7-klassiliseks kooliks.

Diplomitöö jaguneb kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade aastatest 1945 - 1951. Selle perioodi alguses esinesid koolil tõsised majanduslikud raskused. Remonti ei jõutud lõpetada õppeaasta alguseks, raskusi oli kütte varumisega, näitlikud õppevahendid puudusid.

Selle perioodi esimestel aastatel töötas koolis 5 õpetajat, 1950/51. õppeaastal 8. Õpilaste arv oli üle 100 igal kooliaastal, 1947/48.õ-a. kõige suurem.

1950. aastal avati kooli juures internaat.

Sõjajärgseil aastail oli mitmetes kodudes halva majandusliku olukorra tõttu palju kooli-kohustuse mittetäitjaid, mis viis õppeedukuse langusele. Nii jõudis 1945/46.õ-a. 74,4 % ja 1950/51.õ-a. 68,7 % õpilast edasi. Üleejäänud aastatel oli olukord parem, 1947/48.õ-a. vastav näitaja 90,9 %, mis jäi neil aastail kõrgeimaks.

1944.aastal loodi koolis pioneerimalev. Pioneeritöö tase jäi aga madalaks, pioneeride arv väikeseks, kuna koolil ei olnud pidevalt koosseisulist pioneerijuhti ja õpetajail puudusid kogemused.

Kommunistlikke noori oli vähe, nad töötasid enamasti koos pioneeridega. Klassivälistest ringidest oli kõige suurem spordikollektiiv. Kärla kooli ametiühingu organisatsioon tegeles õpetajate elu-olustikuliste tingimuste parandamisega, individuaalse enesetäiendamisega ja kohalike kultuuriürituste läbiviimisega. Majanduslike probleemide lahendamisel abistasid kooli lapsevanemad.

Teine peatükk käsitleb aastaid 1951 -1961. Kärla koolis toimusid suured muudatused: senisele koosseisule liideti Kärla Vene Algkool ja nüüd asusid koolis tööle ka vene õppekeelega klassid. Ümberkaudsed koolid muudeti algkoolideks, mille tõttu kasvas eesti komplektide vanemate klasside õpilaste arv. Nii oli 1954/55 õ-a. koolis õpilasi isegi 264. Internaadis oli lapsi üle 40. Suurenes ka pedagoogide arv .1953/54.õ-a. töötas koolis 17 õpetajat. Peale vene õppekeelega komplektide likvideerimist oli koolis igal õppeaastal 9-11 õpetajat.

Ruumide vähesuse tõttu oli raskusi töökojale koha leidmisega ja käsitöö klassi sisustamisega,

Perioodi lõpul lahendati rida majanduslikke küsimusi: seati korda kooliaed ja rajati geograafiaväljak, kool sai endale auto

ja traktori.

Hulgaliselt muretseti juurde õppevahendeid.

Õppeedukus ja kasvatustöö oli väga madalal tasemel. Nii jõudis 1951/52.õ-a. ainult 53,9 % õpilastest edasi. Ikka oli koolikohustuse mittetäitjaid, osa lastevanemaid suhtus ükskõikselt laste edasijõudmisse koolis. Kuid reas kodudes oli ka majanduslik olukord raske. Suur oli vajadus eriharidusega pedagoogilise kaadri järele.

Hiljem õppeedukus paranes ja kõikus 70 - 89 % piires.

Pioneeritöö sel perioodil palju ei paranenud. Vanempioneerijuhid olid erialase ettevalmistuseta ja vahetusid tihti. Komsomoliorganisatsioon jäi koolielus tagaplaanile.

Klassivälised ringid töötasid rahuldavalt.

1961. aastast algas Kärla kooli ajaloos uus järk. Asus tööle 8-klassiline kool.

Suurosa majanduslikke probleeme lahendati, kuid vana koolimaja ei vastanud enam uue kooli nõuetele, puudusid võimla ja spordiväljak.

Kui varem õpetajad vahetusid sageli, siis 1964. aastast muutus pedagoogiline kaader püsivaks. Ka on tõusnud pidevalt õpetajate hariduslik tase.

Aga õppe-kasvatustöö ei olnud veelgi vajalikul kõrgusel. Paljud õpilased said puudulikke hindeid. Liiga vähesed jõudsid normaalajaga lõpetada 8 klaasi. Nii 1967.a. kevadel lõpetas tähtaegselt kooli 40 % õpilastest. Kõigis kodudes ei pööratud vajalikku tähelepanu laste kasvatamisele.

Põhjalikult on muutunud pioneeriorganisatsiooni tegevus. Enamus pioneeriealistest õpilastest kuulus organisatsiooni. Vanempioneerijuht L.Väli suutis selle viia rajooni paremate malevate hulka. Pioneeriorganisatsioon sai õpilaste klassivälise tegevuse organiseerijaks ja suunajaks. Õpilaste komsomoliorganisatsioon töötas hästi 1964/65. ja 1965/66. õppeaastail.

Klassivälises töös on edukas olnud spordikollektiiv direktor P.Langi juhtimisel.

1953.aastal loodi koolis õpetajate parteialgorganisatsioon. See aitas direktsioonile korraldada õppe-kasvatustööd, tööd lastevanematega. Ametiühingu komitee kaudu organiseeriti koolisisene metoodiline töö ja õpetajate individuaalne enesetäiendamine.

Pedagoogilise propaganda parandamiseks hakati lastevanematele korraldama lektooriume, piirkondlikke lastevanemate koosolekuid. Lastevanemate komitee näol on kujunenud aktiiv, kes abistab kooli majanduslike ja õppe-kasvatustöö küsimuste lahendamisel. Kuid lastevanemate osavõtt kooli poolt korraldatavatest üritustest on jäänud väheseks.

Seega seisab Kärla kooli ees veel palju probleeme, mis tulevikus kindlasti edukalt lahendatakse.

Kärla kooli on 22 aasta jooksul lõpetanud 312 õpilast. Paljud neist on hiljem oma haridusteed jätkanud. Nendest on saanud tublid inimesed, kes oma tööga aitavad luua materiaalsete väärtuste küllust, ehitada üles kommunistlikku ühiskonda.

Р е з ю м е

В данной дипломной работе рассмотрена история Кярлаской 8-классной школы в период I945 - I967 г.

Работа состоит из трех глав.

В первой главе дается обзор истории школы с I945 года до I95I года. Во второй главе рассматривается Кярлаская школа с I95I до I96I года и в третьей с I96I до I967 года.

Кярлаская школа была основана в I9I2 году как двухклассная школа. Начиная с I944 года начала в этом помещении работу семиклассная школа. С I95I до I958 года в школе занимались и комплкты на русском языке. А с I96I года работает в этом здании восьмилетняя школа. Старые помещения уже не отвечают современным требованиям. В I950 году открыли при школе интернат, который облегчил посещение школы учениками.

В школе работали в рассматриваемый период 72 преподователя. Уровень образования учителей с каждым годом повышалась. Большенство учителей повышало свое образование путем заочного обучения.

В период I945 г. - I967 г. число учащихся было за I00 и даже 264 за один учебный год.

Успеваемость учеников была очень низкая в I95I/52. (54 %) и в I952/53 учебном году (55 %).

Лучше было положение в других годах, в I955/56 и I958/59 учебном году успеваемость была даже 90 %.

Пионерская организация была создана в I944 году. Начиная с I962-го года пионеры работали успешно под руководством старшей пионервожатой Л.Вяли.

Из внеклассных организаций работал хорошо спортколлектив, из кружков занимались успешно драматической и музыкальный кружок и кружки русского языка и юных натуралистов.

В I963 году была основана первичная партийная организация. Она оказала значительную помощь руководству школы для решения возникающих проблем.

Работа с руководителями была удовлетворительной. Они оказали большую помощь для решения хозяйственных вопросов.

В течении 22 года Кярласкую школу окончили 3I2 учеников. Многие из них продолжали учиться в средней школе или в техникуме.

Несмотря на некторые трудности в повседневной работе, можно в конечном счете все-таки отметить, что отношение к работе как учителей, так и учеников улучшилось.

1	2	3	4	5	6
26.	Norma Mâetalu-Loik	Tartu Ôpetajate Instituut	geograafia, bioloogia	1952	
27.	Zinaida Migunova	Krasnojarski Ped.Kool	algklassid	1951	1956
28.	Niina Hairulina			1952	1953
29.	Vilma Traus-Noot	Tartu Kaugôppe Ped.Inst.	matemaatika, füüsika	1953	
3o.	Leili Ruumet	Kingissepa KK ped.klass	vene keel	1953	1956
31.	Mahta Kainel-Aksalu	TRÜ VI kursus	algklassid, ajalugu, õppealajuhataja	1955	
32.	Maret Maser-Kuprijanova	Tallinna Ôpet. Instituut	ajalugu, inglise keel, kooli direktor	1954	1959
33.	Heino Utsar	Kingissepa Keskkool	matemaatika	1956	1956
34.	Ludmilla Rôkova	Kirgiisi Riiklik Ülikool	algklassid	1955	1957
35.	Maria Kornilova	Krasnoslobotskaja Ped. Kool	algklassid	1955	1957
36.	Zoja Zapromjotova	Uraali Ped.Kool	-"-	1955	1957
37.	Belgera Bahatova	Baškiiri Riiklik Ped. Instituut	-"-	1955	1956
38.	Lydia Makarova	Tškalovi Ped. Instituut	matemaatika, füüsika		1957
39.	Eevi Auga	Haapsalu Ped.Kool (lõpetamata)	vanempioneerijuht	1956	1956
4o.	Liidia Vahterova-Bôkova	Tartu Ôp. Instituut	vene keel	1956	1960
41.	Heili Varalaid	Kingissepa Keskkool	algklassid	1956	1967
42.	Taissa Mitjurina	Zagorski Ôpetajate Instituut	algklassid	1956	1958
43.	Valentina Seljavko	Osmanski Ped.Kool	-"-	1956	1958
44.	Astrid Lember-Šrubtšik	Kingissepa Keskkool	vanempioneerijuht	1957	1959
45.	Priskilla Sikora	Tartu Ped. Kool	algklassid	1957	1958
46.	Kusti Kokk	-"-	keh.kasv., laulmine, töö-õpetus	1957	1957
47.	Õie Jaansoo	Tallinna Ped.Instituut	eesti keel	1957	1958
48.	Jevdokia Ivanova	Haapsalu Ped.Kool	algklassid	1958	196o
49.	Irina Toritsôna Suntsova	Riia Riiklik ülikool	algklassid	1957	1958
50.	Ellu Ahas-Moisa	Viljandi Ped.Kool	-"-	1957	1958
			algklassid, vanempioneerijuht	1958	1961
51.	Asta Kallaste-Loik	Tartu Ôpet.Instituut	eesti keel	1959	1961
52.	Ülo Veski	Orisaare Keskkool	tööpetus, keh.kasvatus, füüsika	1959	1961
53.	Ive Kull-Õunpuu	Leisi Keskkool	vanempioneerijuht, eesti keel	1960	1967
54.	Endel Noor	Tallinna Ped.Instituut	kooli direktor, vene keel	1959	1963
55.	Endla Kabel-Pihl	Tallinna Ped.Instituudi IV kursus	vene keel	1961	
56.	Vaike Rüütel	Mustjala Keskkool	vanempioneerijuht	1961	1962
57.	Vaike Saar	Kingissepa Keskkool	algklassid	1961	1963
58.	Peep Lango	Tallinna Ped. Inst. V kursus	kooli direktor, keh.kasv.	1961	
59.	Linda Väli	Vanempioneerijuhtide Kaugôppe Keskkool	vanempioneerijuht, keemia	1962	
60.	Tiia Puusme	Kingissepa Keskkool	algklassid	1962	1963

1	2	3	4	5	6
61.	Aime Ohak	Tallinna Ped.Inst. V kursus	algklassid	1962	
62.	Ada Vaga	Kingissepa Keskkool	-"-	1963	1964
63.	Adik Sepp	-"-	eesti keel	1963	1964
64.	Ilmar Juursoo	-"-	tööõpetus, füüsika	1963	1964
65.	Sohvia Väer		algklassid, saksa keel	1963	1964
66.	Helgi Salm	Tartu Ped.Kool	algklassid	1964	
67.	Kati Nelis	Kingissepa Keskkooli ped.klass	-"-	1964	
68.	Eevi Nurk	-"-	-"-	1964	
69.	Enno Uussaar	Leisi Keskkool	tööõpetus, füüsika	1964	
7o.	Helgi Allik	Tartu Riiklik Ülikool	eesti keel	1967	
71.	Norma Loik	Tartu Kaugõppe Ped.Inst.	geograafia, biloogia	1966	1967
72.	Leevi Häng	Tallinna Muusikakool	laulmine	1966	

GRAAFIK NO 1.

ÕPILASTE ARV KÄRLA KOOLIS AASTAIL 1945-1967

ÕPILASTE ARV

280
260
240
220
200
180
160
140
120
100
80
60
40
20
0

124 132 143 137 133 157 215 212 257 264 255 221 218 118 119 108 130 147 158 148 143 154

1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967

AASTAD

- 911 -

GRAAFIK No 2

KÄRLA KOOLI ÕPPEEDUKUS AASTAIL 1945 – 1967

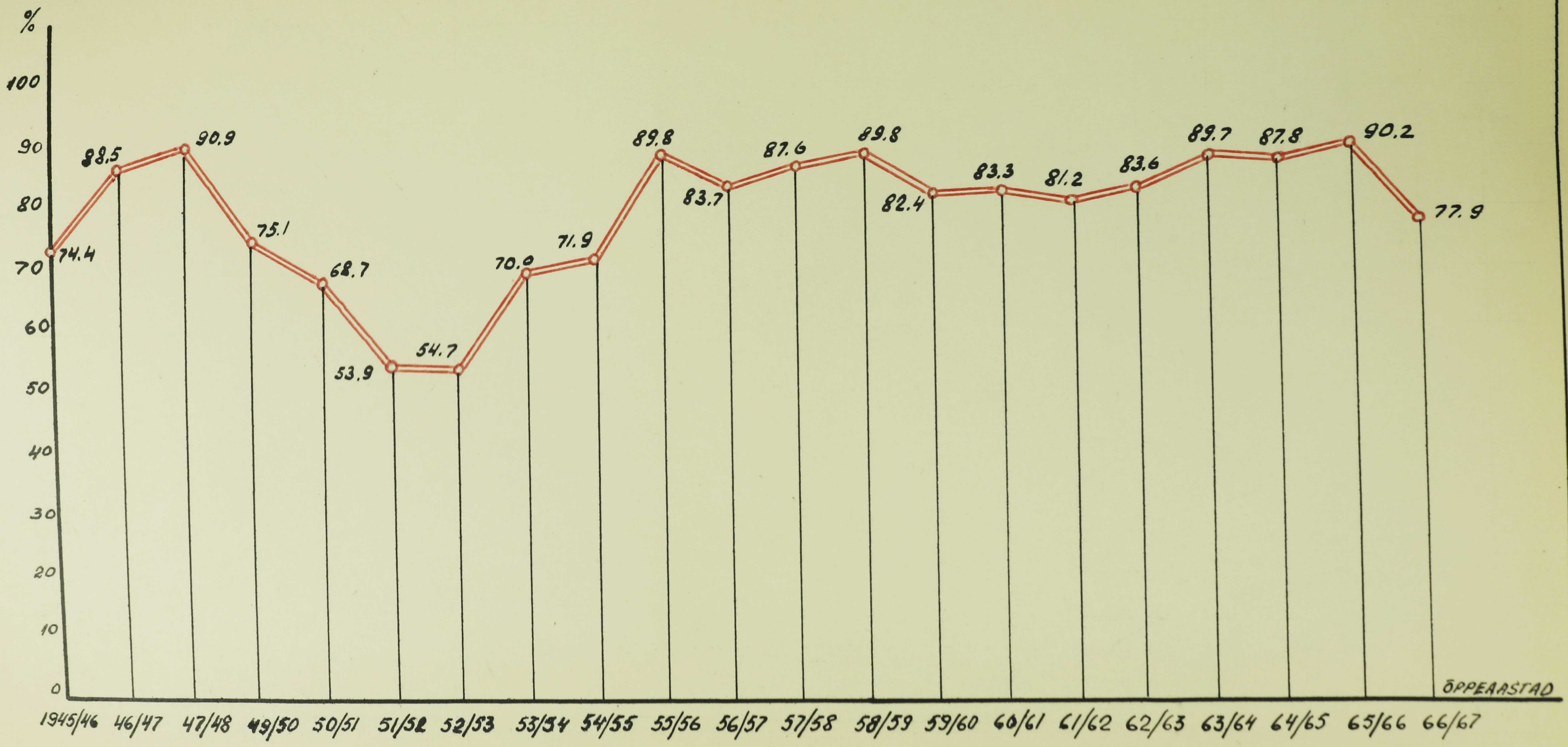

Foto nr. 1.

Kärla koolimaja esikülg.

Foto nr. 2.

Kärla koolimaja tagakülg.

Lisa nr. 1.
Tabel nr. 11.

Kärla kooli ôpetajad 1945 - 1967.

Jrk. nr.	Ôpetaja ees- ja perekonna nimi	Haridus	Spetsiaalsus, ôpetas ainet	Millal tuli	Millal lahkus
1	2	3	4	5	6
1.	Emmi Leepere	Kuressaare naisgümn., ped.suvekursused	Eesti, vene, saksa keel matemaatika	1943	1946
2.	Leida Tammel-Pôld	Kuressaare Keskkool	algklassid	1944	1955
3.	Olga Mägi	- " -	laulmine, joonistamine, tööôpetus	1945	1946
4.	Johannes Arela	Kuressaare 4-kl.kôrgem algkool, ped. kursused	koolijuhataja	1945	1946
5.	Aleksander Sôrm	Kuressaare Keskkool	matemaatika,loodusôp., joonistamine, keh.kasv.	1945	1946
6.	Friido Niit	Saaremaa ühisgümn.	keh.kasv., geogr,, loodusôpetus, matemaatika	1946	1953
7.	Miralda Truu	Kuressaare Keskkool	eesti keel, ajalugu, keh. kasv., laulmine, joonist., töö	1946	1947
8.	Elli Matson	- " -	vene keel, matem., keemia, füüsika, laulmine	1946	1947
9.	Mihkel Saarlaid	ped.kursused Rakvares	vene keel, joonistamine, laulmine, koorilaul	1947	1949
10.	Eleida Pruuli-Mändar	Tallinna Ped.Inst.	geograafia, biloogia, ôppealajuhataja	1947	
11.	Mahta Jôgi	Kuressaare Keskkool	algklassid, ajalugu	1947	1949
12.	Linda Otsa	Tallinna Ôpet.Seminar	koolijuhataja	1946	1952
13.	Erich Pôld	Vilsandi 6-kl.Algkool	algklassid	1948	1949
14.	Meta Kodu	Kuressaare käsitööstuslik kool	algklassid	1948	1950
15.	Aino Alas	Kärla 6-kl. algkool Lümanda 1.a.täiendusklass	Vanempioneerijuht (Kärla vallas)	1946	1949
16.	Nikolai Saarmets	Kuressaare 2-kl.ki - helkonna kool, ped. kursused	vene keel, laulmine, koorilaul	1949	1957
17.	Armilde Kaju	Kuressaare Ehitustehnikum	vanempioneerijuht, käsitöö	1949	1952
18.	Laine Toomsaare	Haapsalu Ped.Kool	algklassid, vanempioneerijuht	1950	1956
19.	Aleksander Tarkus	Saaremaa ühisgümn. ped. haru		1950	1953
20.	Kalju Leht	Tallinna Ôpetajate Instituut	ajalugu, eesti keel	1950	1951
21.	Erna Kuhi	-"-	inglise keel	1951	1954
22.	Ludmilla Moskovkina	Kamski Keskkool	vene keel, keh.kasv.	1951	1957
23.	Zoja Barinova	Arzamarski Ôpetajate Instituut	ajalugu, geograafia, bioloogia, töö	1951	1957
24.	Luise Arge	Leningradi Ped. Tehnikum	ôppealajuhataja, vene keel	1951	1957
25.	Henno Kadak	Kingissepa Keskkooli ped. klass	kooli direktor, eesti keel	1951	1955

Foto nr. 3.

Kärla 6-kl. Algkool 1925. aastal.
Keskel õpetajad (vasakult): Väli, kooli-
juhataja J. Tarkpea, S. Tuuling, O. Sõmer.

Foto nr. 4.

Kärla 6-kl. Algkool 1930. aastal.
Koolijuhataja J. Tarkpea, õpetajad O. Sõmer ja
S. Tuuling.

Foto nr. 5.

Kärla 6-kl. Algkool 1939. aastal.

Vasakul koolijuhataja O. Sõmer, paremal õpetaja A. Truu.

Foto nr. 6.

Kärla 6-kl. Algkooli lõputajad 1939/40. õ-a.

Õpetajad: S. Tuuling, O. Sõmer (juhataja), A. Truu.

Foto nr. 7.

Kärla 7-a. kooli vanemad klassid 1950/51. õ-a.
Õpetajad: N. Saarmets, F. Niit, L. Põld, A. Kaju (vpj.), L. Otsa (direktor), L. Toomsaare, K. Leht, A. Tarkus.

Kärla 8-kl. kool 1961/62. õ-a.

Foto nr. 8.

Õpetajad: V. Noot, E. Pihl, V. Rüütel (vpj.) J. Õunpuu, E. Noor (direktor), H. Ohak, M. Aksalu, N. Loik.

Foto nr. 9.

Kärla 8-kl. Kool 1962/63. õ-a.

Õpetajad: V. Koot, V. Saar, T. Puusme, L. Väli (vanempioneerijuht), E. Nigor (direktor), P. Lango, M. Aksalu, E. Pihl, A. Ohak, E. Mändar.

Kasutatud kirjandus ja allikmaterjalid

I Kirjandus

1. Lenin, V.I. Noordooühingute ülesanded, Teosed 31.kd.,Tallinn, 1955.

2. NLKP Programm, Tallinn, 1962.

3. ENSV Haridusministeerium, Kâskkirjad ja juhendid nr. 3, märts 196o

4. ENSV Ministrite Nôukogu määrus nr. 33o, 28. juuli 1961.a.

5. Larin, P. Eesti Laskurkorpus Suures Isamaasôjas, Tallinn, 1962.

6. Liim, A. Rahvahariduse arengust Eestis Oktoobrirevolutsiooni eelsel perioodil, "Nõukogude Kool," 196o, nr.2

7. Rand, A Koolide ûlesanded eeloleval ôppeaastal, "Nôukogude Kool", nr. 9, 1946

8. Seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSVL-s "Nôukogude Kool", nr. 1, 1959

9. Tomasson, E. ENSV Üldhariduslikud koolid ja ôpetajaskond nôukogude vôimu esimesel aastal 194o-1941, Tallinn , 1966.

lo. Tomasson,E. Kilde eesti koolide js ôpetajate olukorrast faŝistide poolt okupeeritud Eestis 1941-1944, "Nôukogude Kool" nr. 1, 1966.

II Arhiivimaterjalid

1. Eesti NSV Oktoobrirevolutsiooni ja Sotsialistliku ülesehituse Riiklik Keskarhiiv (ORKA)
   Fond 1lo8 Kodanliku Eesti Haridusministeerium. Kooliosakond.

2. Kingissepa rajooni Riiklik Arhiiv
   Fond nr. 129 Saaremaa TSN TK Haridusosakond
   Fond nr. 356 Kingissepa rajooni TSN TK Haridusosakond 195o-63.

III Kärla koolis säilitatud allikmaterjalid ja dokumendid

1. Aktide kaustad.

2. Ametiühingu koosoleku protokollid (1945-1957, 1961- 1967)

3. Klassipäevikud, 1945-1967.

4. Kooli kroonikaraamat (alust. 1963)

5. Koolipassid (1946-1967).

6. Kârla kooli aruanded (1945-1967).

7. Kärla 7-a. Kooli lastevanemate koosolekute protokollid (1945-1953, 1957-1967).

8. Pioneerimaleva aruanded, päevikud.

9. Õppenõukogu koosolekute protokollid (1945-1951, 1956-1967).

lo. Kooli kirjavahetus.

IV Õpetajate suulised andmed

1. Alas,A. - vanempioneerijuhi suulised mälestused

2. Lango,P. - koolidirektori suulised andmed

3. Mändar,E. - õpetaja suulised andmed

4. Noot,V. - õpetaja suulised andmed

5. Otsa,L. - koolidirektori suulised mälestused .

6. Paasma,M. - lapsevanema suulised andmed.

7. Põld,L. - õpetaja suulised mälestused.

8. Väli, L - vanempioneerijuhi suulised andmed.

S i s u k o r d

lehk

Sissejuhatus 2

I peatükk

Kärla kool 1945 - 1951.a. 8

1. Üldised andmed kooli arengust 10
   a) materiaalne baas
   b) pedagoogiline kollektiiv 14
   c) õpilaskond, teenijad 18
2. Õppe- ja kasvatustöö 20
3. Klassiväline töö koolis
   a) õpetajate ühiskondlikud organisatsioonid 25
   b) pioneeri- ja komsomoliorganisatsioonid 27
   c) spordikollektiiv, ringid 29
   d) töö lastevanematega 31

II peatükk

Kärla kool 1951 - 1961 .a.

1. Üldised andmed kooli arengust 34
   a) materiaalne baas 35
   b) pedagoogiline kollektiiv 40
   c) õpilaskond, teenijad 45
2. Õppe- ja kasvatustöö 48
3. Klassiväline töö koolis
   a) õpetajate ühiskondlikud organisatsioonid 55
   b) pioneeri- ja komsomoliorganisatsioon 58
   c) spordikollektiiv, ringid 62
   d) töö lastevanematega 65

III peatükk

Kärla kool 1961 – 1967.a.

1. Üldised andmed kooli arengust 68
a) materiaalne baas 69
b) pedagoogiline kollektiiv 74
c) õpilaskond, teenijad 80

2. Õppe- ja kasvatustöö
a) õppeedukus ja distsipliin 84
b) töökasvatus 90

3. Klassiväline töö koolis
a) õpetajate ühiskondlikud prganisatsioonid 92
b) pioneeri- ja komsomoliorganisatsioon 95
c) spordikollektiiv, ringid 101
d) töö lastevanematega 104

Kokkuvõte 107

Venekeele resümee 111

Lisad 113

Kasutatud kirjandus ja allikmaterjalid 123

Lisa nr. 1.
Tabel nr. 11.

Kärla kooli õpetajad 1945 - 1967.

Jrk. nr.	Õpetaja ees- ja perekonna nimi	Haridus	Spetsiaalsus, õpetas ainet	Millal tuli	Millal lahkus
1	2	3	4	5	6
1.	Emmi Leepere	Kuressaare naisgümn., ped.suvekursused	Eesti, vene, saksa keel matemaatika	1943	1946
2.	Leida Tammel-Põld	Kuressaare Keskkool	algklassid	1944	1955
3.	Olga Mägi	- " -	laulmine, joonistamine, tööõpetus	1945	1946
4.	Johannes Arela	Kuressaare 4-kl.kõrgem algkool, ped. kursused	koolijuhataja	1945	1946
5.	Aleksander Sõrm	Kuressaare Keskkool	matemaatika, loodusõp., joonistamine, keh.kasv.	1945	1946
6.	Friido Niit	Saaremaa ühisgümn.	keh.kasv., geogr,, loodusõpetus, matemaatika	1946	1953
7.	Miralda Truu	Kuressaare Keskkool	eesti keel, ajalugu, keh. kasv., laulmine, joonist., töö	1946	1947
8.	Elli Matson	- " -	vene keel, matem., keemia, füüsika, laulmine	1946	1947
9.	Mihkel Saarlaid	ped.kursused Rakvares	vene keel, joonistamine, laulmine, koorilaul	1947	1949
10.	Eleida Pruuli-Mändar	Tallinna Ped.Inst.	geograafia, biloogia, õppealajuhataja	1947	
11.	Mahta Jõgi	Kuressaare Keskkool	algklassid, ajalugu	1947	1949
12.	Linda Otsa	Tallinna Õpet.Seminar	koolijuhataja	1946	1952
13.	Erich Põld	Vilsandi 6-kl.Algkool	algklassid	1948	1949
14.	Meta Kodu	Kuressaare käsitööstuslik kool	algklassid	1948	195o
15.	Aino Alas	Kärla 6-kl. algkool Lümanda 1.a.täiendusklass	Vanempioneerijuht (Kärla vallas)	1946	1949
16.	Nikolai Saarmets	Kuressaare 2-kl.ki - helkonna kool, ped. kursused	vene keel, laulmine, koorilaul	1949	1957
17.	Armilde Kaju	Kuressaare Ehitustehnikum	vanempioneerijuht, käsitöö	1949	1952
18.	Laine Toomsaare	Haapsalu Ped.Kool	algklassid, vanempioneerijuht	195o	1956
19.	Aleksander Tarkus	Saaremaa ühisgümn. ped. haru		195o	1953
2o.	Kalju Leht	Tallinna Õpetajate Instituut	ajalugu, eesti keel	195o	1951
21.	Erna Kuhi	-"-	inglise keel	1951	1954
22.	Ludmilla Moskovkina	Kamski Keskkool	vene keel, keh.kasv.	1951	1957
23.	Zoja Barinova	Arzamarski Õpetajate Instituut	ajalugu, geograafia, bioloogia, töö	1951	1957
24.	Luise Arge	Leningradi Ped. Tehnikum	õppealajuhataja, vene keel	1951	1957
25.	Henno Kadak	Kingissepa Keskkooli ped. klass	kooli direktor, eesti keel	1951	1955